

DEEL 3

Toepassingsjaar 2020



AFKORTINGEN EN DEFINITIES

GMO: Gemeenschappelijke Marktordening

NS: Nationale strategie

OP: Operationeel programma

PDPO: Programma voor Plattelandsontwikkeling

PO: Producentenorganisatie, **UPO:** Unie van producentenorganisaties

WAP: Waarde van de afgezette productie, berekend overeenkomstig artikel 22 van de gedelegeerde verordening

Dochteronderneming: dochteronderneming van de PO of UPO (zoals bedoeld in artikel 22, lid 8 van de gedelegeerde verordening) waarbij ten minste 90% van de aandelen of het kapitaal van de dochteronderneming in handen is van de PO of de UPO.

FAVV: Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen

IPM: Integrated Pest Management

WETGEVING

Verordening: verordening (EU) Nr. 1308/2013 van het Europees Parlement en de Raad van 17 december 2013 tot vaststelling van een gemeenschappelijke ordening van de markten voor landbouwproducten.

Gedelegeerde verordening: gedelegeerde verordening (EU) nr. 2017/891 van de Commissie van 13 maart 2017 tot aanvulling van de Verordening (EU) nr. 1305/2013 van het Europees Parlement en van de Raad wat betreft de sectoren groenten en fruit en verwerkte groenten en fruit en tot aanvulling van Verordening (EU) nr. 1306/2013 van het Europees Parlement en de Raad wat betreft de in deze sectoren toe te passen sancties en tot wijziging van Uitvoeringsverordening (EU) nr. 543/2011 van de Commissie.

Gedelegeerde Verordening (EU) 2020/743 van de Commissie van 30 maart 2020 tot wijziging van Gedelegeerde Verordening (EU) 2017/891 wat betreft de berekening van de waarde van de afgezette productie van producentenorganisaties in de sector groenten en fruit

gedelegeerde verordening (EU) nr. 2020/592 van de Commissie van 30 april 2020 inzake tijdelijke buitengewone maatregelen waarbij wordt afgeweken van enkele bepalingen van Verordening (EU) nr. 1308/2013 van het Europees Parlement en de Raad om de marktverstoring in de sector groenten en fruit en de wijnsector als gevolg van de Covid-19-pandemie en de daarmee samenhangende maatregelen te verhelpen.

Uitvoeringsverordening: uitvoeringsverordening (EU) nr. 2017/892 van de Commissie van 13 maart 2017 tot vaststelling van voorschriften voor de toepassing van Verordening (EG) nr. 1308/2013 van het Europees Parlement en de Raad, wat betreft de sectoren groenten en fruit en verwerkte groenten en fruit.

uitvoeringsverordening (EU) nr. 2020/600 van de Commissie van 30 april 2020 tot afwijking van de Uitvoeringsverordeningen (EU) 2017/892, (EU) 2016/1150, (EU) 615/2014, (EU) 2015/1368 en (EU) 2017/39 wat betreft bepaalde maatregelen voor de aanpak van de door de Covid19-pandemie veroorzaakte crisis

Besluit van de Vlaamse Regering: besluit van de Vlaamse Regering van 8 mei 2009 betreffende de gemeenschappelijke ordening der markten in de sector groenten en fruit voor wat betreft de erkenning van producentenorganisaties, de actiefondsen, de operationele programma's en de toekenning van de financiële steun.

Ministerieel besluit: ministerieel besluit houdende uitvoering van artikelen 2 en 50 van het besluit van de Vlaamse Regering van 8 mei 2009 betreffende de gemeenschappelijke ordening der markten in de sector groenten en fruit voor wat betreft de erkenning van producentenorganisaties, de actiefondsen, de operationele programma's en de toekenning van de financiële steun.

INHOUD

1	Inleiding.....	6
2	Erkenningen.....	6
2.1	Erkenningsvoorwaarden:	6
2.1.1	Erkenningscriteria	6
2.1.2	Statuten	8
2.1.3	Democratische besluitvorming	8
2.1.4	Aangesloten producenten en niet-producenten	9
2.1.5	Bepalingen m.b.t de leden	10
2.1.6	Structuur, personeel, uitrusting, infrastructuur, commercieel beheer, activiteiten van de organisatie	12
2.1.7	Unies van producentenorganisaties	12
2.1.8	Transnationale producentenorganisatie of unie van producentenorganisaties	13
2.2	Erkenningsaanvraag	13
2.3	Controle op de erkenningsvoorwaarden	14
2.4	Uitbesteding van activiteiten	14
2.4.1	Algemene voorwaarden	14
2.4.2	Contract	15
2.4.3	Contractant	15
2.4.4	Kernactiviteiten	16
2.4.5	Uitbesteding van verwerkingen/of van voorbereiding van producten	16
3	Opmaak van het operationeel programma	17
3.1	Inhoud van een operationeel programma	17
3.2	Structuur van de operationele programma's	18
3.3	Indeling van de operationele programma's in budgetposten	20
3.4	Tijdstippen van indiening, goedkeuring en uitvoering	22
3.5	Actiefonds	23
4	Subsidieerbaarheid.....	23
4.1	Algemeen	23
4.1.1	Uitgesloten	24
4.2	Personeel en administratie	24
4.2.1	Uitgesloten	24
4.2.2	Toegelaten	25
4.3	Uitbesteding	27
4.3.1	Uitgesloten	27
4.3.2	Toegelaten	27
4.4	Investerings	28
4.4.1	Uitgesloten	28
4.4.2	Toegelaten	29
4.5	Beleggingen in aandelen van bedrijven	33
4.6	Reiskosten	35
4.7	Producentgerichte acties	36
4.8	Uitgaven voor ICT-projecten	36
4.9	Uitgaven voor niet-duurzame goederen	37
4.10	Uitgaven voor diensten door derden	37
4.11	verhoogd steunpercentage	37
4.11.1	Bijkomende bepalingen m.b.t. transnationale acties	38
4.11.2	Bijkomende bepalingen m.b.t. de bedrijfskolom	38
5	Specifieke voorwaarden en voorbeelden per cluster	40
5.1	CLUSTER 1 - Acties die gericht zijn op de productieplanning	40
5.2	CLUSTER 2 - Acties die gericht zijn op verbetering of behoud van de productiekwaliteit	40
5.3	CLUSTER 3 - Acties die gericht zijn op verbetering van de afzet	41
5.4	CLUSTER 4 - Onderzoek, waaronder experimentele productie	44
5.5	CLUSTER 5 - Opleidingsacties (behalve die verband houden met crisispreventie en -beheer) en acties die gericht zijn op bevordering van de toegang tot adviesdiensten	45
5.6	CLUSTER 6 - Crisispreventie en- beheersmaatregelen	46
5.6.1	Algemeen	46
5.6.2	Budget	46
5.6.3	Investerings om het beheer van de in de handel gebrachte hoeveelheden efficiënter te maken	47

5.6.4	Opleidingsmaatregelen en uitwisselingen van beste praktijken	47
5.6.5	Afzetbevordering en communicatie, waaronder acties en activiteiten die zijn gericht op diversificatie en consolidatie van de groente- en fruitmarkten, preventief of gedurende een crisisperiode.	47
5.6.6	Steun voor de administratieve kosten om onderlinge fondsen op te zetten en een financiële bijdrage voor het aanvullen van onderlinge fondsen na de compensatie van aangesloten producenten van wie het inkomen door ongunstige marktomstandigheden ernstig is gedaald.	49
5.6.7	Herbeplanting van boomgaarden waar dat nodig is na verplichte rooiing om sanitaire of fytosanitaire redenen in opdracht van de bevoegde autoriteit van de lidstaat	49
5.6.8	Het uit de markt nemen van producten	50
5.6.9	Het groen oogsten of het niet-oogsten van groenten en fruit	52
5.6.10	Oogstverzekeringen	52
5.6.11	Begeleiding van andere producentenorganisaties, unies van producentenorganisaties, producentengroeperingen of individuele producenten	54
5.7	CLUSTER 7 - Milieucties (<i>kader voor milieucties</i>)	54
5.7.1	Doelstellingen en prioriteiten in Vlaanderen	54
5.7.2	Algemene voorwaarden voor het nationaal milieukader	55
5.7.3	Operationele programma's en algemene voorwaarden	55
5.7.4	Controle	59
5.7.5	Acties binnen het milieukader	60
5.8	CLUSTER 8 - Overige maatregelen (niet-limitatieve lijst)	74
6	Voorschotten en vrijgave zekerheid	75
6.1	Algemeen	75
6.2	Voorschootaanvraag	75
6.3	Zekerheidstelling	75
6.4	Aanvraag vrijgave zekerheid	76
6.4.1	Stavingsstukken bij de aanvragen 'vrijgave zekerheid in de loop van het werkingsjaar'	76
6.4.2	Vrijgave zekerheid na afloop van het werkingsjaar (15/02)	76
7	Waarde van de afgezette productie	77
7.1	Referentieperiode	77
7.2	Inhoud van het begrip Waarde van de afgezette productie	77
7.2.1	Productie	77
7.2.2	Verpakkingen en verpakkingskosten	78
7.2.3	Waarde verhoging	78
7.2.4	De waarde van de gratis uitgereikte producten	79
7.2.5	Waarde van de vergoedingen i.v.m. oogstverzekering	79
7.3	Indienen van de WAP en bewijsstukken	79
8	Steunaanvraag	79
8.1	Algemeen	79
8.2	Modaliteiten van indiening van de steunaanvraag	80
8.2.1	Drempelwaarden	80
8.2.2	Stavingstukken bij de steunaanvraag	80
8.2.3	Niet-daadwerkelijk gedane uitgaven voor acties en uiterste betaaldatum	81
8.2.4	Laattijdige indiening van de steunaanvraag	82
8.2.5	Betaling van de steun	82
8.3	GMO-boekhouding (staving besteding actiefonds)	82
8.3.1	Specifieke richtlijnen bij het voeren van de GMO-boekhouding	84
8.3.2	Jaarlijks verslag van de bedrijfsrevisor	85
9	Rapporteringen en evaluatie	86
9.1	Jaarverslag en indicatoren	86
9.2	Evaluatie	89

1 INLEIDING

Artikel 4 van de uitvoeringsverordening omschrijft de inhoud van operationele programma's en artikel 31 van de gedelegeerde verordening bepaalt regels rond de subsidiabiliteit van acties in het kader van operationele programma's.

Artikel 29 van de gedelegeerde verordening bepaalt dat de lidstaten aanvullende voorschriften kunnen vaststellen voor uitgaven of acties die in aanmerking komen voor steun.

Het is vanuit dit oogpunt dat onderhavige bepalingen van deel 3 moeten worden toegepast.

Dit deel van de strategie start met een hoofdstuk rond erkenningen. De diverse hoofdstukken volgen verder de afhandeling van een operationeel programma.

In hoofdstuk 2 tot 3 en in hoofdstuk 5 tot 8 worden de punten besproken die voor alle maatregelen, acties en clusters in het programma gelden. Onder hoofdstuk 4 worden per actiecluster een aantal bijkomende bepalingen verduidelijkt.

Deze bepalingen zijn bindend voor de producentenorganisaties en de unies van producentenorganisaties wanneer ze hun operationele programma's opstellen, wanneer ze die uitvoeren en wanneer ze hun uitgaven indienen.

Vanaf het operationeel programma 2019 zullen alle gegevens en documenten door de producentenorganisatie of unie van producentenorganisaties elektronisch moeten worden aangeleverd via het e-loket Landbouw en Visserij.

Ongeacht de bepalingen in deze nationale strategie geldt de vermelde Europese, Belgische en Vlaamse reglementering.

2 ERKENNINGEN

Om in aanmerking te komen voor Europese steun uit de Gemeenschappelijke Marktordening (GMO) moet de betrokken organisatie erkend zijn als producentenorganisatie (PO) of unie van producentenorganisaties (UPO). De organisatie moet altijd blijven voldoen aan de erkenningsvoorwaarden. Hierna worden de voorwaarden en procedures beschreven.

2.1 ERKENNINGSVOORWAARDEN:

2.1.1 Erkenningscriteria

In Vlaanderen ligt het minimum aantal aangesloten producenten vast op 40 en de Waarde Afgezette Productie op 5 miljoen euro per jaar voor alle groenten en fruit. Voor champignons bedraagt het minimum aantal aangesloten producenten 10 en de WAP eveneens 5 miljoen euro.

Wanneer een PO geheel of gedeeltelijk bestaat uit leden die op hun beurt producenten, samengestelde rechtspersonen of duidelijk omschreven onderdelen van rechtspersonen omvat, kan het minimum

aantal aangesloten producenten worden berekend op basis van het aantal producenten dat is aangesloten bij elke rechtspersoon of elk duidelijk omschreven onderdeel van een rechtspersoon.

Een wijziging van de categorie van producten of groep van producten waarvoor de PO is erkend, wordt niet beschouwd als een nieuwe erkenning met een nieuw erkenningsnummer. Elke wijziging moet wel aangevraagd worden en door de minister goedgekeurd worden.

Erkenningen van PO's voor slechts één product zullen alleen in weloverwogen gevallen en zeer restrictief toegekend worden omdat de sterkte van een PO meestal ligt in het brede assortiment dat ze de klanten kan aanbieden. Het opsplitsen van een bestaande PO mag in geen geval een reden zijn om product-PO's te erkennen.

De PO (en UPO) moet een coöperatieve vennootschap zijn en blijven, en dus erkend zijn voor de Nationale Raad voor de Coöperatie. Een coöperatie is een samenwerkingsvorm van leden die vrijwillig maar niet vrijblijvend is. Elke coöperatie moet de code voor deugdelijk bestuur van coöperaties onderschrijven en de aanbevelingen uit deze code zoveel mogelijk in praktijk brengen.

De concentratie van het aanbod en de afzet van de producten van haar leden waarvoor zij is erkend, is de hoofdactiviteit van een PO.

De afzet gebeurt door of onder toezicht van de PO. De PO beslist om het product te verkopen, over de keuze van het distributiekanaal en, tenzij de verkoop via een veiling verloopt, onderhandelt ze over de hoeveelheden en de prijzen. De PO moet aantonen dat zij het aanbod heeft geconcentreerd en de producten van haar leden waarvoor zij is erkend, heeft afgezet.

Indien meer dan 50% van de afzet bestaat uit geïmporteerd product en/of product rechtstreeks uit de handel en/of product van producenten die niet tot een PO behoren en/ of andere bedrijfsopbrengsten, is niet voldaan aan de erkenningsvoorwaarde. Dit kan aanleiding geven tot schorsing of intrekking van de erkenning.

Een PO mag producten van producenten die niet bij een PO of een UPO zijn aangesloten verkopen, indien zij daarvoor is erkend en indien de economische waarde van die activiteit lager ligt dan de WAP van die PO. Een PO, erkend voor een bepaald product, verkoopt in de eerste plaats het product van de eigen leden. Het is echter toegestaan om gelijkaardig product elders aan te kopen en te verkopen zolang dit minder dan 50% van het totaal blijft.

De afzet van groenten en fruit, die rechtstreeks van een andere PO worden gekocht, wordt niet beschouwd als een onderdeel van de activiteiten van de PO. Dit geldt ook voor de afzet van producten waarvoor de PO niet erkend is.

Een PO voor producten die uitsluitend voor verwerking bestemd zijn, kan slechts erkend worden wanneer ze via een systeem van leveringscontracten of op een andere manier kan waarborgen dat deze producten effectief voor verwerking worden geleverd.

Elke PO moet in haar statuten en/of huishoudelijk reglement duidelijk de voorwaarden van het lidmaatschap (rechten en plichten) en de procedure voor de opzeg ervan (ook tijdens de duur van het OP en de mogelijke financiële gevolgen) opnemen.

De PO moet haar leden hierover duidelijk informeren.

2.1.2 Statuten

Producentenorganisaties die een erkenning aanvragen, moeten hun oprichtingsakte en statuten van de coöperatieve vennootschap voorleggen aan de bevoegde dienst.

De statuten moeten overeenstemmen met de geldende Europese, nationale en Vlaamse regels en moeten voldoen aan eventuele bijkomende vereisten die worden opgelegd door de Nationale Raad van Coöperaties.

Naast de algemene vereisten m.b.t. de coöperatieve regelgeving en eventuele bijkomende vereisten opgelegd door de Nationale Raad van Coöperaties, zijn de volgende elementen in de statuten essentieel:

- de GMO-doelstellingen uit artikel 152, lid 1, c van verordening (EU) nr. 1308/2013;
- de voorschriften om nieuwe leden toe te laten, ontslagbepalingen, minimumduur van het lidmaatschap;
- de voorschriften die de aangesloten producenten toelaten op democratische wijze toezicht uit te oefenen op hun organisatie en haar besluiten;
- het stemrecht van de leden;
- de verplichting tot het unieke lidmaatschap;
- de totale leveringsplicht (de verkoop van de volledige productie via de PO) en eventuele toegestane afwijkingen op de leveringsplicht;
- de toepassing van de voorschriften die de PO heeft vastgesteld over de verstrekking van productiegegevens, de afzet en de milieubescherming;
- het verstrekken van de door de PO voor statistische doeleinden gevraagde inlichtingen over het areaal, de geoogste hoeveelheden, de opbrengst en de eventuele verkopen op basis van toegelaten uitzonderingen op de leveringsplicht;
- de oprichting van het actiefonds en de wijze waarop deze is samengesteld;
- de mogelijkheid aan de leden eventuele financiële bijdragen op te leggen om de PO te financieren;
- de procedures om regels vast te stellen en goed te keuren;
- de sanctieregeling wanneer de financiële bijdragen niet worden betaald, of wanneer andere door de PO vastgestelde voorschriften niet worden nageleefd;
- de vereiste boekhoudkundige en budgettaire voorschriften voor de werking van de PO.

Elke wijziging van de statuten en/of het huishoudelijk reglement van de PO en van de eventuele subcoöperaties en/of de UPO moet onmiddellijk en uit eigen beweging aan de bevoegde dienst gemeld worden.

2.1.3 Democratische besluitvorming

Producentenorganisaties moeten op initiatief van de producenten opgericht worden en door hen gecontroleerd worden.

Producentenorganisaties treden in economische aangelegenheden op in naam van, en namens, hun leden.

Om erkend te worden, moeten de statuten het volgende omvatten .

Stemrecht:

- geen enkel lid van een PO mag over meer dan 10% van de stemmen of volmachten voor de stemming beschikken.

Aandelen:

- het maximaal percentage van aandelen dat één lid in bezit mag hebben bedraagt 25%.

Wanneer juridische rechtspersonen lid zijn van de PO, zal ook de identiteit van de achterliggende aandeelhouders gecontroleerd worden. Indirect aandeelhouderschap mag geen aanleiding geven tot misbruik van dominantie of het overstijgen van het maximumpercentage m.b.t. aandelen en/of stemmen.

Concreet mag geen enkele aandeelhouder rechtstreeks of onrechtstreeks cumulatief

- meer dan 25% van de aandelen hebben
- over meer dan 10% van de stemrechten beschikken.

Natuurlijke personen of rechtspersonen die bij hun toetreding geen groente- of fruitteler zijn, mogen samen niet meer dan 25% van de aandelen van de PO in eigendom hebben en over niet meer dan 25% van de stemmen beschikken.

Op voorwaarde dat het niet tot machtsmisbruik leidt, kan de minister in gemotiveerde gevallen een hoger maximumpercentage m.b.t. de aandelen vaststellen.

Aangesloten niet-producenten mogen niet deelnemen aan de stemmingen die specifiek betrekking hebben op het actiefonds en het OP. Dit moet zo geacteerd worden in de notulen van de raad van bestuur en de algemene vergadering.

Er moet over gewaakt worden dat bij aangelegenheden waarbij een stemgerechtigde (lid van de raad van bestuur) belanghebbende partij en/of contractant is, deze zich onthoudt bij de stemming. Dit moet eveneens geacteerd worden in de notulen van de raad van bestuur.

Voor de erkenning kan de bevoegde dienst de PO of UPO altijd alle inlichtingen en inzage in bewijsstukken vragen, zoals verslagen van de algemene vergadering of de raad van bestuur.

De verslagen van de raad van bestuur en de algemene vergaderingen hoeven niet aan de bevoegde diensten bezorgd te worden, maar ze moeten wel minstens 10 jaar ter inzage liggen.

2.1.4 Aangesloten producenten en niet-producenten

Een aangesloten producent is een landbouwer in de zin van artikel 4, lid 1, onder a), van Verordening (EU) nr. 1307/2013 van het Europees Parlement en de Raad, die groenten en fruit (in voorkomend geval in het kader van een vruchtafwisselingsschema) produceert en die aangesloten is bij een PO.

Aangesloten producenten beschikken over een ondernemingsnummer en moeten in het Geïntegreerd Beheers- & Controlesysteem (GBCS) geïdentificeerd zijn; in voorkomend geval als landbouwer of equivalenten hiervan voor actieve leden uit andere lidstaten.

Vlaamse landbouwers die over meer dan 2 ha landbouwgrond, 0,50 ha groeimedium, 0,50 ha permanent overkapte landbouwgrond beschikken of meer dan 300 kg P₂O₅ produceren of in opslag hebben, zijn aangifteplichtig en moeten dus als landbouwer geregistreerd zijn in het GBCS.

Natuurlijke personen of rechtspersonen die geen producent (= niet-producenten) zijn, kunnen enkel lid zijn als ze:

- op een aparte lijst voorkomen;
- geen gebruik maken van de door de Europese Unie gefinancierde maatregelen;
- niet deelnemen aan de stemmingen die specifiek betrekking hebben op het actiefonds en het OP.

Uit de notulen van de raad van bestuur en/ of Algemene Vergadering moet duidelijk blijken dat dit op deze manier wordt toegepast. Interne regels (bv. huishoudelijk reglement of andere) hieromtrent moeten meegedeeld worden aan de bevoegde dienst.

2.1.5 Bepalingen m.b.t de leden

2.1.5.1 Uniek lidmaatschap

Producenten kunnen per geproduceerd product **slechts lid zijn van één producentenorganisatie**. Onder geproduceerd product moet hier worden verstaan alle geproduceerde producten die vallen onder de categorie en/of groep van producten waarvoor de PO erkend is.

De producentenorganisaties bezorgen elk jaar uiterlijk op 15 februari de wijzigingen aan de ledenlijst (alle uittredingen en toetredingen van toepassing op 1 januari van dat jaar).

AANDACHTSPUNTEN:

- **elke** producent moet een verklaring ondertekenen waarbij hij bevestigt dat hij slechts lid is van de bedoelde PO voor de bedoelde categorieën van producten. Deze verplichting geldt voor elk lid en is **niet beperkt tot nieuwe leden**;
- de PO moet deze schriftelijke verklaringen ter beschikking hebben;
- wanneer dubbel lidmaatschap wordt vastgesteld, moeten de betrokken producentenorganisaties actie ondernemen. De betrokken producent moet voor de keuze gesteld worden en moet bij één van de twee PO's ontslag nemen. De bevoegde dienst zal de WAP weigeren m.b.t. de producenten die het uniek lidmaatschap en de leveringsplicht niet respecteren bij de betrokken PO's indien er geen structurele oplossing gevonden wordt. Jaarlijks wordt de PO geïnformeerd over de vaststellingen van dubbel lidmaatschap met de vraag om corrigerende maatregelen te treffen indien nodig;
- de PO houdt een register bij van de vastgestelde problemen m.b.t. het lidmaatschap en de leveringsplicht én de getroffen maatregelen.

2.1.5.2 Leveringsplicht

Leden moeten hun volledige productie (voor de producten of de groep van producten waarvoor de PO erkend is) via de PO verkopen (voor uitzonderingen zie 1.1.5.3).

Aangesloten producenten zijn verplicht statistische gegevens te verstrekken, in het bijzonder voor:

- het areaal,
- de soorten producten, variëteiten, aantal teelten per jaar;
- de mogelijke mindere opbrengsten door klimatologische omstandigheden, schade, ...;
- de rechtstreekse verkoop aan de consument.

Areaal- en productie-enquêtes moeten systematisch en gestructureerd gebeuren voor alle leden. De PO moet jaarlijks enquêtes doen en de aangiften van de leden moeten voor controle ter beschikking zijn.

Elke PO moet een permanent systeem opzetten waarmee zij voor elke producent de naleving van de leveringsplicht kan opvolgen. Dit systeem moet volgende elementen omvatten:

- de arealen (en/of contracten) van de producenten voor elke teelt;
- een specifieke norm (geraamde opbrengst per hectare) voor elk product/variëteit. Deze moet jaarlijks worden geëvalueerd op basis van vaststellingen van het afgelopen teeltseizoen, klimatologische aspecten, vaststellingen van teeltbegeleiders ...;

- de geleverde en via de PO verkochte productie (per product) van elke producent;
- een vergelijking tussen de berekende en theoretische productie en de geleverde productie, waarbij minimaal een grens van 25% wordt gehanteerd voor verder onderzoek;
- een registratie met vastgestelde afwijkingen en mogelijke verklaringen;
- een overzicht van de ondernomen acties, de opvolging ervan en de resultaten.

Andere elementen die hierbij o.a. nuttig kunnen zijn:

- opname van leeggoed;
- verslagen van teeltbegeleiders;
- gegevens van controleorganismen;
- ouderdom van de aanplantingen;
- kwaliteitsbeleid, met name registratie en traceerbaarheid.

Tijdens een controle ter plaatse moet elke PO dit controlesysteem op de leveringsplicht steeds kunnen duiden, samen met de opvolging ervan en de ondernomen acties. Steekproefsgewijs zullen de gegevens voor een aantal specifieke producenten worden opgevraagd en verder onderzocht.

2.1.5.3 Afzet van de productie buiten de producentenorganisatie

100% leveringsplicht is het algemene principe, maar de PO kan toelating geven aan het lid (individueel of collectief):

- om producten rechtstreeks aan consumenten te verkopen voor persoonlijk gebruik;
- om zelf of via een door haar aan te wijzen PO producten te verkopen die vergeleken met de afzet (in volume of waarde) van haarzelf slechts een marginaal aandeel van de omzet vertegenwoordigen;
- om zelf of via een door haar aan te wijzen PO producten te verkopen die, gezien de kenmerken ervan, gewoonlijk niet onder de handelsactiviteiten van haarzelf vallen (o.a. clubbrassen).

De PO Moet een **register** bijhouden van de toelatingen die verstrekt werden aan de leden i.v.m. verkoop buiten de eigen organisatie.

Om de producentenorganisaties voldoende vrijheid te geven hun eigen beleid te voeren, werd het maximumpercentage (in volume of waarde) in Vlaanderen op 25% gezet voor directe verkoop aan de consument. Indien er ook producten via een andere toegewezen PO worden afgezet, kan dit percentage opgetrokken worden tot 40%.

De maximumpercentages moeten door de PO worden vastgesteld in de statuten of het huishoudelijk reglement. Elke beslissing m.b.t. het percentage afzet buiten de PO wordt transparant gecommuniceerd, hetzij collectief, hetzij individueel.

Indien met collectieve vrijstellingen gewerkt wordt, moet dit via de informatiekkanalen van de PO bekendgemaakt worden. De beslissing van de PO i.v.m. toelatingen voor afzet buiten de PO moet genotuleerd worden in de verslagen van hetzij de raad van bestuur, hetzij van de jaarlijkse vergadering én moet meegedeeld worden aan de bevoegde dienst.

2.1.5.4 Ontslag

De Europese regelgeving legt een minimumlidmaatschap op van één jaar voor leden van PO's.

De PO neemt bovendien in haar statuten een bepaling op die het voor de producent mogelijk maakt zijn ontslag uiterlijk op 30 juni schriftelijk mee te delen. Bij dergelijk vrijwillig ontslag moet de producent ten laatste op 31 december van hetzelfde jaar uit de PO kunnen treden.

Leden moeten op een transparante manier worden geïnformeerd over de rechten en de plichten die verbonden zijn aan het lidmaatschap. De PO moet een allesomvattende en realistische uittredingsregeling uitwerken en communiceren. Hierbij moet, naast het beëindigen van het lidmaatschap als dusdanig, ook rekening gehouden worden met alle andere verbintenissen tussen de producent en de PO, zoals frigocontracten, investeringen op bedrijfsniveau en clubbrassen in beheer van de PO. De totale uittredingsvergoeding moet op eender welk moment door de producent kunnen worden berekend.

De regels moeten altijd ter beschikking zijn van de producenten en niet alleen wanneer het lidmaatschap wordt onderschreven.

2.1.6 Structuur, personeel, uitrusting, infrastructuur, commercieel beheer, activiteiten van de organisatie

Naast de administratieve controle van de statuten, zijn voor de erkenning volgende elementen zeer belangrijk in de werking van de organisatie:

- beslissingsstructuur en stemrecht (democratische controle);
- verkoopstructuur (transparante prijsvorming);
- centrale boekhouding en facturatie;
- commercieel en budgettaire beleid;
- eventuele uitbesteding van hoofdtaken en uitvoering van het OP;
- infrastructuur en technische hulpmiddelen (huidige situatie en/of eventuele planning).

De PO moet over voldoende personeel en uitrusting beschikken om haar GMO-doelstellingen te verwezenlijken. De PO moet over de nodige infrastructuur beschikken om, op vraag van haar leden, de productie op te halen, te sorteren en te verpakken.

De PO moet instaan voor het commerciële en budgettaire beheer en er moet voldoende transparantie zijn in de prijsvorming voor alle leden.

De afzet gebeurt door de PO zelf of onder toezicht van de PO in het geval van uitbesteding. Het betreft het besluit om het product te verkopen, de keuze van het distributiekanaal en, tenzij de verkoop via een veiling verloopt, de onderhandelingen over de hoeveelheden en prijzen.

De PO moet gedurende minstens 10 jaar de nodige bewijsstukken (schriftelijk of elektronisch) bijhouden, met inbegrip van de boekhoudkundige documenten, waaruit blijkt dat de PO het aanbod heeft geconcentreerd en de producten van haar leden waarvoor zij erkend is, heeft afgezet.

2.1.7 Unies van producentenorganisaties

Om erkend te worden, moeten de unies van producentenorganisaties opgericht zijn door en enkel samengesteld zijn uit erkende producentenorganisaties of erkende unies van producentenorganisaties. In naar behoren gemotiveerde gevallen kan de minister toestaan dat een natuurlijke persoon of rechtspersoon die geen erkende PO of UPO is, lid mag zijn van een UPO.

De erkende producentenorganisaties-leden moeten de zeggenschap hebben bij beslissingen.

De controle op de unie berust op democratische wijze bij de leden-producentenorganisaties. De percentages zoals vermeld onder 1.1.3 zijn hier echter niet van toepassing.

De UPO moet aan dezelfde rechten en plichten voldoen als een PO en zij moet uiteraard dezelfde doelstellingen nastreven.

In Vlaanderen moet de UPO een coöperatieve vennootschap zijn.

Een PO kan voor een bepaald product of een bepaalde groep producten slechts lid zijn van één UPO die een OP uitvoert.

De erkenningsprocedure voor UPO's verloopt op dezelfde wijze als deze voor PO's.

2.1.8 Transnationale producentenorganisatie of unie van producentenorganisaties

Om in Vlaanderen te worden erkend, moet de hoofdzetel van de transnationale PO of UPO in Vlaanderen gevestigd zijn. Het grootste deel van de afgezette productie van de PO of van de leden van de UPO moet ook in Vlaanderen gerealiseerd worden. Als alternatief kan het volstaan, indien de andere betrokken lidstaten daarmee instemmen, dat de meerderheid van het aantal leden in Vlaanderen gevestigd is.

Wanneer bij de aanvang van een nieuw OP, het grootste deel van de afgezette productie gerealiseerd wordt in een andere lidstaat of de meerderheid van het aantal leden in een andere lidstaat gevestigd is, dan blijft de PO/UPO erkend in Vlaanderen tot dat OP volledig is uitgevoerd. Als echter op dat moment het grootste deel van de afgezette productie nog steeds in een andere lidstaat wordt gerealiseerd, of de meerderheid van het aantal leden in een andere lidstaat gevestigd is, dan moet de hoofdzetel naar die lidstaat verhuizen (en bijgevolg moet de erkenning door die andere lidstaat gebeuren) tenzij de betrokken lidstaten hierover anders beslissen.

2.2 ERKENNINGSAANVRAAG

Een aanvraag tot erkenning als PO of UPO moet minstens volgende stukken omvatten en wordt samen met de motivatie aan de bevoegde dienst gericht:

- oprichtingsakte en statuten;
- in voorkomend geval het huishoudelijk reglement van de organisatie;
- de erkenning door de Nationale Raad van Coöperaties of de aanvraag tot erkenning die bij de Nationale Raad is ingediend;
- een actuele nominatieve ledenlijst (lidnummer, adres + btw-nummer, landbouwer- en ondernemingsnummer van de aangesloten producenten);
- de erkenning van de achterliggende producentenorganisaties in geval van een unie;
- de argumentatie voor de keuze van het product of de productgroep waarvoor de erkenning wordt aangevraagd;
- de omzetberekening (gemiddelde verkochte productie van alle producenten van de drie jaar voorafgaand aan de erkenningsaanvraag);
- indien juridische rechtspersonen (oprichtend) lid worden van de PO moeten ook de actuele statuten van de onderliggende entiteiten voorgelegd worden.

Indien kerntaken van de PO uitbesteed worden aan derden (of aan een lid) kan dit enkel op basis van een gemotiveerde aanvraag en na de uitdrukkelijke toestemming van de bevoegde dienst (zie verder).

De bevoegde dienst voert een administratieve controle uit op het volledige dossier, evenals een controle ter plaatse. In geval van transnationale organisaties zal de bevoegde dienst de andere betrokken lidstaten bevragen.

Nadat alle controles uitgevoerd zijn en alle nodige adviezen ingewonnen zijn, legt de bevoegde dienst het erkenningsdossier en het advies voor aan de minister.

De beslissing van de minister om al of niet een erkenning te verlenen, moet binnen de vier maanden na het indienen van de erkenningsaanvraag, vergezeld van het volledige dossier, genomen worden. De eindbeslissing wordt aan de betrokkenen meegedeeld.

2.3 CONTROLE OP DE ERKENNINGSVOORWAARDEN

PO's en UPO's zullen op regelmatige basis gecontroleerd worden om na te gaan of ze nog voldoen aan alle erkenningsvoorwaarden.

Elementen die bij een erkenningscontrole worden beoordeeld zijn o.a. statuten en wijzigingen, organisatie van de hoofdactiviteiten, commercieel beleid, democratische besluitvorming, lidmaatschap, leveringsplicht, actiefonds, waarde van de afgezette productie, uitrusting en personeel, uitbesteding, ...

In de eindconclusie van de controle kunnen (bindende) aanbevelingen worden opgenomen of vaststellingen die aanleiding kunnen geven tot een aanmaning. In dit geval wordt een aanmaningsbrief aan de betrokken organisatie gestuurd met de vastgestelde tekortkomingen en het verzoek corrigerende maatregelen te treffen binnen een vooropgestelde termijn. Als de opgelegde maatregelen niet worden genomen, kan de erkenning worden opgeschort of uiteindelijk worden ingetrokken.

2.4 UITBESTEDING VAN ACTIVITEITEN

Op basis van artikel 155 van Verordening (EU) nr. 1308/2013 en artikel 13 van de gedelegeerde verordening mogen erkende PO's/UPO's bepaalde werkzaamheden uitbesteden aan een andere entiteit, die onder meer uit één of meer van haar leden of een dochteronderneming kan bestaan. Zij krijgen hiervoor toestemming indien er voldoende bewijs wordt geleverd dat dit een juiste manier is om de doelstellingen van de PO/UPO te bereiken.

Alle activiteiten die uitgevoerd worden door een andere juridische entiteit dan de PO zelf, moeten afgedekt zijn door een uitbestedingscontract. Wanneer ze worden uitgevoerd door een UPO of een coöperatie waarvan de leden zelf coöperaties zijn waarbij de PO is aangesloten, of door een dochteronderneming, wordt dit beschouwd alsof ze door de PO worden verricht.

2.4.1 **Algemene voorwaarden**

In de **motivering** om een activiteit uit te besteden, moet voldoende aandacht geschonken worden aan:

- de strategische doelstellingen waarom de PO of UPO beslist om uit te besteden (een urgent tactisch tekort is onvoldoende);
- de selectieprocedure die gevolgd is om de leverancier te selecteren;

- meetbare doelstellingen die met de leverancier afgesproken worden;
- de mate waarin de betaling afhankelijk kan gemaakt worden van de bereikte resultaten;
- de exit-strategie die voorzien wordt;
- de wijze waarop de regie door de PO of UPO in de praktijk zal uitgeoefend worden;
- het feit dat de uitbesteding onder normale marktvoorwaarden moet gebeuren (aan te tonen met offertes of andere elementen).

De PO of UPO is en blijft verantwoordelijk voor de uitvoering van de activiteit, voor de algemene beheerscontrole en het toezicht op de commerciële regeling die getroffen is voor de uitvoering van de activiteit.

De PO of UPO moet actief kunnen ingrijpen en in staat zijn om foutief handelen van derden te voorkomen. Op geregelde tijdstippen moet overleg plaatsvinden, dat schriftelijk gedocumenteerd wordt.

Over elke uitbesteding moet beslist worden door de raad van bestuur en ze moet ook jaarlijks door hen geëvalueerd worden.

2.4.2 Contract

De PO of UPO moet, in geval van uitbesteding, een commerciële regeling treffen op basis van een geschreven contract met een andere juridische entiteit.

Het schriftelijke **uitbestedingscontract** moet in volgende elementen voorzien of moet volgende details bevatten:

- de concrete omschrijving van de actie en de beoogde resultaten;
- de identificatie van de contractant;
- de duurtijd van de overeenkomst;
- de verantwoordelijkheden bij controle;
- de kostprijs;
- de organisatie en timing van het overleg;
- de mogelijkheid voor de PO of UPO om bindende instructies te geven;
- bepalingen die de PO of UPO de mogelijkheid geven om het contract te beëindigen als de dienstverlener niet voldoet aan de bepalingen en voorwaarden in het contract (verbrekingsclausule);
- bepalingen en voorwaarden, met inbegrip van rapporterings- en evaluatievoorwaarden van de contractant, en deadlines die het voor de PO of UPO mogelijk maken om de uitbestede activiteiten te evalueren en te controleren;
- de bepaling dat de bevoegde dienst ook controle ter plaatse kan en mag uitvoeren bij de contractant;
- de wijze van toezicht door de PO/UPO.

Het uitbestedingscontract moet minstens 5 jaar bewaard worden voor ex-postcontroles en voor inzage door alle leden die daarom verzoeken.

2.4.3 Contractant

De contractant wordt aan dezelfde voorwaarden en controles onderworpen als de PO of de UPO. De contractant blijft verantwoordelijk voor de controle op de uitgaven voor de uitbesteding. Bovendien vallen deze uitgaven, op dezelfde wijze als die van het OP, onder de controle van alle bevoegde diensten.

Indien de contractant een lid is van de PO moet voldaan worden aan volgende bijkomende voorwaarden:

- de uitbesteding moet democratisch aangenomen zijn;
- de uitbesteding moet bijdragen tot de doelstellingen van het programma;
- de uitbesteding moet een collectief karakter hebben: niet alleen de contractant is begunstigde en de middelen worden niet enkel aangewend voor eigen gebruik;
- de actie bedraagt slechts een beperkt percentage van het actiefonds;
- de actie staat niet in relatie tot de eigen bijdrage van de producent in het actiefonds.

2.4.4 Kernactiviteiten

Wanneer een PO/UPO activiteiten wil uitbesteden die horen tot de onderstaande lijst van kernactiviteiten dan moet dit in elk geval expliciet toegestaan worden door de bevoegde dienst, hetzij tijdens de erkenningsprocedure, hetzij wanneer een erkende PO of UPO later zou overgaan tot die uitbesteding.

De kernactiviteiten die eventueel uitbesteed kunnen worden, mits expliciete schriftelijke toelating van de bevoegde dienst zijn o.a.:

- het verzamelen van de producten;
- de opslag van producten;
- de verpakking van producten;
- de afzet en afzetbevordering van producten;
- de kennis van productie van de leden;
- het commercieel en budgettair beheer;
- het gecentraliseerde boekhouding en factureringssysteem.

De uitbesteding van **afzet en de verkoop van de producten**, een van de belangrijkste opdrachten van de PO, zal slechts in zeer uitzonderlijke gevallen toegestaan worden op basis van een gemotiveerde aanvraag.

In het geval van uitbesteding moet de afzet steeds onder toezicht en verantwoordelijkheid van de PO/UPO gebeuren. Een PO of UPO moet het besluit kunnen nemen om te verkopen, de keuze van het distributiekanaal maken, daadwerkelijk de verkoopvoorwaarden bepalen en meer in het bijzonder onderhandelen over de verkoopprijzen en hoeveelheden, tenzij de verkoop via een veilingklok gebeurt. **De PO/UPO moet met andere woorden regie én controle hebben over de afzet.**

Er kan niet worden aanvaard dat leden (ook subcoöperaties) hun eigen afzet regelen en reclame voor zichzelf maken (eigen merken) of zelf onderhandelen. Dit laatste staat los van de thuisverkoop of de directe verkoop op het eigen bedrijf aan de consument, indien toegestaan door de PO.

Een PO die geen regie heeft over de afzet, handelt in strijd met de erkenningscriteria.

2.4.5 Uitbesteding van verwerkingen/of van voorbereiding van producten

De PO moet:

- eigenaar zijn van het te verwerken product voor elk stadium van de voorbereiding of de verwerking;
- zeggenschap hebben over de volledige organisatie van de verwerking en verpakking van de producten van haar leden;
- volledig verantwoordelijk zijn voor de uitvoering van de uitbestede activiteit en voor de algemene beheerscontrole (inclusief bv. voedselveiligheid);

- zelf kunnen beslissen over het tijdstip waarop de producten marktklaar worden gemaakt, de verkoop aan potentiële andere afnemers en de verpakking in klant-specifieke of eigen verpakking;
- het nodige personeel hebben om toezicht te kunnen houden op de verwerking en moet een correcte boekhouding/voorraadboekhouding bijhouden;
- in een schriftelijk contract tussen PO en verwerker bepalen hoe de verwerking wordt uitbesteed;
- met schriftelijke bewijsstukken alles kunnen aantonen (m.b.t. het beheer, de controle en het toezicht op de uitbesteedde opdrachten);
- de meerwaarde voor de leden-producenten duidelijk aantonen.

Het stadium waar de zeggenschap en de eigendom van de PO stopt, wordt beschouwd als 'af PO' in de berekening van de WAP.

Met voorbereiden van producten wordt bedoeld: schoonmaken, snijden, schillen, bijsnijden, wassen, drogen van producten zonder er verwerkte producten van te maken.

3 OPMAAK VAN HET OPERATIONEEL PROGRAMMA

3.1 INHOUD VAN EEN OPERATIONEEL PROGRAMMA

Een OP heeft een duurtijd van 5 jaar. De details van de geplande acties en de geraamde budgetten worden per uitvoeringsjaar ingevuld.

Het OP moet een beschrijving van de uitgangssituatie bevatten, in voorkomend geval gebaseerd op de indicatoren (zie hoofdstuk 8).

De doelstellingen van het programma moeten omschreven worden en er moet worden toegelicht hoe het programma bijdraagt tot de NS, rekening houdend met de verwachte ontwikkeling van de productie en de afzetmogelijkheden.

Het programma moet minstens twee van volgende doelstellingen omvatten:

- productieplanning, inclusief raming en monitoring van de productie en de consumptie;
- productie aanpassen aan de vraag, vooral wat omvang en kwaliteit betreft;
- verbetering van de kwaliteit van de verse of verwerkte producten;
- verhoging van de handelswaarde van de producten;
- bevordering van de afzet van de verse of verwerkte producten;
- crisispreventie en crisisbeheersing;
- het aanbod en de afzet van de producten van de leden concentreren, ook via direct marketing;
- de productiekosten en het rendement op investeringen om de milieunormen te halen optimaliseren en de producentenprijzen stabiliseren;
- onderzoek verrichten en initiatieven ontwikkelen op het gebied van duurzame productiemethoden, innovatieve praktijken, economische concurrentiekracht en marktontwikkelingen;
- streven naar milieuvriendelijke teeltmethoden, productietechnieken en afvalbeheerpraktijken, om de kwaliteit van het water, de bodem en het landschap te beschermen en de biodiversiteit te behouden of te bevorderen;

- bijdragen tot duurzaam gebruik van de natuurlijke hulpbronnen en tot matiging van de klimaatverandering;

Vervolgens worden de geplande acties om de doelstellingen te bereiken, omschreven en onderbouwd.

Het programma moet voldoende meetbaar zijn in objectieve gegevens en in kwantitatieve termen worden uitgedrukt. De doelstellingen moeten haalbaar zijn en het programma realistisch en resultaatgericht.

Als het OP wordt ingediend of gewijzigd mag het totaal bedrag van de geraamde uitgaven voor het betrokken uitvoeringsjaar maximaal 110% bedragen van de maximale uitgaven berekend op basis van de WAP.

Gezien het grote belang van communicatie binnen de PO, moet samen met het OP een **communicatieplan** worden ingediend waarin precies omschreven wordt hoe de communicatie met de leden gestructureerd wordt, via bijvoorbeeld een ledenblad, vergaderingen, internetapplicaties, persoonlijke contacten, enz. Er wordt ook een timing en frequentie opgenomen.

Bovendien moet het communicatieplan aangeven hoe de democratische besluitvorming en de inspraak van de telers geregeld is in de formele vergaderingen zoals de algemene vergadering, de raad van bestuur, maar ook in werkgroepen of andere vergaderingen. Het communicatieplan moet ook weergeven hoe over deze regeling en de besluiten van deze formele vergaderingen gecommuniceerd worden naar alle producent-leden.

Verder moet hier ook opgenomen worden op welke manier de PO haar leden op de hoogte brengt van de producentgerichte acties. Er moet sowieso naar de leden gecommuniceerd worden welke producentgerichte acties zullen worden opgenomen in het OP. Na afloop van het jaar zal hierover aan elk lid een gepersonaliseerd verslag worden bezorgd.

De PO dient één contactpersoon aan te stellen voor alle GMO gerelateerde vragen van telers. De contactgegevens van deze persoon dienen via de gekende kanalen zoals website en nieuwsbrief verspreid te worden naar alle leden toe, en dienen ook in het communicatieplan vermeld te worden.

3.2 STRUCTUUR VAN DE OPERATIONELE PROGRAMMA'S

De OP's worden inhoudelijk opgedeeld in actieclusters of samenhangende eenheden. De clusterstructuur is opgebouwd rond de doelstellingen en de verschillende soorten maatregelen van de GMO en geeft aan alle programma's eenzelfde ruggengraat en lay-out. Hierdoor kunnen verschillende producentenorganisaties gemakkelijker hun programma's op elkaar afstemmen en is het eenvoudiger samenwerkingsprojecten op te starten.

Een cluster (actiecluster) is een clustering van acties rond een bepaalde doelstelling/maatregel.

De clusterstructuur is de **verplichte** lay-out wanneer programma's worden ingediend.

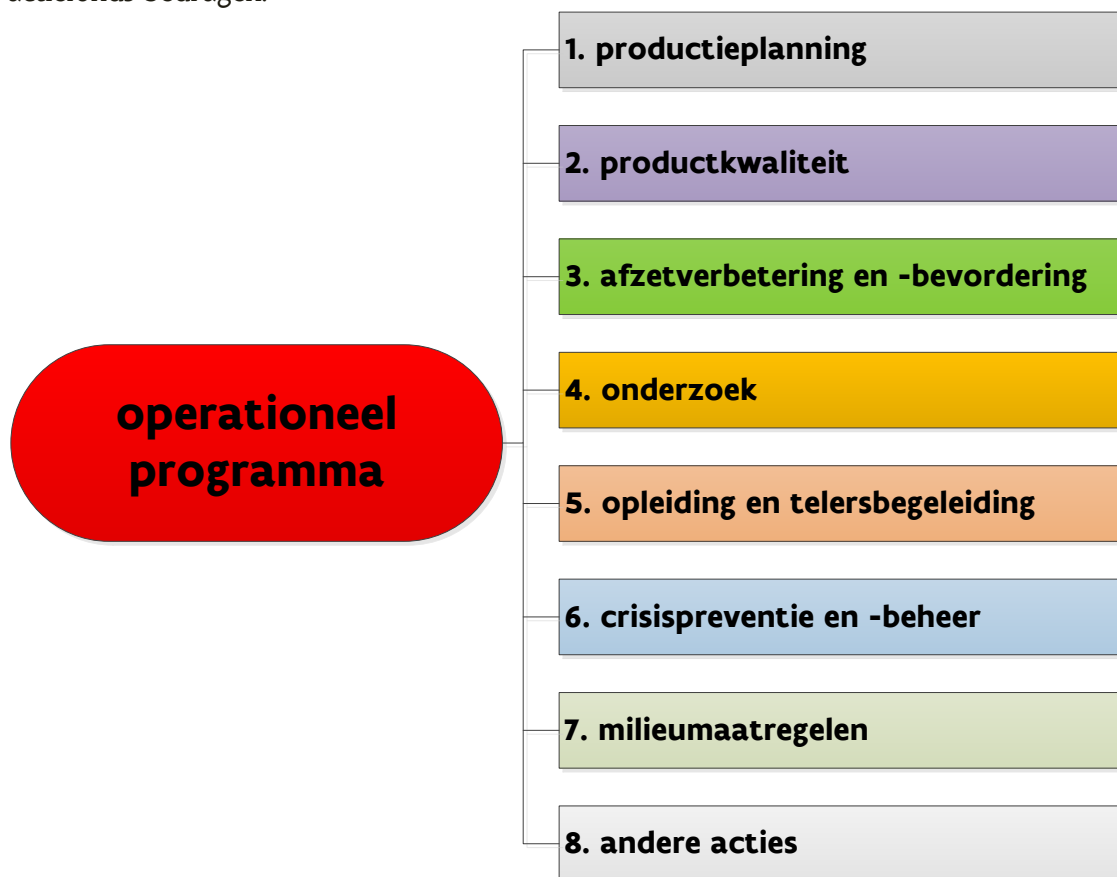
Elke actiecluster kan verder opgedeeld worden en ingevuld worden met verschillende categorieën van acties en deelacties. Voor de concrete invulling van deze clusters en acties wordt voldoende ruimte gelaten aan de creativiteit van de producentenorganisaties of unies.



Figuur 1: Structuur van operationeel programma clusters/acties/deelacties

Een programma moet coherent en evenwichtig opgebouwd zijn. Dit evenwicht wordt geëvalueerd over de looptijd van het programma, nl. 5 jaar. Eventuele minima en maxima, zoals in de verordening of in deze strategie opgenomen, moeten elk jaar nagekomen worden, tenzij anders aangegeven.

In ieder geval mag (per PO) geen enkele cluster per werkjaar meer dan 50% van het goedgekeurde actiefonds bedragen.



Figuur 2: Structuur van operationeel programma

Het OP bestaat uit 8 clusters: productieplanning, productkwaliteit, afzetverbetering en -bevordering, onderzoek, opleiding en telersbegeleiding, crisispreventie en -beheer, milieumaatregelen, andere acties.

De acties moeten zo veel mogelijk ondergebracht worden in één van de eerste 7 clusters. In de loop van de goedkeuringsprocedure kan het gebeuren dat de bevoegde dienst vraagt om bepaalde acties aan een bepaalde cluster toe te voegen of te verplaatsen van de ene naar de andere.

Acties die aspecten behandelen van verschillende clusters moeten toebedeeld worden aan de cluster die de belangrijkste doelstelling voor die actie afdekt. Indien nodig kan gevraagd worden om acties uit te splitsen over de juiste clusters.

Voor elke actie, om het even in welke actiecluster, moet verplicht volgend schema gebruikt worden:

Actie

Algemene info:

- titel (kort, bondig, allesomvattend);
- type actie;
- Omschrijving van de actie:
 - Inhoudelijk (in klare concrete bewoording, geen veralgemening);
- Doel van de actie:
 - Band met de doelstellingen GMO;
 - Beoogd resultaat + band met de doelstellingen PO/UPO en OP;
- Budget per werkjaar en totaalbudget;
- (Budget)onderbouwing in functie van het type actie;
- Evaluatie:
 - Rapportering resultaten in functie van meetbare doelstellingen;
 - Indicatoren.

Indeling in deelacties → per deelactie:

- Titel (kort, bondig, allesomvattend);
- Omschrijving van de deelactie:
 - Inhoudelijk (in klare concrete bewoording, geen veralgemening);
 - Voldoende technische details en achtergrondinformatie;
 - Zo meetbaar mogelijk, in kwantitatieve termen, objectieve gegevens;
- Doel van de deelactie:
 - Band met de doelstellingen GMO;
 - Beoogd eindresultaat en/of concreet verband met het doel van de actie;
- Timing van de deelactie:
 - In welk werkjaar of spreiding over de werkjaren (startjaar – eindjaar);
 - Beoogd (tussen)resultaat per werkjaar;
- Budget per werkjaar en totaalbudget;
- (Budget)onderbouwing in functie van het type deelactie;
- In functie van de onderliggende kostensoorten:
 - Identificatie van de uitvoerder;
 - Budget:
 - Kostensoorten;
 - Financiële middelen + steunpercentage (→ EU middelen, eigen middelen).

Indien er afgeweken wordt van het normale steunpercentage van 50%, zoals voorzien in verordening (EU) nr. 1308/2013, artikel 34 (meer info zie verder), moet dit ook per deelactie en meer specifiek per kostensoort, aangegeven worden met de nodige argumentatie of staving.

3.3 INDELING VAN DE OPERATIONELE PROGRAMMA'S IN BUDGETPOSTEN

De geraamde uitgaven bij de indiening van een OP moeten opgedeeld worden in budgetposten (uitgavencategorieën). De uitgaven moeten zo gedetailleerd mogelijk omschreven, begroot en onderbouwd worden, zodat een duidelijk inzicht wordt verschaft in de samenstelling van de vooropgestelde uitgaven. De voorstelling van de effectieve uitgaven (steunaanvraag of aanvraag vrijgave zekerheid) moet volgens dezelfde indeling gebeuren.

Elk budget van een voorziene actie in een OP moet volgens de volgende budgetposten worden opgedeeld:

1. personeelskosten;
2. overhead;
3. reiskosten;
4. uitgaven voor niet-duurzame goederen (verbruiksgoederen);
5. uitgaven voor duurzame goederen (investeringsgoederen);
6. uitgaven voor diensten door derden;
7. uitgaven voor uitbesteding.

Verder moet de PO ook aangeven op welke wijze het budget per budgetpost is begroot, met andere woorden hoe het vermelde bedrag is berekend (bijvoorbeeld som van geraamde personeelskosten per personeelslid, geschat aantal analyses x kosten per analyse, ...).

Hieronder volgt een korte omschrijving van de verschillende budgetposten:

Personeelskosten

Dit betreft personeel in loondienst van de PO of de UPO.

Overhead

De overheadkosten omvatten de administratie- en beheerskosten die in verband staan met de uitvoering van het OP.

Reiskosten

Dit betreft reiskosten gemaakt door subsidiabele personeelsleden of producent-leden van de PO of de UPO.

Uitgaven voor niet-duurzame goederen (verbruiksgoederen)

'Uitgaven voor niet-duurzame goederen' zijn uitgaven voor de aankoop van materiaal en goederen die:

- een korte levensduur hebben (max. 2 jaar) en die binnen het werkjaar van aankoop gebruikt/verbruikt worden;
- volgens de principes, regels en boekhoudmethoden die bij de betrokkene van toepassing zijn, niet als duurzame activa worden beschouwd;
- à rato van 100% worden ingebracht in het jaar waarom het gaat.

Uitgaven voor duurzame goederen (investeringsgoederen)

'Uitgaven voor duurzame goederen' zijn de uitgaven voor de aankoop van materiaal en goederen die:

- een levensduur hebben van meer dan 2 jaar;
- volgens de principes, regels en boekhoudmethoden die bij de betrokkene van toepassing zijn, als duurzame activa worden beschouwd;
- à rato van 100% worden afgeschreven in het werkjaar waarover het gaat of worden afgeschreven over meerdere werkjaren (waarbij de afschrijvingstermijn en de afschrijvingspercentages per werkjaar bij initiële aanvraag opgegeven worden).

Uitgaven voor diensten door derden

'Uitgaven voor diensten door derden' zijn uitgaven voor specifieke diensten geleverd door derden, waarbij geen uitbestedingsovereenkomst mogelijk of noodzakelijk is, zoals diensten geleverd door adviesdiensten, telecommunicatiediensten. In elk geval moet de geleverde prestatie steeds duidelijk aantoonbaar en kwantificeerbaar zijn en in verband staan met de uitvoering van de actie.

Uitgaven voor uitbestedingen

Uitbesteding is de uitvoering van een deel van het OP of een actie door een andere juridische entiteit, zoals omschreven onder 1.4.

3.4 TIJDSTIPPEN VAN INDIENING, GOEDKEURING EN UITVOERING

Een OP moet uiterlijk op **15 september** van het jaar voor de start van de uitvoering worden ingediend bij de bevoegde dienst.

Wijzigingen aan de OP's voor het volgende uitvoeringsjaar moeten eveneens uiterlijk op **15 september** van het jaar vóór de uitvoering worden ingediend.

In de loop van het uitvoeringsjaar kunnen wijzigingen worden ingediend (inclusief wijzigingen aan de budgetten) en dit tot uiterlijk **15 september** van dat jaar.

Het OP en alle wijzigingen ervan moeten elektronisch worden ingediend.

In bijzondere omstandigheden kan de bevoegde dienst latere uiterste indieningsdata vaststellen.

Er wordt uiterlijk op **15 december** van het jaar waarin ze zijn ingediend, een besluit genomen over de OP's, de wijzigingen en actiefondsen en meegedeeld aan de betrokken PO's.

In uitzonderlijke gevallen kan het besluit na 15 december worden genomen en meegedeeld, maar sowieso uiterlijk op 20 januari van het jaar na de datum van indiening.

De bevoegde dienst kan bijkomende bewijsstukken en toelichting vragen om na te gaan of aan alle toekenningsvoorwaarden voor steun wordt voldaan. Een programma of acties en deelacties uit een programma kunnen geweigerd worden, of er kan gevraagd worden om in de voorgelegde ontwerpen wijzigingen aan te brengen.

De PO/UPO kan bezwaar aantekenen tegen een negatieve beslissing. Weerlegging van de beslissing kan enkel als nieuwe informatie wordt aangeleverd voor de datum waarop de uitvoering van de (deel)actie start, of binnen de maand nadat de beslissing ter kennis is gegeven.

Met een wijziging aan een actie mag pas worden gestart vanaf het moment dat ze bij de bevoegde dienst aangevraagd is via een wijzigingsaanvraag, behalve voor de uitzondering die bestaat voor crisismaatregelen (zie cluster 6). Nieuwe acties en uitgaven voor acties van voor die datum komen dus niet in aanmerking. Tot aan de goedkeuring is de uitvoering van de actie en de ermee gepaard gaande uitgaven op eigen risico.

Wanneer personeelsleden verschoven worden tussen acties of vervangen worden door nieuwe personeelsleden zonder inhoudelijke wijzigingen aan het programma of het budget moet dit in de periode voor 15 september bij de eerstvolgende wijzigingsaanvraag gemeld worden. Dergelijke wijzigingen na 15 september moeten onmiddellijk en uiterlijk op 15 december gemeld worden.

Er is geen voorafgaande goedkeuring vereist wanneer de aangenomen uitgaven in het goedgekeurde programma per actiecluster maximaal 5% van het budget van die actiecluster overschrijden en er geen inhoudelijke wijzigingen zijn. Bij het indienen van de steunaanvraag kan de totale aangevraagde steun het totale goedgekeurde budget niet overschrijden.

Een wijziging van meer dan 5% van het budget van gewijzigde actieclusters en elke inhoudelijke wijziging kan alleen voor financiering in aanmerking komen na expliciete aanvraag en goedkeuring. Die wijzigingen kunnen ten hoogste met terugwerkende kracht tot de aanvraagdatum goedgekeurd worden.

De wijzigingen mogen het algemene doel van het OP niet wijzigen en mogen het totale goedgekeurde budget op 1 januari van het OP niet met meer dan 25% overschrijden.

Wijzigingen aan het budget van producentgerichte acties, op basis van gewijzigde aantallen (zonder inhoudelijke wijzigingen), kunnen nog tot uiterlijk 15 december van het lopende werkjaar elektronisch meegedeeld worden aan de bevoegde dienst.

3.5 ACTIEFONDS

PO's die een OP indienen richten een actiefonds op. Dit fonds wordt, naast de financiële steun van de Europese Unie, gefinancierd met financiële bijdragen van de leden van de PO en/of de PO zelf of van UPO's via de leden van deze unies.

De bijdragen in het actiefonds worden jaarlijks gecontroleerd. Aan de hand van de boekhouding zal o.m. worden nagegaan of de producentenbijdragen daadwerkelijk werden geïnd. Aan de hand van enkele factureringen zal bovendien worden bekeken of deze afkomstig zijn van leden van de PO. Ook zal de herkomst van de financiële bijdragen van de PO worden nagegaan. De herkomst moet boekhoudkundig traceerbaar zijn.

Over de bijdrage in het actiefonds (zowel van producentenbijdragen als van de financiële bijdragen van de PO) moet democratisch beslist worden.

Het is aangewezen dat de beslissing jaarlijks wordt herzien of herbevestigd door de raad van bestuur. Deze beslissing moet jaarlijks aan de leden worden bekendgemaakt (via ledenbladen en /of ledenvergadering).

Jaarlijks moet op 15 september ook meegedeeld worden aan de bevoegde dienst hoe het actiefonds wordt gevormd, samen met de eventuele wijzigingen van het OP, incl. de raming van het actiefonds voor het volgende jaar.

4 **SUBSIDIEERBAARHEID**

4.1 ALGEMEEN

De bepalingen in dit hoofdstuk zijn van toepassing op het hele programma elke keer als deze kostensoorten voorkomen in welbepaalde acties. Verderop in de tekst (hoofdstuk 4) worden per cluster bijkomend specifieke bepalingen opgesomd.

Een actie (of deelactie) waarvoor al direct of indirect financiering uit een EU- of nationale bron werd ontvangen of wordt aangevraagd, komt niet in aanmerking voor steun.

Een actie is slechts subsidiabel indien meer dan 50% van de waarde van de bij de actie betrokken producten afkomstig is van de producten waarvoor de PO is erkend. Om in het percentage van 50% te worden verrekend, moeten de producten afkomstig zijn van leden van de PO of van bij een andere PO of UPO aangesloten leden.

Indien er forfaitaire standaardtarieven of schalen van eenheidskosten worden gebruikt, dan worden deze ten minste om de vijf jaar geëvalueerd en aangepast indien nodig.

4.1.1 Uitgesloten

In ieder geval komen volgende acties/kosten niet in aanmerking voor steun:

- kosten om te voldoen aan wettelijke verplichtingen;
- algemene werkings-, productie- of exploitatiekosten (o.a. electriciteit, brandstoffen, onderhoud (bv. veegmachines, ongediertebestrijding), logistieke activiteiten);
- kosten voor niet-GMO-product en voor producten van niet-leden;
- acties of kosten voor hoeveelheden die door leden van de PO buiten de Europese Unie worden geproduceerd;
- verzekeringskosten met uitzondering van de oogstverzekeringsmaatregelen (cluster 6);
- **servers en** hosting van serverruimte;
- acties die bij de andere economische activiteiten van de PO tot concurrentievervalsing kunnen leiden;
- BTW, behalve wanneer ze niet-terugvorderbaar is volgens de nationale wetgeving terzake;
- nationale of regionale belastingen of fiscale heffingen;
- debetrente;
- kosten die gemaakt zijn door andere partijen dan de PO of de daarbij aangesloten leden, dan UPO's of de daarbij aangesloten producenten, of dan dochterondernemingen;
- aflossing van kredieten die zijn opgenomen voor een concrete actie die al is uitgevoerd vóór de aanvang van het OP, met uitzondering van de in artikel 38 van de gedelegeerde verordening bedoelde kredieten;
- inkomens- of prijstoeslagen buiten crisisbeheer en -preventie. Toeslagen of vergoedingen van de producenten voor het aanbieden van het product in een al of niet specifieke verpakking zijn uitgesloten.

4.2 PERSONEEL EN ADMINISTRATIE

4.2.1 Uitgesloten

De algemene regel is dat personeels- en administratiekosten die tot de normale werking van de PO of UPO horen, uitgesloten zijn. De kosten die nodig zijn voor de uitvoering van actiefondsen en OP's komen echter wel in aanmerking onder de voorwaarden toegelicht in het hoofdstuk rond de overheadkosten.

Algemene werkingskosten zijn dus uitgesloten. Hieronder wordt verstaan: uitgaven die een PO in elk geval zou maken, dus ook in het geval er geen OP wordt uitgevoerd. Het zijn kosten die niet specifiek voor de uitvoering van een bepaalde actie noodzakelijk zijn, wel eerder voor de courante werking van een PO.

Niet-exhaustieve lijst (en in willekeurige volgorde) van uitgesloten algemene werkingskosten:

- abonnementen voor tijdschriften, niet specifiek in relatie tot een actie;
- uitgaven voor bureaumaterialen, frankeermachines, bepaalde postzegel- en telefoonkosten waarvan de omvang, kwantitatief, of het verband met de actie niet voldoende is aangetoond;

- kosten voor ontwikkeling van briefhoofden, naamkaartjes,
- vermeldingen in telefoongidsen;
- rekruteringskosten, ontslagvergoedingen, bonussen, ...;
- kosten voor onderhoud van gebouwen;
- kosten voor (normaal) afvalbeheer;
- bepaalde horecakosten en representatiekosten die niet specifiek binnen de doelstelling van de actie kaderen;
- uitgaven voor studiereizen of groepsreizen (en bijhorende uitgaven) zonder een duidelijke link met de doelstelling van de actie.

Niet-exhaustieve lijst (en in willekeurige volgorde) van uitgesloten personeelskosten:

- administratieve verwerking van de verkoop (backoffice);
- boekhouding, loonadministratie, HR en onthaal;
- (algemene) managementactiviteiten;
- onderhoud en herstellingen (gebouwen en (koel)installaties);
- de uitvoering van logistieke activiteiten;
- de uitvoering van verpakings- en sorteeractiviteiten (behalve uitzondering onder 3.2.2.2);
- ten behoeve van volgende ICT taken: updates van bestaande websites zonder aantoonbare nieuwe elementen, het oplossen van technische problemen voor de interne en externe gebruiker inclusief permanentie (helpdesk), beveiliging van de ICT-installatie, beheer van de schijfruimte, de aankoop, installatie en het onderhoud van hard- en software niet-GMO-gerelateerd.

4.2.2 Toegelaten

4.2.2.1 Overheadkosten

Deze omvatten kosten die specifiek betrekking hebben op het actiefonds of het operationele programma, inclusief beheers- en personeelskosten, kosten voor verslagen en evaluatiestudies, en kosten om de boekhouding te voeren en beheren. Daarvoor wordt een forfaitair standaardtarief ten belope van 2% van het goedgekeurde bedrag van het actiefonds toegekend, met een maximum van 180.000 EUR. Daarin is zowel de bijdrage van de EU als die van de producentenorganisatie verrekend.

Voor OP's die door erkende UPO's worden ingediend, worden de overheadkosten berekend door de overheadkosten van alle PO's bij elkaar op te tellen. Het resulterende bedrag mag evenwel niet hoger zijn dan 1.250.000 EUR per UPO.

Indien gebruik gemaakt wordt van deze forfaitaire vergoeding, moet de PO kunnen aantonen dat deze minimaal de noodzakelijke kosten voor de opvolging en de uitvoering van het programma dekt. Deze verantwoording kan door de bevoegde dienst worden opgevraagd en beoordeeld.

4.2.2.2 Andere toegelaten personeelskosten

Personeelskosten omvatten het brutoloon, verhoogd met de wettelijke sociale lasten en zijn toegelaten indien ze verbonden zijn aan maatregelen om:

- een hoog kwaliteitsniveau nog te verbeteren of te behouden;
- de milieubescherming te verbeteren of op een hoog niveau te behouden;
- de afzet te verbeteren.

De loonkosten van personeel kunnen slechts voor **maximaal 90%** in het OP worden ingediend.

Aan alle ingediende personeelskosten moeten de namen van de betrokken personeelsleden worden opgegeven met vermelding van de actie(s) waarvoor ze werkzaam zijn. Hun taken moeten rechtstreeks in verband staan met een actie en noodzakelijk zijn om de doelstelling van de actie te behalen.

Indien een personeelslid een deel van zijn werkzaamheden besteedt aan niet-GMO-product, aan product afkomstig van niet-leden en de handel, of aan andere niet-GMO-relateerde activiteiten moet het ingediende loon in het OP verhoudingsgewijs worden verminderd.

Voor de uitvoering van deze maatregelen moet vakbekwaam personeel worden ingezet. Dit wordt in de eerste plaats aangetoond via diploma's, maar ook relevante ervaring, dienstjaren binnen het bedrijf e.d. kunnen worden aanvaard als bewijs voor vakbekwaamheid.

Bij **indiening van het OP** moeten minimaal volgende documenten worden bezorgd:

- Een geactualiseerd organogram van de volledige organisatie bij elke wijziging ervan met vermelding van alle organisatiedelen (ook niet-GMO) en minimum tot op dienstniveau;
- Een personeelstabel van alle personeelsleden ingebracht in het OP. Elke wijziging van het personeel moet aangebracht worden in de daarvoor voorziene beheertool);
- voor elk nieuw personeelslid:
 - een CV met minimaal naam, geboortedatum, diploma's, bijkomende opleidingen en werkervaring;
 - de functieomschrijving (ook wanneer een personeelslid van functie wijzigt);
 - de geraamde loonkosten.
- voor een personeelslid dat van functie wijzigt:
 - een bijkomend bewijs van vakbekwaamheid (zoals bv. bewijs van een bijkomende opleiding).

De beoordeling van de ingebrachte loonkosten zal o.a. gebeuren op basis van de inhoud van de functie en de daaraan gekoppelde tijdsbesteding.

Verplichtingen:

De taakomschrijving en tijdsbesteding betreffende de actie(s) in het OP moeten voor elk betrokken personeelslid schriftelijk vastgelegd worden tussen de programmaleider van de PO en de werknemer via een schriftelijke bijlage bij de arbeidsovereenkomst. Hierin worden de uit te voeren taken in het kader van één of meerdere acties binnen het OP duidelijk omschreven, met concrete verwijzing naar de desbetreffende actie(s) en de voorziene tijdsbesteding. De bijlage bij de arbeidsovereenkomst moet worden ondertekend door de programmaleider en de werknemer. De PO/UPO moet deze ter beschikking houden.

Voor personeelsleden die slechts gedeeltelijk GMO-taken uitvoeren, moet er een tijdsregistratie gebeuren (bv. via een elektronische agenda) die de PO/UPO bij een eventuele controle moet kunnen voorleggen.

Verslaggeving:

Uit evaluatieverslagen moet na afloop van het OP duidelijk blijken welke prestaties in het kader van deze acties zijn geleverd door de aangegeven personeelsleden.

Aandachtspunten:

Interim-personeel is in principe uitgesloten, behalve voor kortstondige en specifieke opdrachten die duidelijk bijdragen tot het doel van de actie en niet onmiddellijk door iemand anders kunnen worden uitgevoerd. Het interim-personeel moet gekwalificeerd zijn om deze opdrachten te vervullen. In het kader van een startbaan die uitmondt in een arbeidsovereenkomst met de PO voor langere duur is interim-personeel ook aanvaardbaar.

Kosten voor vakbekwaam sturend personeel in het kader van centraal sorteren en verpakken zijn subsidiabel. Deze activiteit biedt immers een meerwaarde op het vlak van kwaliteit en het afstemmen van vraag en aanbod. Het aantal sturende personeelsleden en de tijd die zij besteden, is afhankelijk van de producten die centraal gesorteerd of verpakt worden en de omvang ervan.

Sturend personeel voor kleinverpakking en/of sortering is het personeel dat in samenwerking met de kwaliteitsafdeling en de commerciële afdeling van de PO bepaalt wat er wanneer op welke wijze moet verpakt/gesorteerd worden.

4.2.2.3 Administratieve kosten

Juridische kosten en administratiekosten in verband met fusies of overnames van PO's, net als juridische kosten en administratiekosten in verband met de oprichting van transnationale PO's of UPO's zijn subsidiabel. Ook haalbaarheidsstudies en voorstellen die met het oog hierop in opdracht van PO's worden verricht, komen in aanmerking voor steun.

Alle andere subsidiabele administratiekosten worden verondersteld afgedekt te zijn door de hoger genoemde overheadkosten.

4.3 UITBESTEDING**4.3.1 Uitgesloten**

Maatregelen die de PO buiten de Europese Unie heeft uitbesteed, zijn niet subsidiabel.

Uitgaven voor maatregelen die niet subsidiabel zijn voor de PO kunnen ook niet via uitbesteding in aanmerking komen voor steun.

4.3.2 Toegelaten

De specifieke voorwaarden voor uitbesteding van activiteiten of acties worden beschreven in hoofdstuk 1.4.

Bij **indiening van het OP** of een wijziging ervan moeten minimaal volgende elementen worden bezorgd:

- de omschrijving en het doel van de uitbesteding en de link met GMO-doelstellingen;
- de relevantie van de uitbesteding;
- de uitvoerder en de relatie van de uitvoerder tot de PO m.b.t. het beheer, de controle en het toezicht van de uitbesteedde opdrachten;
- de uitbestedingsovereenkomst;
- de verantwoording van het budget;

- in geval van aanverwante bedrijven binnen de keten: opbouw van de kosten (personeelskosten, ...);
- in andere gevallen, offertes, studies ... (incl. opbouw van de kosten).

De uitgaven voor uitbesteding worden als subsidiabele uitgaven beschouwd voor zover zij dezelfde uitgavencategorieën omvatten, controleerbaar zijn door de bevoegde diensten en in overeenstemming zijn met de algemene bepalingen inzake subsidiabele uitgaven en acties.

Voor personeel dat via uitbesteding werkt voor specifieke acties van het programma, kunnen de loonkosten worden ingebracht als uitgaven voor uitbesteding. De inbreng van de loonkosten moet worden beperkt tot de werkelijke tijdsbesteding met een maximum van 90%.

Verslaggeving:

De verslaggeving vermeldt de concrete resultaten om aan te tonen in hoeverre de doelstellingen, overeenkomstig de uitbestedingsovereenkomst, werden behaald. Indien de doelstellingen niet werden bereikt, moet dit worden aangegeven met daarbij de acties die zijn gepland om het resultaat te verbeteren.

4.4 INVESTERINGEN

4.4.1 Uitgesloten

Volgende investeringen zijn uitgesloten:

- de aankoop van **tweedehandsmateriaal**;
- de aankoop van onroerende goederen die in de tien voorafgaande jaren met EU- of nationale steun zijn aangekocht;
- **vervoermiddelen** voor de afzet of distributie van goederen door de PO, met uitzondering van extra truckvoorziening voor koeltransport of CA-vervoer (enkel de koelruimte met bijhorende koelinstallatie) en investeringen in middelen voor intern vervoer;

Uitgesloten zijn eveneens investeringen of soortgelijke type acties **in andere bedrijven en/of bedrijfsruimten** dan die van de PO of daarbij aangesloten producenten, van de UPO of daarbij aangesloten producenten of van een dochteronderneming.

Dit betekent concreet dat enkel investeringen in bedrijven en/of bedrijfsruimten waarover de betrokken PO zowel **rechtens als feitelijk** de uitsluitende zeggenschap heeft, zodat elk gebruik van deze investeringen ten behoeve van een derde is uitgesloten, subsidiabel kunnen zijn.

Bijgevolg zijn investeringen in ruimtes die gedeeld worden met derden uitgesloten.

Niet-exhaustieve lijst (en in willekeurige volgorde) van uitgesloten kosten bij **infrastructuurwerken**:

- archiefruimte,
- berging,
- ontspanningsruimtes,
- cafetaria/eetzaal,
- keuken,
- kantoren (behalve indien voor subsidiabel personeel);
- ontvangsthuis/receptie,
- vergaderzalen (behalve indien voor telersvergaderingen);
- serverruimte,

- verhuurde ruimtes,
- terras of patio;
- terreinverharding,
- ontsluiting op de openbare weg;
- parkeerterrein of garage;
- fietsenstalling,
- groenvoorziening,
- omheining,
- afbraakwerken,
- omgevingswerken,
- verfraaiingswerken.

4.4.2 Toegelaten

Investerings in materiële activa die bijdragen aan de verwezenlijking van één of meer van de doelstellingen, komen in aanmerking voor steun. Ze moeten wel gebruikt worden overeenkomstig de bestemming ervan zoals beschreven in het goedgekeurde OP. Hieronder vallen ook het aankopen of het bouwen van gebouwen die duurzaam voor bedrijfsuitoefening worden ingezet.

4.4.2.1 Algemene bepalingen en voorwaarden

Investerings die via een OP worden gefinancierd moeten eigendom zijn en blijven van de PO. Ze moeten gedurende de looptijd van het programma worden gebruikt voor de acties die in het programma worden beschreven, rekening houdende met afschrijvingstermijnen en minimale duur van het eigenaarschap (zie verder).

Goederen die via een OP worden gefinancierd, worden als definitief verworven beschouwd na een periode die gelijk is aan de fiscale afschrijvingsperiode of na een periode van 10 jaar na de investering (indien de fiscale afschrijvingsperiode langer is dan 10 jaar). Indien een investering in deze periode toch wordt vervreemd of voor andere doeleinden wordt aangewend gedurende deze opgelegde periodes, zal een bedrag van de investering pro rata van de gebruiksduur worden teruggevorderd. Indien het een investering betreft op een bedrijf van een producent en die producent de PO verlaat, moet de PO deze investering of de restwaarde ervan terugvorderen en toevoegen aan het actiefonds.

De investering moet steeds gebruikt worden voor de uitvoering van een GMO-actie of -doelstelling. Ze moet ten dienste staan van de leden van de PO.

Een investering is slechts subsidiabel indien meer dan 50% van de waarde van de producten die bij de investering betrokken zijn, afkomstig is van de producten waarvoor de PO is erkend. Om in het percentage van 50% te worden verrekend, moeten de producten afkomstig zijn van leden van de PO of van bij een andere PO of UPO aangesloten leden. Voor de berekening van de waarde wordt verwezen naar de berekening van de WAP (zie verder).

De PO's kunnen zelf het aantal jaar bepalen waarover de investering wordt ingediend. Aanpassingen aan het afschrijvingsritme zijn nadien niet meer mogelijk.

Indien de fiscale afschrijvingsperiode van een investering langer is dan de looptijd van het OP, mag deze ook voor het volgende OP in aanmerking worden genomen.

De prijs van een investering moet marktconform zijn. Hiertoe moeten, indien het een investering van meer dan 25.000€ betreft, meerdere offertes zijn gevraagd. De PO moet aantonen dat ze minimaal 3 offertes heeft gevraagd. Indien er minder dan 3 offertes zijn, moet dit gemotiveerd worden. Er moet bijkomend een analysedocument geleverd worden met de verduidelijking en motivering van de keuze. Indien bepaalde opties in de offertes niet gekozen worden, moet ook dit verduidelijkt worden. Voor een investering van minder dan 25.000€ moet de geraamde kostprijs via een offerte, studie of factuur van eerdere gelijkaardige investeringen worden onderbouwd.

Bij **indiening van het OP** of een wijziging ervan moeten minimaal volgende elementen worden bezorgd:

- het type investering;
- de technische omschrijving (geheel en delen);
- de locatie van de investering;
- het doel van de investering en de link met de GMO-doelstellingen;
- het voordeel voor de producent-leden (eventueel via een haalbaarheidsstudie);
- de relevantie t.o.v. eerdere investeringen of beschikbare roerende/onroerende goederen (afstemming op de noden van het bedrijf qua capaciteit en grootte);
- de afschrijvingsperiode en het afschrijvingspercentage/jaar;
- een gedetailleerde kostenraming/budgettering:
 - het totale investeringsbedrag en de opbouw ervan per onderdeel of eenheidsprijs, het aantal;
 - een oplijsting van de aangeleverde bewijsstukken met verwijzing naar de bijlages (offertes, ...)

Voor bouwprojecten of infrastructuurwerken zullen bijkomende gegevens moeten worden bezorgd (opsplitsing in deelfasen, aanduiding op plan en planning en timing ervan., studies, ...).

In de **verslaggeving** moet de fiscale afschrijvingsperiode per investering worden weergegeven.

Het gebruikspercentage van een investering moet kunnen worden aangetoond. Het kan worden vastgesteld op basis van de tijd dat de investering effectief wordt gebruikt of de hoeveelheden waarvoor de investering wordt gebruikt. Er moet ook kunnen aangetoond worden dat de leden steeds voorrang hebben op niet-leden en een aantoonbaar voordeel (o.a. financieel) hebben ten opzichte van niet-leden die van de investering gebruik maken.

Voorbeelden van investeringen die voor steun in aanmerking komen, worden bij de diverse clusters weergegeven.

4.4.2.1.1 Vervoermiddelen voor intern transport

De aankoop van vervoermiddelen is toegelaten indien deze uitsluitend worden gebruikt voor intern vervoer. Onder **intern vervoer** wordt verstaan, vervoer van **producten van leden op de terreinen of binnen de gebouwen van de PO zelf of van haar dochterondernemingen**. Het intern vervoer stopt nadat het product verkocht werd en de PO niet langer eigenaar is van het product.

Om het niet-subsidiabel gedeelte uit te sluiten, is alle rollend materieel, zoals heftrucks en transpaletten en toebehoren, zoals heftruckprinters, slechts voor maximaal 80% subsidiabel.

4.4.2.1.2 Aankoop van onbebouwde terreinen

De aankoop van onbebouwde grond is toegestaan indien die nodig is voor een in het OP opgenomen investering, als de grond minder kost dan 10% van de totale subsidiabele uitgaven voor de betrokken actie. In uitzonderlijke, gemotiveerde gevallen kan een hoger percentage worden vastgesteld voor concrete acties voor het milieubehoud.

4.4.2.2 Investerings op individuele bedrijven van producenten

Investerings of acties voor afzonderlijke individuele landbouwbedrijven zijn toegelaten op voorwaarde dat die de doelstellingen van het OP mee helpen verwezenlijken.

Alle investeringen voor individuele landbouwbedrijven worden opgelijst in bijlage 1 van deel 4 van de NS. Om investeringen aan deze lijst toe te voegen, kan de PO een aanvraag indienen bij de bevoegde dienst. Deze aanvraag moet een gedetailleerde verantwoording omvatten en voldoende onderbouwd zijn (ook budgettair). De bevoegde dienst zal deze onderzoeken en de investering al dan niet opnemen in de bijlage.

Er bestaan 2 types investeringen voor individuele bedrijven:

Type 1: investeringen die in meerdere aantallen kunnen worden aangekocht door de PO voor meerdere individuele bedrijven, maar waar slechts één investering per bedrijf wordt gedaan.

Type 2: investeringen die op één landbouwbedrijf worden geplaatst maar die door meerdere telers worden gebruikt.

Algemene voorwaarden (type 1 en 2 investeringen):

- de volledige investering is eigendom van de PO (aankoop op naam van de PO) om dubbele financiering (met bv. VLIF) te vermijden;
- de investering voldoet aan de GMO-doelstellingen en alle algemene bepalingen en/of beperkingen m.b.t. investeringen moeten nageleefd worden;
- over de investering moet democratisch besloten zijn door de betrokken PO. Dit wordt gecommuniceerd naar de leden en de actie moet openstaan voor alle telers op basis van transparante criteria (aan te tonen door de betrokken PO);
- de PO moet de naleving van de 50% - regel voor het gebruik van de investering kunnen staven;
- de investering moet afgestemd zijn op de noden van het bedrijf (grootte, capaciteit,...), en dit moet aangetoond worden door de PO;
- de PO moet de opgevraagde offertes kunnen voorleggen (cfr. algemene bepalingen voor investeringen).
- indien het totale investeringsbedrag groter is dan € 5.000 moet een overeenkomst gemaakt worden tussen de PO en de actieve producent die de investering gebruikt (type 1) of de actieve producent waar de investering geplaatst wordt (type 2). Bij investeringen met een lager investeringsbedrag is de overeenkomst optioneel;
- op het investeringsgoed moet een duidelijke verwijzing naar de PO aangebracht zijn. Indien andere verwijzingen worden aangebracht mogen deze niet groter en/ of zichtbaarder zijn dan de verwijzing naar de PO. Bovendien moeten deze gemotiveerd worden.

Verplichte zaken op te nemen in deze overeenkomst:

- de partijen die de overeenkomst afsluiten, nl. de PO en de actieve producent, incl. het landbouwnummer;
- het jaar van het OP en de cluster waarbinnen de investering gekaderd wordt;
- de gedeeltelijke financiering met Europese steun;
- een beschrijving van de investering en het bedrag van de investering;
- het doel van de investering en de specifieke voorwaarden waaraan ze moet voldoen (zoals weergegeven in bijlage 1 van deel 4 – lijst producentgerichte acties);

- de duur van de overeenkomst, dit gekoppeld aan de gebruiksperiode die gelijk is aan de fiscale afschrijvingsperiode of 10 jaar (indien de fiscale afschrijvingsperiode langer is dan 10 jaar);
- behalve bij uitzonderingen, het eigenaarschap van de investering (eigendom van de PO zolang de overeenkomst loopt);
- de bepalingen over wat er met de investering gebeurt indien het betrokken lid de PO zou verlaten en/of bij het stopzetten van de productie (= regels m.b.t. het terugnemen van de investering of de betaling van de restwaarde ervan). Indien in een verbrekingsvergoeding wordt voorzien, moet aangegeven worden hoe deze wordt berekend;
- de verplichting een registratie bij te houden van het gebruik van de investering (in geval van een investering type 2);
- de controlemogelijkheid ter plaatse door de bevoegde diensten;
- de vermelding van de naam van de PO op de investering;
- de verklaring dat de producent geen andere financiering uit EU- of nationale bron ontvangt of aanvraagt voor de betrokken investering.

Optionele zaken op te nemen in de overeenkomst:

- de producent gebruikt de investering volgens het principe van de goede huisvader;
- de vermelding dat de producent moet voldoen aan alle wettelijke verplichtingen m.b.t. de investering.

Extra voorwaarden voor type 1 investeringen:

- het totale investeringsbedrag (aankoopbedrag) is beperkt tot maximum 150.000 euro per aangesloten producent per OP;
- het ingebrachte afschrijvingsbedrag van de investering(en) kan maximaal € 30.000 per aangesloten producent per jaar bedragen en dit voor een maximale termijn van vijf jaar. De looptijd van het OP kan hierbij overschreden worden, maar enkel indien de fiscale afschrijvingsperiode langer is dan de looptijd van het OP.

4.4.2.3 Investerings in verwerking

Investerings voor de eerste verwerking van verse producten zijn subsidiabel. De normale werkingskosten van het verkoopsklaarmaken en van de eerste verwerking komen daarentegen niet in aanmerking voor subsidiëring. De term eerste verwerking slaat op de verwerking van een groente- of fruitproduct tot een ander product dat in bijlage I van het EU-verdrag genoemd wordt.

De investeringen moeten rechtstreeks bijdragen tot de verwezenlijking van de doelstellingen van het OP. Dit moet omstandig worden gemotiveerd in de aanvraag en achteraf worden aangetoond in het jaarverslag.

De investeringen moeten voldoen aan de algemene voorwaarden voor investeringen in een OP zoals hierboven beschreven.

4.4.2.4 Leasing

Leasing is toegestaan voor zover de grenzen van de netto marktwaarde van het object niet worden overschreden. Het moet worden bekeken als een eerder uitzonderlijke mogelijkheid om goederen te verwerven.

De PO moet steeds aantonen dat leasing economisch verantwoord, gunstig en/of noodzakelijk is. Met name bij de verwerving van onroerende goederen zal de PO de noodzaak tot leasing vooraf omstandig moeten verantwoorden en het akkoord van de bevoegde dienst is vereist.

De uitgave opgenomen in het OP mag niet hoger zijn dan het gedeelte van het nettoleasingbedrag, vermeld op de leasing-factuur, dat in dat werkingsjaar werd afgelost.

De leasing betreft een on-balance leasing.

Bij de **indiening van het OP** of een wijziging ervan moeten minimaal volgende elementen worden bezorgd:

- het bewijs dat leasing economisch meer verantwoord is dan aankoop;
- de aflossingstabel;
- het nettobedrag van de leasing.

Het leasingcontract moet aan het OP toegevoegd worden.

Uitgesloten zijn:

- de kosten voor de leasing van auto's voor personeelsleden die werkzaam zijn in een actie;
- de uitgaven die verband houden met de leasingovereenkomst (belastingen, rente, verzekeringskosten, enz.) en de desbetreffende exploitatiekosten;
- de leasing waarbij de leasingnemer niet de PO is;
- de leasing van tweedehandsuitrusting.

4.4.2.5 Huur

Huur is toegestaan als alternatief voor aankoop indien door de PO wordt aangetoond dat dit economisch verantwoord is.

Bij de **indiening van het OP** of een wijziging ervan moeten minimaal volgende documenten worden bezorgd:

- het bewijs dat huren economisch meer verantwoord is dan aankoop;
- het huurcontract.

4.5 BELEGGINGEN IN AANDELEN VAN BEDRIJVEN

Enkel beleggingen in aandelen van bedrijven die rechtstreeks bijdragen tot verwezenlijking van de doelstellingen van het OP kunnen in aanmerking komen (participaties/kapitaalsverhogingen).

Het bedrijf waarin wordt geparticipeerd moet dezelfde doelstellingen nastreven als voorzien in art. 33 van verordening (EU) nr. 1308/2013 of de PO bijstaan deze doelstellingen te bereiken. Een participatie mag:

- geenszins een louter speculatieve investering zijn;
- slechts een beperkt deel van het goedgekeurde operationeel jaarprogramma omvatten (cumulatief 10% voor alle participaties samen).

Enkel volgende participaties in aandelen komen in aanmerking :

- participaties in aandelen van bestaande bedrijven waarvan:

- de waarde kan worden bepaald en de aandelen onder normale marktvoorwaarden verworven kunnen worden (aan te tonen via een verslag van een externe, erkende bedrijfsrevisor). Het waarderingsadvies van de erkende bedrijfsrevisor moet gebaseerd zijn op door een bedrijfsrevisor of commissaris gecertificeerde jaarrekening en financiële gegevens. Voor dit advies moeten er minimaal 2 verschillende bekende waarderingsmethoden gebruikt worden. De boekhoudkundige juridische, financiële en fiscale aspecten van de vennootschap moeten worden beoordeeld;
- het eigen vermogen niet structureel negatief is. Indien dit niet structureel is, kan een participatie enkel aanvaard worden op voorwaarde van grondige en onderbouwde motivatie;
- participaties in aandelen van opstartende bedrijven waarvan:
 - het financieel plan (investeringsplan, afschrijvingstabel, verwachte omzet, verwachte opbrengst van de participatie, enz.) kan worden voorgelegd;
 - de aandelen onder normale marktvoorwaarden verworven worden.

De raad van bestuur moet op democratische wijze beslissen over participaties. De leden moeten hierover geïnformeerd worden.

Er moet een businessplan worden voorgelegd door de PO dat aantoont dat:

- de participatie in aandelen (inclusief kapitaalsverhoging) een duurzame en kwantificeerbare bijdrage levert aan de werking van de PO en de uitvoering van het OP (verklaring waarom er geparticipeerd wordt, hoe het in zijn werk zal gaan en waarom het succesvol zal zijn). Dit moet ook jaarlijks aangetoond worden in de **verslaggeving**;
- de producenten en de PO voordeel ondervinden van deze participatie.

Er moet een businessplan worden voorgelegd door het bedrijf waarin wordt geparticipeerd dat aantoont dat de ingebrachte middelen, op basis van een financieel plan (afschrijvingen, investeringen, omzet, verwachte opbrengst van de participatie, enz.) van dat bedrijf, correct aangewend worden, en dus gelinkt zijn aan de GMO-doelstellingen.

Enkel de werkelijk te betalen waarde van de participatie komt in aanmerking. Indien deze bij aanvang niet de totale waarde van de aandelen omvat, moet er een planningsoverzicht opgemaakt worden van het verdere verloop tot volstorting. De steun wordt toegekend volgens de vooropgestelde planning (max. duur 5 jaar).

Samengevat moet bij de **indiening van het OP** of een wijziging ervan dus minimaal volgende informatie worden bezorgd:

- een omschrijving van het bedrijf waarin de PO participeert;
- op welke manier de participaties de doelstellingen van het OP mee helpen verwezenlijken;
- de link met de GMO-doelstellingen en het voordeel voor de leden;
- het verslag van een bedrijfsrevisor met een waarderingsadvies voor een bestaand bedrijf;
- het financieel plan en de marktconformiteit van de participaties van een opstartend bedrijf;
- het verslag van de raad van bestuur en de communicatie naar de leden;
- het businessplan van de PO die het duurzame en kwantificeerbare voordeel en de bijdrage aan de werking aantoont;
- het businessplan van het bedrijf waarin wordt geparticipeerd om aan te tonen dat ingebrachte middelen correct worden aangewend.

Verslaggeving

De activiteiten van het bedrijf en de bijdrage aan het OP moeten in de verslaggeving uitvoerig aan bod komen. De PO moet onder democratische omstandigheden mee kunnen beslissen over het beleid binnen het bedrijf waarin wordt geïnvesteerd (aan te tonen a.d.h.v. verslagen van de raad van bestuur).

Minstens gedurende 5 jaar moet de jaarrekening (= de balans, resultatenrekening en toelichting) en het jaarverslag van het bedrijf waarin geparticipeerd wordt, bij de PO ter inzage liggen.

Verplichtingen

De PO en/of UPO moet elke verandering die ervoor zorgt dat de aandelenstructuur gevoelig verandert of die ervoor zorgt dat de vooropgestelde activiteiten niet (kunnen) worden uitgevoerd door de vennootschap waarvan aandelen worden verworven (bv. vervreemding van goederen, het stopzetten van de activiteiten/dienstverlening, bijkomende participaties door derden, faillissement, ...), onmiddellijk melden aan de bevoegde dienst.

Een mogelijke stopzetting en/of terugvordering van steun zal vervolgens worden onderzocht door de bevoegde dienst, die daar in voorkomend geval toe zal overgaan. Verwacht wordt dat een participatie minstens gedurende 5 jaar wordt aangehouden voordat de steun definitief verworven wordt.

4.6 REISKOSTEN

De personeelsleden kunnen de werkelijke reiskosten die ze maken in het kader van een actie indienen. Hiervoor geldt de (wettelijke) forfaitaire km-vergoeding, weliswaar voor maximaal 24.000 km per jaar. Indien er meer kilometers worden afgelegd, mag daarvoor slechts de helft van de forfaitaire vergoeding in rekening gebracht worden.

De afgelegde kilometers in het kader van een actie moeten omstandig worden bewezen. De personeelsleden die in aanmerking komen voor dit soort kosten moeten een logboek bijhouden van de gereden ritten en de werkelijk afgelegde kilometers per rit.

Woon-werkverkeer en andere verplaatsingen zijn niet subsidiabel.

Indien kosten voor reizen (studiereizen, beursbezoeken, marktprospecties, ...) worden ingebracht, moet bij de **indiening van het OP** of een wijziging ervan minimaal het volgende worden voorgelegd:

- een omschrijving van geplande studiereizen/bezoeken;
- het verband met het doel van de actie;
- de link met GMO-doelstellingen;
- de inschatting van het aantal deelnemers en hun functie;
- een onderbouwing van het budget.

Verslaggeving

Van elke reis of deelname aan een beurs moet een duidelijk verslag worden opgemaakt waarin het volgende wordt vermeld:

- het doel van de reis;
- de bestemming en het aantal deelnemers (nominatief) waarvoor de kosten worden ingebracht;
- een verslag van de activiteiten ter plaatse;
- de (verwachte) resultaten;
- de kostprijs, opgesplitst in reiskosten, kosten van overnachting, inschrijving (in geval van studiedagen, beurzen), verbruik ter plaatse, bijkomende kosten.

De kosten in dit kader moeten realistisch zijn en zullen beoordeeld worden aan de hand van interne richtlijnen.

Voor de vergoeding van de te bewijzen reiskosten gelden de volgende bepalingen en maxima:

- een vliegticket 'economy class';
- een vervoersbewijs tweede klasse;
- een vervoersbewijs van het gemeenschappelijk vervoer (kosten voor vervoer per taxi komen alleen in aanmerking als dit absoluut nodig is voor de uitvoering van de acties);
- de forfaitaire kilometervergoeding als het eigen voertuig gebruikt wordt (zie hierboven).

Enkel kosten voor **personeelsleden of leden-producenten** waarvan een duidelijke link tussen de reiskosten, de actie en de GMO-doelstellingen kan worden aangetoond, zijn subsidiabel.

De kostprijs van bijkomende toeristische evenementen die tijdens een reis plaatsvinden, komt niet in aanmerking. Uit de verslaggeving moet blijken dat deze kosten niet werden ingebracht.

Indien het verslag onvoldoende is, worden de kosten niet aanvaard.

4.7 PRODUCENTGERICHTE ACTIES

Alle producentgerichte acties worden opgelijst in bijlage 1 van deel 4 van de NS. Om acties aan deze lijst toe te voegen, kan de PO een aanvraag indienen bij de bevoegde dienst. Deze aanvraag moet vergezeld zijn van een gedetailleerde verantwoording en voldoende onderbouwing (ook budgettair). De bevoegde dienst zal deze onderzoeken en de investering al dan niet opnemen in de bijlage.

Bij de **indiening van het OP** of een wijziging ervan moet minimaal opgegeven worden welke producentgerichte acties de PO plant uit te voeren. Vervolgens moeten per soort producentgerichte actie volgende elementen worden overgemaakt:

- een onderbouwing van het budget per actie: eenheidsprijzen en aantallen;
- een inschatting van het aantal gebruikers;
- voor investeringen, zie voorwaarden investeringen;
- een onderbouwing waaruit blijkt dat er voldaan is aan de specifieke voorwaarden voor de producentgerichte actie (zie deel 4 van de NS).

Verslaggeving

Voor alle producentgerichte acties in het OP moet er jaarlijks en per onderscheiden deelactie een overzicht ingediend worden met:

- de gegevens van de begunstigde telers, met het landbouwnummer of klantnummer (met link naar facturen);
- het type goed of dienst en de overeenkomstige bedragen (indien van toepassing, aantallen en eenheidsbedragen).

4.8 UITGAVEN VOOR ICT-PROJECTEN

Voor kosten om ICT-systemen te ontwerpen, uit te bouwen en te implementeren in het kader van de GMO-doelstellingen, moet een duidelijke omschrijving gegeven worden van de projecten wanneer het programma wordt ingediend. Indien deze personeelskosten omvatten, moet eveneens een raming gemaakt worden van de benodigde mensdagen/mensmaanden voor het project.

Duurzame productiemiddelen op het vlak van ICT zijn subsidiabel indien het gaat om:

- hardware die een integraal onderdeel uitmaakt van subsidiabele installaties, of ondersteunend is voor subsidiabele activiteiten;

- software-applicaties die ondersteunend zijn voor subsidiabele activiteiten die bijdragen aan handhaving van de kwaliteit, de productieplanning, de milieubescherming of de verbetering van de afzet.

4.9 UITGAVEN VOOR NIET-DUURZAME GOEDEREN

Bij de **indiening van het OP** of een wijziging ervan moeten minimaal de volgende elementen worden bezorgd:

- een omschrijving van de niet-duurzame verbruiksgoederen;
- het verband met het doel van de actie;
- een onderbouwing en een verantwoording van het budget (eenheidsprijzen en aantallen).

Uitgaven voor uitrusting voor personeel zoals smartphone, tablets en PC, moeten in het OP (wanneer de steunaanvraag wordt ingediend) aan het betrokken personeelslid gekoppeld worden. Deze uitgaven zijn enkel subsidiabel indien het personeelslid minstens 45% van zijn tijd aan GMO-taken besteedt. Het aankoopbeleid voor dergelijke uitrusting moet ook duidelijk weergegeven worden.

4.10 UITGAVEN VOOR DIENSTEN DOOR DERDEN

Bij de **indiening van het OP** of een wijziging ervan moeten minimaal de volgende elementen worden bezorgd:

- de uitvoerder van de levering/dienst;
- de link met GMO-doelstellingen;
- een omschrijving van de leveringen/diensten;
- een budgetraming en -verantwoording per type dienst;
- specifiek voor studies/onderzoek:
 - een omschrijving van de studie / het onderzoek;
 - het bestek, de offertes, ...

Indien er contracten worden opgemaakt, moeten deze ter beschikking zijn bij de PO/UPO.

4.11 VERHOOGD STEUNPERCENTAGE

Op verzoek van een PO wordt het maximale steunpercentage van 50% verhoogd tot 60% indien een OP of een gedeelte ervan voldoet aan ten minste een van de volgende voorwaarden:

- het wordt ingediend door meerdere PO's van de Europese Unie, die in het kader van transnationale regelingen in verschillende lidstaten werkzaam zijn (transnationale acties);
- het wordt ingediend door een of meer PO's voor regelingen die door samenwerkende branches in een bedrijfskolom worden toegepast;
- het heeft uitsluitend betrekking op specifieke steun voor de productie van biologische producten die onder Verordening (EG) nr. 834/2007 van de Raad vallen;
- het is het eerste programma dat wordt ingediend door een erkende PO die voortkomt uit de fusie van twee erkende PO's;
- het is het eerste programma dat wordt ingediend door een erkende UPO;

4.11.1 Bijkomende bepalingen m.b.t. transnationale acties

Om in aanmerking te komen voor het verhoogde percentage van betoelaging in het geval van transnationale samenwerking in de zin van Verordening (EG) nr. 1308/2013, artikel 34 lid 3, a, moet aan volgende voorwaarden voldaan worden:

- de samenwerking moet gebeuren tussen erkende PO's in minstens twee lidstaten, al dan niet in een transnationale UPO;
- de maatregelen zijn grensoverschrijdend;
- de samenwerking levert een toegevoegde waarde op met aandacht voor elke actie die betrokken is in de samenwerking.

De PO moet bij de **indiening van het OP** of een wijziging ervan alle nodige informatie aanleveren:

- de details van de partners;
- de details van de actie;
- een omschrijving van de toegevoegde waarde van de samenwerking;
- de opgave en onderbouwing van een verdelingspercentage, indien van toepassing.

In het geval van transnationale samenwerking tussen PO's die niet in een transnationale UPO opgenomen zijn, moet bijkomend volgende informatie geleverd worden **bij de verslaggeving**:

- de bevestiging van de nationale autoriteiten in de andere lidstaten:
 - dat de respectievelijke PO's erkend zijn;
 - dat de bedoelde actie in het programma werd goedgekeurd;
- de details van de actie in beide programma's;
- de onderbouwing en het bewijs van het verdelingspercentage, indien van toepassing.

Aandachtspunten:

Een PO met leden in meerdere lidstaten volstaat niet om in aanmerking te komen voor het hogere betoelagingspercentage.

Slechts acties die betrekking hebben op transnationale maatregelen komen voor 60% in aanmerking. Transnationale samenwerking, ook in het geval van een transnationale unie, betekent dus niet dat het totale programma automatisch aan 60% wordt betoelaagd.

De beoordeling of een actie al dan niet transnationaal is, staat los van de inhoudelijke beoordeling: eerst wordt de actie inhoudelijk op subsidieerbaarheid beoordeeld en daarna wordt bekeken of de actie transnationaal is, en dus in aanmerking komt voor het hogere percentage van betoelaging.

4.11.2 Bijkomende bepalingen m.b.t. de bedrijfskolom

Maatregelen van samenwerkende branches in een 'bedrijfskolom', als bedoeld in Verordening (EG) nr. 1308/2013, artikel 34.b, zijn maatregelen die goedgekeurd zijn door de lidstaat en gezamenlijk beheerd worden door een PO of een UPO en ten minste één andere marktdeelnemer in de voedselverwerkings- en/of distributieketen.

De PO moet motiveren waarom welke acties in aanmerking komen voor het verhoogd steunpercentage.

De goedkeuring gebeurt geval per geval door de bevoegde dienst. De acties in het kader van de bedrijfskolom worden in eerste instantie beoordeeld op de subsidieerbaarheid van de actie of maatregel. Pas in een tweede fase wordt beoordeeld of ze in aanmerking komen voor de verhoogde betoelaging.

De acties moeten bijdragen tot de doelstellingen van het programma en ze moeten een toegevoegde waarde opleveren voor de PO/UPO en het OP.

Er moet een schriftelijke overeenkomst zijn tussen de verschillende partners. Losse samenwerking is onvoldoende. De overeenkomst geeft, naast de identificatie van de partners, een omschrijving van:

- de doelstellingen en de opdrachten van elke partner;
- de verantwoordelijkheden van de partners;
- de rapporteringsverplichtingen;
- de mate waarin de samenwerking de doelstellingen van het OP, de PO of de GMO-doelstellingen in het algemeen mee helpt verwezenlijken.

De samenwerking moet intact blijven tijdens de volledige periode waarin de acties worden uitgevoerd.

De maatregelen die in aanmerking komen voor deze bedrijfskolom zijn onder andere:

- bevorderen van de kennis en de doorzichtigheid van de productie en de markt (statistische gegevens), analyses van potentiële toekomstige marktontwikkelingen op regionaal, nationaal of internationaal niveau, het productiepotentieel;
- bijdragen tot een betere coördinatie van de wijze waarop producten op de markt worden gebracht;
- potentiële exportmarkten verkennen;
- standaardcontracten opstellen die verenigbaar zijn met de voorschriften van de Europese Unie, rekening houdend met de noodzaak om eerlijke mededingingsvoorwaarden tot stand te brengen en verstoringen van de markt te voorkomen;
- het potentieel van de producten optimaal benutten, ook voor de afzetmogelijkheden, en initiatieven ontwikkelen om de economische concurrentiekracht en het innovatievermogen te verbeteren;
- gegevens verschaffen en onderzoek verrichten om de productie en, in voorkomend geval, de verwerking en de afzet te vernieuwen, te rationaliseren, te verbeteren en te richten op producten die beter op de eisen van de markt en op de smaak en de verwachtingen van de consument zijn afgestemd;
- methoden zoeken die:
 - minder gewasbeschermingsmiddelen vergen;
 - het verbruik van andere productiemiddelen optimaliseren;
 - de kwaliteit van de producten en het behoud van bodem en water garanderen;
 - de voedselveiligheid door traceerbaarheid van producten bevorderen;
 - de gezondheid en het welzijn van dieren verbeteren;
- methoden en instrumenten ontwikkelen om de kwaliteit van het product te verbeteren in alle stadia van de productie en, in voorkomend geval, van de verwerking en de afzet;
- alles wat nodig is om de biologische landbouw, de oorsprongsbenamingen, de kwaliteitslabels en de geografische aanduidingen te verdedigen, te beschermen en te bevorderen;
- onderzoek verrichten naar een geïntegreerde, duurzame productie of naar andere milieuvriendelijke productiemethoden;
- een gezonde en verantwoorde consumptie van de producten in de interne markt stimuleren en/of voorlichting geven over de schade die wordt veroorzaakt door risicovolle consumptiepatronen;
- de consumptie van de producten bevorderen en/of voorlichting over de producten in de interne markt en de externe markten geven;
- bijdragen aan het beheer van bijproducten en de beperking en het beheer van afvalstoffen.

De PO moet bij de **indiening van het OP** of een wijziging ervan alle nodige informatie aanleveren:

- de schriftelijke overeenkomst;
- de details van de actie(s) en de motivatie;
- een omschrijving van de toegevoegde waarde van de samenwerking;

- de opgave en onderbouwing van een verdelingspercentage, indien van toepassing. In dit geval moet **bij de verslaggeving** eveneens de onderbouwing en het bewijs van het verdelingspercentage gevoegd worden.

De verhoogde betoelaging in het kader van een bedrijfskolom wordt beperkt in de tijd en kan enkel doorlopen in een volgend OP indien het gaat om een duurzaam ecologisch project.

5 SPECIFIEKE VOORWAARDEN EN VOORBEEDEN PER CLUSTER

5.1 CLUSTER 1 - ACTIES DIE GERICHT ZIJN OP DE PRODUCTIEPLANNING

Voorbeelden van betoelaagbare acties:

- inschatten van het aanbod;
- areaal- en productie-enquêtes;
- oogstprognoses, aanvoerprognoses;
- aanleveringsstatistieken;
- oogstramingen;
- inschatten van de vraag;
- afstemming van het aanbod op de vraag (bv. productie afremmen of net stimuleren van bepaalde variëteiten, ander product, ...);
- communicatie over vraag en aanbod;
- personeel betrokken bij de inventarisatie, productieprognoses, planning;
- IT-investeringen voor aanvoerprognoses, areaalenquêtes;
- investeringen in aanvoerplatformen;
- producentgerichte acties zoals vermeld in bijlage 1 van deel 4 van de NS.

5.2 CLUSTER 2 - ACTIES DIE GERICHT ZIJN OP VERBETERING OF BEHOUD VAN DE PRODUCTIEKWALITEIT

Voorbeelden van betoelaagbare acties:

- interne en externe kwaliteitscontroles van producten (kwaliteitsnormen, houdbaarheid, residucontroles (voor-oogstcontrole, residubewakingsplan, opvolgen middelen), ...);
- kwaliteitssystemen en certificatie van de PO en/of producenten;
- uniformering van productkwaliteitsnormen;
- investeringen in extra truckvoorziening voor koeltransport of CA-vervoer (enkel de koelruimte met bijhorende koelinstallatie);
- traceerbaarheidsystemen;
- residuanalyse, bodemanalyse, bladanalyse;
- analysekosten m.b.t. de biologische productie;
- investeringen in het kader van productkwaliteit (bv. sorteer- en verpakkingsinstallaties);
- specifieke meerkosten voor (vermarktungs)licenties (royalty's) van nieuwe marktgerichte variëteiten;
- installaties (sorteerinstallaties, kalibreerinstallaties, koelinstallaties, verpakkingsinstallaties, stickerapparatuur, was- en snij-installaties, weeginstallaties);

- producentgerichte acties opgesteld in bijlage 1 van deel 4 van de NS;
- koelkosten voor bewaring van uitgangsmateriaal en voor het sluiten van de koude keten, onder voorbehoud van voldoende wetenschappelijke en theoretische onderbouwing en actualisatie van de parameters, in relatie tot de kosten die aanvaard kunnen worden overeenkomstig de bepalingen in de wetgeving.

Bijkomende voorwaarden voor investeringen in bomen:

Investerings in nieuwe bomen (van beloftevolle rassen) voor de eigen leden zijn toegestaan indien de regels voor investeringen op afzonderlijke landbouwbedrijven worden nageleefd. Bovendien moet de aankoop van bomen gekoppeld zijn aan specifieke marketingdoelstellingen van de PO.

De lijst met commercieel beloftevolle fruitvariëteiten bevindt zich in deel 4, bijlage 5. Om een nieuwe variëteit te laten opnemen, moet er eerst een aanvraag gebeuren bij de 'werkgroep jaarlijkse evaluatie lijst met nieuwe commercieel beloftevolle variëteiten' die voorgezeten wordt door het Departement Landbouw en Visserij.

De aanvraag wordt gericht aan het Departement Landbouw en Visserij, ter attentie van de beleidsadviseur sectoradvies fruitteelt, Koningin Astridlaan 50 bus 6, in 3500 Hasselt.

De PO kan ook beslissen enkel de specifieke meerkosten in te brengen die er zijn om toegang te krijgen tot nieuwe hoogwaardige rassen. In het geval van clubrassen gaat het hierbij om de royaltykosten. Die vallen onder de uitgaven voor diensten door derden.

In het kader van kwaliteitsmaatregelen zijn volgende kosten subsidiabel:

- specifieke kosten die nodig zijn om te monitoren dat de handelsnormen, de fytosanitaire voorschriften en de maximale residugehalten in acht worden genomen (bv. controle, preventieve analyses);
- specifieke kosten voor de kwaliteit en de traceerbaarheid en hun opvolgingssysteem;
- kosten die samengaan met Vegaplan Standaard, HACCP, ISO, BRC, QS, Global-gap ..., voor zover ze voldoen aan de GMO-doelstellingen.

5.3 CLUSTER 3 - ACTIES DIE GERICHT ZIJN OP VERBETERING VAN DE AFZET

Voorbeelden van betoelaagbare acties:

- sorteer- en verpakkingsmachines;
- flowpack- en etiketteermachine;
- personeelskosten in het kader van afzetverbetering;
- het upgraden en diversifiëren van de verkoopsinstallatie;
- optimalisatie van bestaande infrastructuur voor de afzetverbetering;
- kosten i.v.m. de oprichting van een bedrijfskolom;
- algemene verkoopbevordering en/of verkoopbevordering voor kwaliteitsmerken;
- verkoopbevordering voor merknamen / handelsmerken van PO's (promotiecampagnes, promotionele acties via derden, POS-materiaal, kosten verbonden aan deelname aan vakbeurzen, folders, brochures);
- kosten voor reizen (studiereizen, beursbezoeken, marktprospectie, ...);
- kosten om een thuiskoopsysteem te ontwikkelen of uit te breiden;
- kosten om e-commerce te ontwikkelen;
- deelname aan beurzen, standmateriaal;

- bedrijfsfilm;
- producentgerichte acties zoals vermeld in bijlage 1 van deel 4 van de NS.

Bijkomende voorwaarden m.b.t. promotie:

Het promotiemateriaal voor de algemene afzetbevordering en de afzetbevordering van kwaliteitsmerken moet het logo van de Europese Unie (enkel voor visuele media) dragen en het volgende vermelden: „Campagne die is medegefinancierd door de Europese Unie”. De vermelding van het embleem van de Europese Gemeenschap moet voldoen aan de richtlijnen ter zake.

Voor de afzetbevordering van merknamen/handelsmerken mag dit logo niet gebruikt worden.

Verkoopbevordering voor merken (algemeen)

Afzetbevordering van merken is enkel subsidiabel indien het gaat om merknamen of handelsmerken van de PO, UPO of dochteronderneming of om kwaliteitsmerken.

Het gebruik van geografische namen is slechts toegestaan als het over een beschermde oorsprongsbenaming of een beschermde geografische aanduiding gaat die onder Verordening (EU) nr. 1151/2012 van het Europees Parlement en de Raad (1) valt. Wanneer deze niet van toepassing is mogen de geografische namen alleen gebruikt worden als ze ondergeschikt zijn aan de hoofdboodschap.

Drukkosten op verpakkingsmateriaal maken in principe deel uit van het integrale verpakkingsproces en zijn dus **altijd uitgesloten kosten!**

De kosten voor andere communicatiedragers voor promotiedoeleinden, los van de kisten of dozen, zoals dekvellen, stickers en flyers kunnen als promotiemaatregel in aanmerking genomen worden.

Voor communicatiedragers die toch in combinatie met verpakkingen worden gebruikt of er aan toegevoegd worden, moet aangetoond en gemotiveerd worden dat deze geen wezenlijk onderdeel vormen van deze verpakking. Verpakkingskosten zijn uitgesloten van EU-financiering, ongeacht de doelstelling ervan. Meer concreet: communicatiedragers die een essentieel onderdeel van de verpakking uitmaken (bulk of individueel) of essentieel zijn ten behoeve van de kwaliteit van het product komen niet in aanmerking.

Nieuwe soorten communicatiedragers moeten vooraf bij de bevoegde dienst ter goedkeuring voorgelegd worden. Kosten voor promotie op dergelijke informatiedragers zijn enkel subsidiabel indien er een duidelijke link met een goedgekeurde promotiecampagne is.

Verkoopbevordering voor merknamen/handelsmerken van PO's

Hiermee wordt verkoopbevordering bedoeld voor één of meerdere gedeponeerde merken in eigendom van de PO. Reclame voor individuele of groepen van producenten of plaatsen van aankoop (bv. grootwarenhuizen) valt hier niet onder.

Verkoopbevordering voor collectieve kwaliteitsmerknamen

Kwaliteitsmerken, zoals hierboven bedoeld, moeten:

- beschikken over een duidelijk en welomschreven lastenboek;
- verder gaan dan de minimale verplichte eisen van de communautaire handelsnormen voor de kwaliteitseisen;
- extern gecontroleerd zijn;
- openstaan voor iedereen.

Promotionele acties

Promotionele acties via derden (grootwinkelbedrijven, groothandel) komen slechts in aanmerking als ze gericht zijn op de producten van de PO en de zichtbaarheid ervan kan aangetoond worden. De acties moeten uitgevoerd worden op basis van een schriftelijke overeenkomst. De PO is zelf verantwoordelijk voor de uitvoering (subsidiabiliteit, marktconformiteit) van deze overeenkomst.

Prijsreducties en het kopen van schapruimte komen niet in aanmerking.

Bij de **indiening van het OP** of de wijziging ervan moet minimaal het volgende worden bezorgd:

- **strategie:**
 - de oorsprong /de merken/de doelgroep;
 - de doelstellingen (marketing/communicatie);
 - een marktanalyse/marktonderzoek voorafgaand aan het promotieproject;
- **promotieplan/planning**, opgesplitst in campagnes of andere deelacties (en daaronder de begrotingsposten) met telkens budget per actie/ beurs/ activiteit/ grote projecten of campagnes (zoals voor een bepaald merk), jaar (indien het een meerjarig project is)
 - projectcoördinatie (personeel, wie voert dit uit, wat zijn de taken);
 - marktanalyse/marktonderzoek (voorafgaand aan een campagne of groot project);
 - inhoud/strategie (ontwerp visuele identiteit, ...);
 - Public Relations (persconferentie, ...);
 - website, sociale media, bloggers, ...;
 - advertenties (kosten advertenties geprint/online);
 - communicatie middelen (promotiefilm, promomateriaal,...);
 - evenementen (beurzen, seminars, ...);
 - POS materiaal, ...

Het budget kan onderbouwd worden op basis van het budget van de voorgaande jaren. Voor nieuwe projecten moet een budgetinschatting gebeuren o.a. op basis van offertes (van bv. communicatiebureaus)

Verslaggeving

In de verslaggeving wordt het volgende opgenomen en bijgevoegd:

- het verslag van de uitvoering van het project (wat is het bereikte resultaat);
- de evaluatie van het promotieproject, eventueel door een extern bureau (is het nodig om dit project het jaar nadien verder te zetten, verhouding kosten-resultaat, ...);
- de kosten opgesplitst per actie / campagne;
- de contracten (bv. met communicatiebureau's) en andere schriftelijke overeenkomsten.

De PO/UPO moet ook steeds alle voorbeelden van gerealiseerde materialen ter beschikking hebben.

Acties waarvoor geen of onvoldoende verslag kan worden uitgebracht, komen niet in aanmerking voor betoelaging. De achterliggende kosten moeten transparant te beoordelen zijn qua omvang en subsidiabiliteit.

Bij activiteiten waaraan de PO deelneemt of die ze zelf organiseert, bv. handels- en vakbeurzen, bedrijfsbezoeken, moet duidelijk worden aangegeven waarin de rol, de activiteit en het aandeel van de PO bestaat, wat het verband is met de doelstellingen van het programma, welke kosten er werden ingebracht en wat het resultaat ervan was. Voor activiteiten waarbij de PO ook inkomsten genereert (vakbeurzen, feesten, promotionele inlassingen van derden in het tijdschrift van de PO) moet hiermee

rekening worden gehouden bij het bedrag dat wordt ingediend, m.a.w. de inkomsten moeten in mindering worden gebracht.

Promotieacties specifiek gericht op jongeren in onderwijsinstellingen kunnen in aanmerking komen voor steun. Deze specifieke doelgroep moet in het programma en in de verslaggeving opgenomen worden. Dubbele financiering met de schoolfruitregeling is uitgesloten.

5.4 CLUSTER 4 - ONDERZOEK, WAARONDER EXPERIMENTELE PRODUCTIE

Voorbeelden van betoelaagbare acties:

- onderzoek naar productkwaliteit (inwendige en uitwendige kwaliteit, houdbaarheid, aroma en smaak, ...);
- onderzoek naar duurzame productietechnieken met het oog op een duurzaam gebruik van water, energie, gewasbeschermingsmiddelen en meststoffen;
- onderzoek naar nieuwe rassen en teelten;
- onderzoek naar nieuwe verpakkingen;
- onderzoek in het kader van teelttechnieken, met oog voor biologische, geïntegreerde en milieubewuste teelt;
- nieuwe technologieën of aanpassingen van technieken voor gebruik in onze omstandigheden;
- toegepast virusonderzoek;
- nieuwe verwerkingsvormen;
- economische studies;
- marketingstudies;
- marktonderzoek (consumentengedrag, afzetmarkten, nieuwe producten, ...);
- onderzoek met betrekking tot rentabiliteit en risico's;
- nieuwe vormings- of voorlichtingstechnieken;
- haalbaarheidsstudies m.b.t. fusies, overnames van PO's, transnationale PO's of UPO's...;
- samenwerking op het vlak van biologische productie en de vermarkting van deze producten;
- uitrusting voor onderzoeksdoeleinden, tracking & tracing systemen, pc's, hard- en software ter ondersteuning van installaties en systemen;
- houdbaarheidsproeven.

Uitgesloten:

- activiteiten gesubsidieerd met de werkingssubsidie van de Vlaamse overheid aan de praktijkcentra;
- Vlaio-projecten;
- activiteiten gefinancierd in het kader van PDPO;
- elke activiteit die al gesubsidieerd wordt door overheden zoals de gewesten, de provincies, de federale of de Europese overheid.

Bijkomende voorwaarden:

Onderzoek is een essentieel onderdeel van het OP. Daarom moet elke PO en/of UPO daarvoor een substantiële inspanning leveren.

Bij de **indiening van het OP** of de wijziging ervan moet minimaal de volgende informatie verschaft worden:

- de omschrijving van het geplande onderzoek;
- de mogelijke uitvoerder(s);
- de namen van de cofinancierders / hoofdfinancierders;
- de raming van het budget en de onderbouwing ervan.

Halverwege het jaar moeten dan de contracten met het onderzoeksplan/programma bezorgd worden.

Verslaggeving:

De resultaten van het onderzoek moeten aan de verslaggeving toegevoegd worden.

Er moet eveneens een verklaring van de onderzoeksinstelling/het praktijkcentrum ter beschikking zijn over de uitsluiting van dubbele financiering.

De resultaten van het onderzoek in het kader van de GMO wordt intellectuele eigendom van de betrokken PO of UPO. Daarom kan het aangewezen zijn om gezamenlijke projecten in te dienen over de grenzen van de organisaties heen.

Specifieke kosten voor de biologische, geïntegreerde of experimentele productie zijn toegelaten. Voor experimentele productie moet de bevoegde entiteit bepalen aan welke criteria een maatregel moet voldoen om voor steun in aanmerking te komen. Ze houdt daarbij rekening met het innoverende karakter van de werkwijze of het concept en het daaraan verbonden risico.

5.5 CLUSTER 5 - OPLEIDINGSACTIES (BEHALVE DIE VERBAND HOUDEN MET CRISISPREVENTIE EN -BEHEER) EN ACTIES DIE GERICHT ZIJN OP BEVORDERING VAN DE TOEGANG TOT ADVIESDIENSTEN

Voorbeelden van betoelaagbare acties:

- individuele teeltbegeleiding inzake duurzame teelttechniek, productkwaliteit, voedselveiligheid, ...;
- groepsbegeleiding inzake teelttechniek, productkwaliteit, marktinformatie, bedrijfsvoering, ...;
- vorming van bedrijfsleiders;
- vorming van leden-bestuurders van coöperaties;
- vorming van teeltbegeleiders;
- producentgerichte acties opgesomd in bijlage 1 van deel 4 van de NS.

Bijkomende voorwaarden voor groepsbegeleiding:

- het moet gaan om vormingsactiviteiten zonder publicitair karakter;
- de kwaliteit van de lesgevers en de accommodatie en de efficiëntie zijn gewaarborgd;
- enkel kosten die rechtstreeks betrekking hebben op de deelname aan vormingsactiviteiten worden aanvaard;

Uitgesloten zijn kosten voor vergaderingen en opleidingsprogramma's, inclusief reis- en verblijfkosten, tenzij ze verband houden met het OP.

Bijkomende voorwaarden voor individuele teeltbegeleiding:

- de PO houdt een lijst bij met alle geaccepteerde teeltbegeleiders;
- de begeleider:
 - is gekwalificeerd door studie of heeft ervaring met teeltadvies;
 - moet een verklaring van morele onafhankelijkheid ondertekenen waarbij hij verklaart onder geen enkele commerciële of andersoortige druk te staan die zijn adviesverlening zou kunnen beïnvloeden (deze moet ter beschikking zijn bij de PO);
 - heeft, indien hij geen personeelslid is van de PO, een:
 - uitbestedingsovereenkomst met de PO indien hij werknemer is bij een afnemer/verwerker (cf. hoofdstuk 1.4);
 - contract afgesloten met de PO in de andere gevallen;

- bij **indiening van het OP** of een wijziging ervan moet minimaal het volgende worden bezorgd:
 - de lijst met organisaties of teeltbegeleiders indien de teeltbegeleiding niet door het eigen personeel gebeurt;
 - de onderbouwing en de verantwoording van het budget;
 - de inhoud van de teeltbegeleiding.
- Voor elke landbouwer moet de PO een samenvattend verslag ter beschikking hebben met een beschrijving van de plaatsbezoeken, de telefonische contacten en de mailconversatie (indien telefonische contacten en mailconversatie het belangrijkste middel vormen voor teeltbegeleiding), een overzicht van de nieuwsbrieven en van de groepsbijeenkomsten.

5.6 CLUSTER 6 - CRISISPREVENTIE EN- BEHEERSMAATREGELEN

5.6.1 Algemeen

Deze maatregelen bestaan erin crises op de groente- en fruitmarkten te vermijden en op te vangen. Ze kunnen de volgende maatregelen omvatten:

- investeringen om het beheer van de in de handel gebrachte hoeveelheden efficiënter te maken;
- opleidingsmaatregelen en uitwisselingen van beste praktijken;
- afzetbevordering en communicatie, waaronder acties en activiteiten die zijn gericht op diversificatie en consolidatie van de groente- en fruitmarkten, preventief of gedurende een crisisperiode;
- steun voor de administratieve kosten van het opzetten van onderlinge fondsen en een financiële bijdrage voor het aanvullen van onderlinge fondsen na de compensatie van aangesloten producenten wier inkomen ten gevolge van ongunstige marktomstandigheden ernstig is gedaald;
- herbeplanting van boomgaarden waar dat nodig is na verplichte rooiming om sanitaire of fytosanitaire redenen in opdracht van de bevoegde autoriteit;
- het uit de markt nemen van producten;
- het groen oogsten of het niet oogsten van groenten en fruit;
- oogstverzekeringen;
- begeleiding van andere PO's, UPO's, producentengroeperingen of individuele producenten.

5.6.2 Budget

Voor de uitvoering van crisismaatregelen kunnen PO's 0,5% extra steun krijgen (UPO's: +0,1% extra voor maatregelen die door de UPO worden uitgevoerd namens haar leden).

Van het totale budget van het goedgekeurde OP mag jaarlijks samen maximaal 1/3^{de} besteed worden aan crisismaatregelen. **Deze bovengrens geldt niet voor het werkingsjaar 2020.**

In een crisissituatie kunnen, wanneer hiervoor geen budgetten voorzien zijn in het OP, commerciële leningen aangegaan worden om maatregelen te financieren. De terugbetaling van kapitaal en van rente mag dan een onderdeel zijn van het programma en over het/de volgende ja(a)r(en) afgeschreven worden. Leningen zijn op zichzelf geen crisismaatregelen maar slechts een instrument om ze te financieren.

Crisismaatregelen m.b.t. de biologische productie kunnen ook in aanmerking komen voor het steunpercentage van 60%. Voor oogstverzekeringen is de steun echter beperkt tot 50%.

5.6.3 Investeringsen om het beheer van de in de handel gebrachte hoeveelheden efficiënter te maken

Indien een PO een investering onder deze maatregel wil doen, dan moet dat bij de indiening van het OP of een wijziging ervan aangevraagd worden.

De PO moet aantonen dat deze investering zal bijdragen tot een efficiënter beheer van de in de handel gebrachte hoeveelheden. Dit soort investeringen moet helpen voorkomen dat te grote hoeveelheden de markt zouden verstoren.

Hagelnetten of andere bescherming, die moeten voorkomen dat er schade wordt aangebracht aan het te vermarkten fruit, komen niet in aanmerking als crisismaatregel.

5.6.4 Opleidingsmaatregelen en uitwisselingen van beste praktijken

Binnen het pakket van crisismaatregelen is ook een beperkte ruimte voor opleidingen voorzien. Ze moeten een duidelijke band met de vermeende crisis hebben. Net zoals bij de afzetbevordering of communicatie moet het gaan om acties die een aanvulling vormen op het normale opleidingspakket. De algemene voorwaarden, zoals vernoemd onder cluster 5, zijn van toepassing.

Noch studie- of haalbaarheidskosten, noch kosten m.b.t. de gewone bedrijfseconomische boekhouding en gangbare teeltbegeleiding komen in aanmerking.

Voor deze acties geldt geen voorafgaande goedkeuringsprocedure maar is er wel een prompte meldingsplicht. De PO's moeten dit soort supplementaire acties binnen de week melden aan de bevoegde dienst. De uitvoering ervan gebeurt op eigen risico tot ze bij de controles aanvaard werden.

Verslaggeving

Elke actie of opleiding moet worden verantwoord via een verslag of rapport van wie de actie of de opleiding verzorgde. Daarin zit ook een beschrijving van het/de onderwerp(en) van de opleiding, wat specifiek werd aangeleerd, het advies dat werd gegeven of wat het resultaat er van was.

Bovendien moet worden aangetoond in welke mate de actie de normale opleidingen aanvult en dat het crisispreventie- of crisisbeheerseffect ervan verantwoord is.

5.6.5 Afzetbevordering en communicatie, waaronder acties en activiteiten die zijn gericht op diversificatie en consolidatie van de groente- en fruitmarkten, preventief of gedurende een crisisperiode.

Deze maatregelen willen in de eerste plaats het concurrentievermogen van de door de PO/UPO in de handel gebrachte producten versterken wanneer de markt ernstig wordt verstoord, wanneer er een verlies van vertrouwen bij de consument optreedt of wanneer andere daarmee samenhangende problemen rijzen.

Deze acties hebben de volgende specifieke doelstellingen:

- het bewustzijn vergroten over de kwaliteit van landbouwproducten die in de Europese Unie geproduceerd worden en van de hoge kwaliteitsnormen die van toepassing zijn op die productie;

- het concurrentievermogen vergroten, de consumptie verhogen van landbouwproducten en bepaalde verwerkte producten die in de Europese Unie worden geproduceerd, en de bewustwording over de kwaliteit van die producten verhogen, zowel binnen als buiten de Unie;
- het bewustzijn over de kwaliteitsregelingen in de Europese Unie vergroten, zowel binnen als buiten de Unie;
- het marktaandeel van in de Europese Unie geproduceerde landbouwproducten en bepaalde verwerkte producten vergroten, met bijzondere aandacht voor de markten in derde landen met het grootste groeipotentieel.
- bijdragen tot het herstel van de normale marktvoorwaarden op de markt van de Europese Unie bij ernstige marktverstoringen, verlies van vertrouwen door de consument of andere daarmee verband houdende problemen.

Op grond van deze maatregelen komen de kosten in aanmerking die verband houden met de organisatie van en deelname aan promotie- en voorlichtingsevenementen. Hiertoe behoren ook pr-activiteiten, promotie- en voorlichtingscampagnes, die de vorm kunnen aannemen van deelname aan evenementen, beurzen en tentoonstellingen van nationaal, Europees en internationaal belang. Kosten in verband met technische adviesdiensten zijn subsidiabel indien zij noodzakelijk zijn voor de organisatie van of deelname aan deze evenementen of voor promotie- en voorlichtingscampagnes.

Kosten in verband met de onderhandelingen over en de uitvoering en het beheer van fytosanitaire protocollen van derde landen op het grondgebied van de Europese Unie, zijn eveneens subsidiabel indien ze door de PO of UPO worden gedragen in het kader van crisispreventie- en crisisbeheersmaatregelen. De kosten van de uitgaven van derde landen zijn niet subsidiabel, tenzij deze door de PO zelf in rekening worden gebracht

Voorbeelden van betoelaagbare acties in dit kader:

- kosten verbonden aan inkomende inspectiebezoeken van derde landen (ten laste van de PO);
- kosten van de ter beschikking stelling van de betrokken sectorprocedure SP-Export land(en)/product-combinatie;
- kosten verbonden (jaarlijks) aan het up-to-date stellen van betrokken sectorprocedure land(en)/product-combinatie;
- kosten voor betrokken inspecties uitgevoerd door het FAVV, eventuele laboratoriumanalyses en fytosanitaire certificaten;
- kosten verbonden aan de taken uitgevoerd door een 'authorized service provider (ASP)' en aan de bijhorende laboratoriumonderzoeken;
- kosten verbonden aan de controle bij operatoren door de PO op het toepassen van de sectorprocedure;
- kosten verbonden aan het (jaarlijks) beheer van de lijsten van operatoren (en communicatie aan het FAVV) die zich aangemeld hebben voor een derde land/productcombinatie volgens de modaliteiten zoals beschreven in de betrokken sectorprocedures.

Uitgesloten zijn exportkredieten voor acties en activiteiten die gericht zijn op diversificatie en consolidatie op de groente- en fruitmarkten, zowel met het oog op preventie als in crisissituaties.

Efficiënt crisismanagement vereist een snelle ingreep en snelle beslissingen van de PO's. Deze maatregelen hoeven dus niet voorafgaand in het programma opgenomen te zijn maar moeten wel degelijk in de lijn liggen van de maatregelen die in de normale programma's van afzetbevordering opgenomen en goedgekeurd zijn. Concreet betreft het promotiecampagne(s) of promotionele acties die supplementair zijn op de al bestaande (en vooraf goedgekeurde) acties.

Voor sommige van deze acties geldt dus geen voorafgaande goedkeuringsprocedure maar is er wel een prompte meldingsplicht. Er wordt van de PO's verwacht dat zij dit soort supplementaire acties binnen de week melden aan de bevoegde dienst. De uitvoering gebeurt op eigen risico tot ze door de bevoegde dienst aanvaard werden.

Uiteraard blijven alle verplichtingen voor rapportering en bewijsvoering van kracht en moet via de verslaggeving aangetoond worden in welke mate de actie de normale acties van afzetbevordering en communicatie aanvult en moet het crisispreventie- of crisisbeheerseffect worden aangetoond.

Deze maatregelen kunnen, indien noodzakelijk, buiten de Europese Unie worden uitbesteed.

5.6.6 Steun voor de administratieve kosten om onderlinge fondsen op te zetten en een financiële bijdrage voor het aanvullen van onderlinge fondsen na de compensatie van aangesloten producenten van wie het inkomen door ongunstige marktomstandigheden ernstig is gedaald.

Tijdens het eerste, het tweede en het derde jaar waarin het onderlinge fonds werkt, omvat de steun voor de administratieve kosten die gepaard gaan met de oprichting van het fonds, een deel van de bijdrage van de PO in het fonds tijdens de overeenkomstige jaren ten belope van respectievelijk 5%, 4% en 2%.

De berekening van de percentages moet gebeuren op basis van de respectievelijke bijdragen voor het jaar in kwestie. De steun kan maar één keer (gespreid over 3 jaar) verkregen worden in de levenscyclus van het fonds. Aangezien het steun betreft voor het oprichten van fondsen komen bestaande fondsen niet in aanmerking voor deze steun.

Er kan eveneens steun ontvangen worden voor het aanvullen van onderlinge fondsen.

Dit soort maatregel moet voorafgaand in het OP opgenomen en goedgekeurd worden.

Voor deze fondsen moet een afzonderlijke en transparante boekhouding gevoerd worden en die steeds ter inzage van de bevoegde dienst ligt.

In de verslaggeving moet vermeld worden hoe het fonds opgebouwd en onderhouden wordt, welke de tussenkomsten waren en wie de begunstigden waren.

5.6.7 Herbeplanting van boomgaarden waar dat nodig is na verplichte rooiing om sanitaire of fytosanitaire redenen in opdracht van de bevoegde autoriteit van de lidstaat

Deze maatregel moet voor de uitvoering ervan via een wijziging van het programma aangevraagd worden. De volgende bepalingen zijn van toepassing:

- de kosten voor de bomen bij heraanplantingen van boomgaarden op de getroffen percelen kunnen in aanmerking komen wanneer deze om sanitaire of fytosanitaire redenen, in opdracht van de bevoegde autoriteit van de lidstaat (FAVV) verplicht gerooid werden;
- bij de rooiing moet rekening gehouden worden met eventuele instructies van het FAVV;
- enkel bedrijven getroffen door de verplichte rooiing komen in aanmerking;
- heraanplanting kan enkel voor toegestane soorten en beloftevolle variëteiten als beschreven onder de cluster kwaliteit, behalve wanneer deze om sanitaire of fytosanitaire redenen expliciet uitgesloten worden;

- de berekening van de subsidieerbare kosten zal door de bevoegde dienst geval per geval bekend gemaakt worden;
- heraanplanting moet door de PO per producent aangemeld worden met identificatie van de betrokken percelen, het aantal bomen en de variëteit(en);
- heraanplanting van boomgaarden mag maximaal 20% van de totale uitgaven voor het OP bedragen;
- de combinatie met andere investeringskosten kan enkel wanneer dit expliciet aangevraagd en goedgekeurd werd door de bevoegde dienst;
- er moet rekening gehouden worden met de specifieke drempels en voorschriften voorzien bij investeringen.

5.6.8 Het uit de markt nemen van producten

Uitdemarktneming of interventie wordt beschouwd als vangnet voor moeilijke situaties. De PO's moeten echter zelf beslissen of ze het al dan niet gebruiken.

Voor PO's in de verwerking gelden dezelfde voorwaarden als voor PO's voor verse producten.

De PO's die deze mogelijkheid willen benutten, moeten interventie maatregelen vooraf inschrijven in hun OP. Deze maatregel kan ook via een tussentijdse wijziging worden aangevraagd. Producten kunnen dan effectief uit de markt worden genomen na aanmelding bij de bevoegde dienst en na controle ter plaatse door deze, onder voorbehoud van goedkeuring van de wijzigingsaanvraag.

5.6.8.1 Hoeveelheid

Maximum 5% van het verkochte volume per product mag uit de markt genomen worden met Europese steun. Dit volume wordt berekend op basis van het gemiddelde verkochte volume van de drie voorgaande jaren.

Dit maximumvolume moet gerespecteerd worden over een gemiddelde van 3 jaar met een jaarlijkse afwijkingsmarge van 5%. In een bepaald jaar kan dus maximum 10% uit de markt genomen worden maar dat moet dan gecompenseerd worden in de andere jaren (cijfervoorbeeld: in bepaald jaar is er 9% interventie, in het 2de jaar 5%, dan rest voor jaar drie enkel $5 - 4 = 1\%$ → blijft gemiddeld 5%).

5.6.8.2 Kwaliteit

De uit de markt genomen producten moeten minimum aan de handelsnormen klasse II voldoen behalve voor de presentatie- en de aanduidingsvoorschriften.

De producten mogen zonder sortering naar grootte of gewicht uit de markt worden genomen op voorwaarde dat wordt voldaan aan de minimumeisen van klasse II op vlak van de kwaliteit en de grootte of het gewicht van het product. Indien geen specifieke handelsnorm is vastgesteld, moeten de producten voldoen aan de minimumeisen zoals vastgelegd in bijlage III van de uitvoeringsverordening.

De miniproducten zoals omschreven in de betrokken normen moeten voldoen aan de geldende handelsnormen met inbegrip van de presentatie- en de aanduidingsvoorschriften.

5.6.8.3 Bestemmingen

De toegestane bestemmingen voor producten die uit de markt worden genomen zijn (in dalende volgorde van prioriteit):

- a) liefdadigheidsinstellingen, OCMW's en voedselbanken;
- b) ziekenhuizen, bejaardentehuizen, strafinrichtingen, kinderdagverblijven, psychiatrische inrichtingen, onderwijsinstellingen en kindervakantiekampen;
- c) levering voor veevoeding, verwerking tot compost of naar toegestane biologische afbraakprocessen (biogas);

Er moet op gelet worden dat:

- het wegwerken van uit de markt genomen producten geen negatieve impact heeft op het milieu;
- elke bestemming moet de milieu- en fytosanitaire voorschriften naleven;
- het wegwerken van deze producten veroorzaakt evenmin concurrentievervalsing voor andere producten.

5.6.8.4 Gratis uitreiking

De bestemmingen die de hoogste prioriteit wegdragen voor de afzet van uit de markt genomen groenten en fruit zijn de bestemmingen onder a) en vervolgens b).

De PO zal deze hoeveelheden ook kunnen meerekenen in de WAP (indien verkocht aan de middenprijs voor het betreffende jaar).

De verpakking van het gratis afgehaalde product vermeldt 'voor gratis uitreiking bestemd product' en het Europese verordening nummer (zie bijlage VI van de uitvoeringsverordening).

De kosten voor het sorteren en verpakken van de voor gratis uitreiking uit de markt genomen producten zijn subsidiabel (via het OP). Deze vergoedingen staan vermeld in bijlage V van de uitvoeringsverordening.

De bevoegde dienst kan toestemming geven aan een liefdadigheidsinstelling of –organisatie om een symbolische bijdrage te vragen aan de eindontvangers van de uit de markt genomen producten, indien de producten verwerkt worden in een volwaardige maaltijd (bv. sociaal restaurant). In dit geval moet de organisatie zowel een voorraad- als een financiële boekhouding bijhouden.

5.6.8.5 Vergoeding

De steun (inclusief de eigen bijdrage van de PO) voor de uit de markt genomen producten is voor een aantal producten vermeld in bijlage IV van de gedelegeerde verordening.

Deze vergoedingen en de vergoedingen voor producten die niet in bijlage IV van de gedelegeerde verordening vermeld worden, zijn opgenomen in bijlage 6 van deel 4 van de NS. De vergoedingen kunnen elk jaar geactualiseerd worden.

Indien de uit de markt genomen producten via gratis verdeling aan liefdadigheidsorganisaties worden uitgereikt, dan worden deze vergoedingen voor 100% met EU-steun betaald. Voor de andere bestemmingen geldt het cofinancieringsprincipe van 50% (in specifieke gevallen 60%), zoals voor een normale actie uit een OP.

Bepaalde kosten die de PO's maken doordat ze deze bepalingen naleven (uitgezonderd transportkosten), komen in aanmerking voor de steun voor het uit de markt nemen van producten in het kader van het OP.

De vervoerskosten voor de gratis uitreiking van uit de markt genomen producten komen in het kader van het OP voor 100% in aanmerking voor vergoeding. Hiervoor gelden de forfaitaire bedragen die in bijlage IV van de uitvoeringsverordening zijn vastgesteld op basis van de afstand tussen de plaats waar de producten uit de markt worden genomen en de plaats van levering (hoofdzetel van de organisatie zoals bekend bij de controledienst). De vervoerskosten worden betaald aan wie de kosten van het vervoer daadwerkelijk financieel draagt.

De kosten voor het sorteren en verpakken van deze producten in verpakkingen van minder dan 25 kg nettogewicht, komen in het kader van het OP voor 100% in aanmerking voor vergoeding tegen het forfaitaire bedrag vastgelegd in artikel 17 en bijlage V van de uitvoeringsverordening. De vergoeding voor de sorteer- en verpakkingskosten wordt betaald aan de PO die deze werkzaamheden heeft uitgevoerd.

De ontvangers van gratis uitgereikte producten moeten een voorraadboekhouding en een financiële boekhouding van de betrokken transacties bijhouden, overeenkomstig artikel 47 van de gedelegeerde verordening.

5.6.9 Het groen oogsten of het niet-oogsten van groenten en fruit

Onder groen oogsten wordt verstaan het oogsten van de totale hoeveelheid onrijpe, niet-afzetbare producten op een bepaalde oppervlakte. De betrokken producten mogen vóór het groen oogsten niet beschadigd zijn als gevolg van klimaatomstandigheden, ziekte of andere oorzaken.

Niet oogsten betekent de beëindiging van de huidige productiecycclus van de betrokken oppervlakte wanneer het product goed ontwikkeld en van gezonde handelskwaliteit is. De vernietiging van producten als gevolg van een klimaatgebeurtenis of ziekte wordt niet als niet-oogsten beschouwd.

Deze maatregel kan enkel worden uitgevoerd nadat de minister hiervoor expliciete toestemming heeft gegeven. De minister beslist voor elke afzonderlijke situatie op basis van een door de PO ingediend dossier met aanmelding van de crisis van een bepaald product en een verantwoordingsdossier voor het groen oogsten of niet-oogsten. Het dossier omvat de productie, markt- en prijsgegevens en eventuele andere elementen die een 'crisis' kunnen verantwoorden.

Indien de minister toelating geeft, zullen alle voorwaarden en verplichtingen meegedeeld worden aan de PO.

5.6.10 Oogstverzekeringen

Oogstverzekeringen moeten vooraf in het OP opgenomen en goedgekeurd worden via de gebruikelijke procedures.

De acties in verband met de oogstverzekeringen dragen bij tot het vrijwaren van het producenteninkomen en het dekken van omzetverliezen die de PO en/of haar leden hebben geleden als gevolg van natuurrampen, ongunstige klimaatomstandigheden en, in voorkomend geval, ziekten of plagen.

Dit soort verzekeringen betreft enkel de oogst, niet de mogelijke schade aan gebouwen en/of installaties.

De verzekering van andere risico's zoals risico's ten gevolge van interne factoren in serres (falen van verwarming, klimaatcomputer, irrigatie, kortsluiting, ...) komen niet in aanmerking.

De definitie van ongunstige weersomstandigheden die met een natuurramp worden gelijkgesteld is de volgende: vorst, hagel, ijs, regen of droogte, die voor een landbouwer leiden tot een verlies van meer dan 30% van de gemiddelde jaarproductie in de laatste drie jaar of de gemiddelde productie van drie jaar van de laatste vijf jaar, de hoogste en de laagste productie niet meegerekend.

De PO die oogstverzekeringen wil inschrijven in het OP moet:

- de verzekering openstellen voor alle producenten voor de teelten waarvoor verzekeringen aangegaan worden;
- in de **verslaggeving** de lijst met producenten opnemen samen met de verzekerde oppervlaktes en teelten;
- een register bijhouden van de uitkeringen van de verzekering;
- een objectieve en transparante verdeelsleutel vastleggen voor de verdeling van de tussenkomsten in de oogstverzekering, hetzij op basis van oppervlakten, waarde van afgezette producten, vast bedrag per bedrijf, percentage van de premie of andere ... of een combinatie van verschillende factoren. Belangrijk is dat de regels vooraf en op een transparante en democratische wijze vastgelegd worden;
- de regels vastleggen die bepalen hoe de producent de tussenkomst kan recupereren;

In de verzekeringsovereenkomsten moet een bepaling opgenomen worden dat de betrokkene(n) alle nodige risicopreventiemaatregelen moet(en) nemen.

De tussenkomsten uit het OP mogen niet hoger zijn dan de reële premie die betaald wordt aan de verzekeringsmaatschappij.

Polissen kunnen collectief afgesloten worden maar kunnen ook direct tussen de producent en de verzekeringsmaatschappij afgesloten worden.

In dat laatste geval gelden volgende voorwaarden voor de producenten:

- zij zijn zelf verantwoordelijk voor het afsluiten van de polis en de betaling van de premie;
- zij bepalen zelf de verzekerde waarde en de daaraan gekoppelde hoogte van de premie;
- zij betalen zelf de volledige premie aan de verzekeringmaatschappij, de PO betaalt de volledige premie aan de producent en recupereert de afgesproken bijdrage van de producent, indien van toepassing;
- zij moeten toestemming geven dat de verzekeraars informatie doorgeven aan de PO's (privacy-regels).

Bij individueel afgesloten polissen voor risico's die niet subsidieerbaar zijn moet het aandeel van de aanvaardbare verzekering duidelijk worden bewezen.

Wanneer oogstverzekeringen zouden kaderen in een globale polis die alle risico's afdekt die niet subsidieerbaar zijn, moet het aandeel van de aanvaardbare 'gewasverzekering' in de polis en de premie kunnen worden bewezen en aangetoond worden met een attest van de verzekeringsmaatschappij.

Oogstverzekeringsmaatregelen hebben geen betrekking op verzekeringsuitkeringen die meer dan 100% van het door de producenten geleden inkomstenverlies dekken, inclusief vergoedingen die de producenten ontvangen op grond van andere steunregelingen voor het verzekerde risico.

De oogstverzekering moet door de PO **voor 15/2** van jaar N+1 betaald worden.

5.6.11 Begeleiding van andere producentenorganisaties, unies van producentenorganisaties, producentengroeperingen of individuele producenten

Volgende coachingmaatregelen komen voor steun in aanmerking:

- de uitwisseling van goede praktijken op het gebied van crisispreventie- en crisisbeheersmaatregelen om erkende PO's, producentengroeperingen of individuele producenten te laten profiteren van de al opgedane ervaring met de uitvoering van crisispreventie- en crisisbeheersmaatregelen;
- de oprichting van nieuwe PO's of fusies van bestaande PO's stimuleren, of individuele telers in staat stellen om zich bij een bestaande PO aan te sluiten;
- netwerkmogelijkheden creëren om aanbieders en ontvangers te coachen en zo de afzetkanalen als middel voor crisispreventie en -beheer te versterken.

De coaching verlener is de PO of de UPO en is de begunstigde van de steun.

De ontvanger van de coaching is een erkende PO of een producentengroepering die gevestigd is in regio's waar de organisatiegraad gedurende drie opeenvolgende jaren voorafgaand aan de uitvoering van het OP lager is dan 20%. Individuele producenten, die geen lid zijn van een PO of unies daarvan, kunnen ontvanger zijn van de coaching, ook al zijn zij gevestigd in regio's met een organisatiegraad van meer dan 20%.

De subsidiabele kosten in het kader van deze maatregel zijn:

- de kosten om coaching te organiseren en te geven;
- de reis- en verblijfkosten en de dagvergoedingen van de aanbieder van de reisbegeleiding.

Deze kosten worden voor 100% met EU-steun betaald.

Coachingmaatregelen kunnen niet worden uitbesteed

5.7 CLUSTER 7 - MILIEUACTIES (*KADER VOOR MILIEUACTIES*)

5.7.1 Doelstellingen en prioriteiten in Vlaanderen

Net zoals in de andere sectoren moet ook de tuinbouwsector op een duurzame en maatschappelijk verantwoorde manier produceren. Tot op vandaag zijn er al belangrijke inspanningen geleverd (bv. Vlaams Klimaatbeleidsplan, geïntegreerde gewasbescherming, ...) wat ook deels te danken is aan het coöperatieve karakter van de sector (bijvoorbeeld Responsibly Fresh). Verdere inspanningen ter verduurzaming van de groenten- en fruitsector zijn en blijven echter nodig. Het is aldus belangrijk om blijvend acties te ondernemen waardoor de groenten- en fruitsector op een meer duurzame wijze kan werken.

Vlaanderen wil inzetten op diverse actiepunten binnen dit milieukader om zo verduurzaming binnen de tuinbouw maximaal toe te laten, innovatieve technieken te stimuleren en aandacht te hebben voor de verschillende deelsectoren binnen de groenten- en fruitsector. Ten eerste wordt ingezet op het stimuleren van de biodiversiteit en het vermijden en efficiënter gebruik van gewasbeschermingsmiddelen. Hierbij wordt maximaal aandacht gegeven aan de algemene beginselen

van geïntegreerde gewasbescherming (IPM), zoals beschreven in bijlage III van Richtlijn 2009/128/EG en van de biologische productie in de groente- en fruitsector.

Een ander belangrijk actiepunt is het duurzaam waterbeheer. Efficiënt watergebruik op maat moet verder gestimuleerd worden. Voor de verdere verduurzaming van het proces moet ook de waterkwaliteit bewaakt worden. Ze moet beter afgestemd worden op de noden en verbeterd worden. Een goede waterhuishouding is immers van belang om de natuurlijke ecosystemen en biotopen in stand te houden en de biodiversiteit op peil te houden.

Daarenboven wordt ingezet op een duurzaam bodembeheer aangezien een goede, vruchtbare landbouwgrond een onvervangbaar productiemiddel is voor een duurzame en rendabele landbouw. Binnen dit domein is nog een hele weg af te leggen. Ook voor het energiebeleid heeft Vlaanderen ambitieuze doelstellingen waarbij we streven naar een hoger aandeel energie uit hernieuwbare energiebronnen en naar een daling van het energiegebruik. Idealiter zou alle energie afkomstig zijn van hernieuwbare energiebronnen. Een duurzame maatschappij vraagt verder ook aandacht voor de circulaire economie waarbij het sluiten van de materialenkringlopen centraal staan. Daarom wordt ingezet op het hergebruik van materialen en efficiënte recyclagesystemen. Ook verder aanzetten tot milieuvriendelijke maatregelen is nodig met het oog op afvalpreventie. Om deze hoge ambities waar te maken kunnen bedrijven zich clusteren om dure maar milieuvriendelijke investeringen, die passen binnen de hierboven vermelde acties, haalbaar te maken.

De hierboven beschreven acties moeten toelaten om een duurzame tuinbouw te realiseren die territoriaal en ecologisch meer evenwichtig, klimaatvriendelijk en -bestendig, competitief en innovatief is. Bovendien draagt dit bij tot een groenten- en fruitsector die een positief beeld uitstraalt naar de consument en de maatschappij. De verwachtingen van de consument, de retail en de maatschappij op vlak van milieueisen zijn heel hoog. Dit stimuleert de telers om de maatschappij van dienst te zijn door de invoering of verdere toepassing van productiemethoden of -technieken die verenigbaar zijn met de bescherming en verbetering van het milieu, het landschap en de kenmerken daarvan, de natuurlijke hulpbronnen, de bodem en de genetische diversiteit.

Om aan al deze doelstellingen tegemoet te komen, is er een belangrijke rol voor PO's binnen de groenten- en fruitsector weggelegd. Hieronder worden eerst de algemene voorwaarden voor het nationaal milieukader beschreven, in het tweede deel worden de verschillende acties toegelicht.

5.7.2 Algemene voorwaarden voor het nationaal milieukader

Dit hoofdstuk omvat de nationale of regionale richtsnoeren voor milieumaatregelen, zoals bedoeld in artikel 36 van Verordening (EG) nr. 1308/2013, en moet gelezen worden in samenhang met de bijlagen in deel 4 van deze NS zoals hieronder vermeld en de informatie die terug te vinden is op de websites <http://lv.vlaanderen.be/nl/landbouwbeleid/plattelandontwikkeling> (PDPOIII)

Deze milieurichtsnoeren vormen een integraal onderdeel van de NS voor duurzame OP's.

5.7.3 Operationele programma's en algemene voorwaarden

Elk OP moet minstens twee milieuacties bevatten of minstens 10% van de goedgekeurde uitgaven moeten over milieumaatregelen gaan.

Minstens twee milieuacties betekent in Vlaanderen:

- twee milieuacties op niveau van de PO of;

- ▶ twee producentgerichte milieuacties waaraan telkens minstens 30% van de telers deelneemt (of telers die minstens 30% van de WAP vertegenwoordigen) of;
- ▶ meerdere producentgerichte acties waarvan aan twee minstens 20% van de telers deelnemen (of telers die minstens 20% van de WAP vertegenwoordigen). Bovendien moet er in totaal een gecumuleerd deelnamepercentage zijn van minstens 60% (of minstens 60% van de WAP) of;
- ▶ één milieuactie op niveau van PO + één producentgerichte milieuactie waaraan minstens 30% van de telers deelneemt (of telers die minstens 30% van de WAP vertegenwoordigen) of;
- ▶ één milieuactie op niveau van de PO + meerdere producentgerichte acties waarvan aan één minstens 20% van de telers deelneemt (of telers die minstens 20% van de WAP vertegenwoordigen). Bovendien moet er in totaal een gecumuleerd deelnamepercentage zijn van minstens 30% (of minstens 30% van de WAP).

Een actie op PO-niveau (of bij clustering van bedrijven) wordt slechts als volwaardig beschouwd indien ze valt onder actie 4 (beheer en verbetering van de waterkwaliteit), actie 5 (waarnemings- en waarschuwingssystemen en hulpmiddelen ter ondersteuning), actie 6 (energiebesparing: efficiënter energiegebruik/hernieuwbare bronnen), actie 7 (duurzaam waterbeheer), actie 8 (duurzaam bodembeheer), actie 9 (duurzaam afvalbeheer) en actie 10 (collectieve investeringen voor milieuvriendelijke acties in het kader van clustering van bedrijven). Bovendien moet ze een voldoende schaalgrootte hebben. Andere milieuacties mogen uitgevoerd worden op PO-niveau maar tellen niet mee in de berekening van het aantal milieuacties. Milieuacties die enkel op PO-niveau toegelaten zijn binnen de NS zijn aangeduid in de omschrijving van de acties.

Wanneer ten minste 80% van de bij een PO aangesloten producenten een of meer identieke, in artikel 28, lid 3, van Verordening (EU) nr. 1305/2013 bedoelde agromilieu- en klimaatverbintenissen is aangegaan, telt elk van die verbintenissen eveneens als een milieuactie.

Wanneer aan het einde van het OP niet is voldaan aan de voorwaarden van de hierboven vermelde minimale milieumaatregelen, wordt het totale bijstandsbedrag voor het laatste jaar van het OP verlaagd, evenredig met het bedrag aan uitgaven dat te weinig aan milieuacties is besteed.

Voorbeeld: Een PO krijgt jaarlijks 100.000 euro steun gedurende 5 jaar. In totaal bedraagt de steun 500.000 euro voor het vijfjarig OP wat neerkomt op 1.000.000 euro uitgaven voor het vijfjarig OP. De PO heeft maar 1 actie gedaan voor milieu en daarbij horen volgende uitgaven: jaar 1: 20.000 euro/ jaar 2: 19.500 euro/ jaar 3: 20.000 euro/ jaar 4: 19.000 euro / jaar 5: 20.000 euro. De PO heeft in totaal 98.500 euro uitgaven gedaan in het kader van milieu.

Dit is 9,85% van de totale uitgaven, met andere woorden 0,15% te weinig. De sanctie bedraagt bijgevolg 0,15% van 500.000=750 euro.

De steun van het laatste jaar (100.000 euro) zal dus verminderd worden met 750 euro en bedraagt 99.250 euro.

Indien, bij stopzetting van een operationeel programma of beëindiging van de erkenning van de PO, de langetermijndoelstellingen en verwachte baten van de milieuacties niet kunnen worden gerealiseerd als gevolg van de onderbreking van de maatregel, zal de financiële bijstand van de Unie worden teruggevorderd en teruggestort in het ELGF.

De milieuacties die door de PO's of UPO's worden ontwikkeld, moeten ook voldoen aan de algemene voorwaarden voor de subsidieerbare acties van de verordeningen en deze NS (deze slaan o.a. op administratie- en personeelskosten (bv. kwalificatie), investeringen op het niveau van de PO's en/of

individuele bedrijven, transnationale acties, acties in het kader van een bedrijfskolom, uitbestedingscontracten, ...).

Bovendien gelden de volgende algemene bepalingen voor milieumaatregelen:

- ▶ maatregelen in het kader van de OP's moeten bovenwettelijke maatregelen zijn. Deze bepaling is ook van toepassing op de milieumaatregelen;
- ▶ milieuacties moeten voldoen aan de voorwaarden zoals beschreven in artikel 33 van verordening (EU) nr. 1308/2013 en artikel 3 van de uitvoeringsverordening 2017/892;
- ▶ de kosten voor milieumaatregelen in een OP zijn enkel de aanvullende kosten. Dit is het verschil tussen de traditionele kosten en de werkelijk gemaakte kosten. Daarbij wordt rekening gehouden met de wettelijke verplichtingen en extra inkomsten;
- ▶ voor specifieke kosten voor milieuacties kunnen forfaitaire standaardtarieven of schalen van eenheidskosten, zoals vermeld in artikel 31, lid 2 van Verordening (EU) nr. 2017/891, worden vastgesteld. Deze tarieven worden ten minste om de vijf jaar geëvalueerd. Wanneer het kader van de wettelijke verplichtingen in de loop van het programma zou aangepast worden, kan dit consequenties hebben op de subsidieerbaarheid van bepaalde acties en kostensoorten.
- ▶ Verscheidene milieuacties mogen met elkaar worden gecombineerd als zij elkaar aanvullen en onderling verenigbaar zijn. Bij een combinatie van andere milieuacties dan investeringen in materiële activa wordt bij de bepaling van het steunniveau rekening gehouden met de specifieke gedeelde inkomsten en de specifieke extra kosten die het gevolg zijn van de combinatie.
- ▶ Milieuacties met verbintenissen om het gebruik van meststoffen, gewasbeschermingsmiddelen of andere productiemiddelen te beperken, worden slechts aanvaard als het zeker is dat ze zullen worden nagekomen.
- ▶ De acties moeten voldoen aan de bepalingen van Verordening (EG) nr. 1305/2013, met inbegrip van de bepalingen m.b.t. complementariteit, consistentie en conformiteit zoals omschreven in artikel 3 van die verordening. M.a.w. milieuacties in plattelandsontwikkeling en in de OP's moeten, in voorkomend geval, elkaar aanvullen. Ze moeten onderling verenigbaar zijn en bijdragen aan een landbouwsector die territoriaal en ecologisch meer evenwichtig, klimaatvriendelijk en klimaatbestendig is, en daarnaast ook competitief en innovatief is. Sommige maatregelen kunnen de doelstellingen van pijler 2 versterken.
- ▶ Voor een actie waaraan zowel op basis van plattelandsontwikkelingsprogramma's als binnen OP's bijstand wordt verleend, kan de begunstigde slechts bijstand ontvangen op grond van één regeling.
- ▶ Milieuacties die identiek zijn aan agromilieuklimaatverbintenissen of verbintenissen op het gebied van biologische landbouw en waaraan bijstand wordt verleend op basis van een plattelandsontwikkelingsprogramma, hebben dezelfde looptijd als die verbintenissen. Wanneer de actie een langere looptijd heeft dan het oorspronkelijke OP, wordt de actie voortgezet in een volgend OP. Bijstand voor deze milieuacties blijft beperkt tot de maximumbedragen die in bijlage II van verordening 1305/2013 zijn vermeld voor agromilieuklimaatbetalingen of voor betalingen voor biologische landbouw.
- ▶ De volgende voor het milieu gunstige investeringen zoals bedoeld in lid 3 van artikel 3 van verordening (EU) nr. 892/2017 komen volledig in aanmerking voor bijstand:
 - investeringen die kunnen resulteren in een vermindering van ten minste 15%, (berekend over de fiscale afschrijvingsperiode van de investering ten opzichte van de daarvoor bestaande situatie) van:
 - het gebruik van productiemiddelen die niet-hernieuwbare natuurlijke hulpbronnen zijn, zoals water of fossiele brandstof, of die een mogelijke bron van milieuvervuiling zijn, zoals meststoffen, gewasbeschermingsmiddelen of bepaalde soorten energiebronnen;

- de uitstoot van lucht-, bodem- of waterverontreinigende stoffen in het productieproces;
- de productie van afval, waaronder afvalwater, in het productieproces;
- investeringen die kunnen resulteren in een verlaging van ten minste 7% in plaats van de vermelde 15% op voorwaarde dat ze ten minste één extra milieuvoordeel opleveren. Dit moet geval per geval beoordeeld worden;
- investeringen om het watergebruik te verminderen:
 - die een vermindering opleveren van ten minste 5% van het waterverbruik in druppelirrigatie- of soortgelijke systemen ten opzichte van het oorspronkelijk verbruik, en
 - die niet resulteren in een netto-uitbreiding van het irrigatieareaal, tenzij het totale waterverbruik voor irrigatie van het gehele landbouwbedrijf, ook na uitbreiding van het areaal, niet hoger is dan het gemiddelde waterverbruik in de periode van vijf jaar vóór de investering.

De verwachte vermindering en, in voorkomend geval, het verwachte extra milieuvoordeel worden vooraf aangetoond met de projectspecificaties of andere technische documenten die de PO of UPO aanlevert wanneer het OP wordt ingediend of gewijzigd. De resultaten die met de investering kunnen worden behaald, moeten gestaafd worden door de technische documenten of door een onafhankelijke gekwalificeerde organisatie, bv. erkende praktijkcentra. Ook andere instellingen of deskundigen kunnen dit als ze goedgekeurd zijn door de bevoegde dienst;

- investeringen, die bijdragen tot bodembescherming, water- of energiebesparing, de verbetering of het beheer van de waterkwaliteit, van habitats of van de biodiversiteitsbescherming, de mitigatie van klimaatverandering en de terugdringing of een beter beheer van afval, ook al is de bijdrage niet kwantificeerbaar. De PO of UPO levert wanneer zij het voorgestelde OP of de wijziging ervan ter goedkeuring indient, het bewijs van de verwachte positieve bijdrage aan een of meer milieudoelen. De resultaten die met de investering kunnen worden behaald moeten gestaafd worden door een verslag opgesteld door een onafhankelijke gekwalificeerde organisatie (bv. erkende praktijkcentra) of andere instellingen of deskundige, goedgekeurd door de bevoegde dienst;
- investeringen in de vorm van energieopwekkingssystemen. De hoeveelheid opgewekte energie mag niet hoger zijn dan de energie die vooraf op jaarbasis kan worden gebruikt voor de acties op het gebied van groenten en fruit (tenzij een incidentele overcapaciteit);
- ▶ eventuele certificatiekosten m.b.t. biologische of geïntegreerde productie kunnen opgenomen worden in de cluster kwaliteit. Adviserings- en begeleidingskosten moeten opgenomen worden onder de cluster teeltbegeleiding. Bijkomende voorwaarden worden in de respectievelijke clusters opgenomen;
- ▶ toegestane milieuvriendelijke acties kunnen verschillend zijn naargelang de lidstaten. Als acties uitgevoerd worden buiten het Vlaamse grondgebied, is de goedkeuring van deze acties afhankelijk van de regelgeving die van toepassing is in de betreffende lidstaat/regio;
- ▶ alle professionele gebruikers van gewasbeschermingsmiddelen moeten sinds 1 januari 2014 de IPM-regelgeving toepassen. Op basis van de 8 IPM-richtsnoeren werden binnen Vlaanderen richtlijnen voor de verschillende plantaardige sectoren opgesteld zodat aan de IPM-vereisten wordt voldaan. Milieuacties die vermeld staan in de IPM-richtlijnen-checklist (https://lv.vlaanderen.be/sites/default/files/attachments/ipm_richtlijnen_-_checklist_2017_november_met_kaftdocx_2.pdf) worden eerst gecontroleerd op hun bovenwettelijkheid;
- ▶ de biologische productiemethode is niet vermeld als aparte actie omdat de inspanningen hiervoor passen binnen verschillende milieuacties in dit milieukader zoals actie 1

(agrofunctionele biodiversiteit), actie 2 (resistente zaden, gecoate zaden, geënte planten en aanverwanten), actie 3 (duurzame middelen/technieken ter voorkoming en bestrijding van ziekten en plagen), actie 4 (beheer en verbetering van de waterkwaliteit), actie 5 (waarnemings- en waarschuwingssystemen en hulpmiddelen ter ondersteuning) en actie 8 (duurzaam bodembeheer).

- **Personeel is niet subsidiabel onder cluster 7, tenzij de personeelskost rechtstreeks gelinkt is aan een actie en noodzakelijk is om deze actie correct uit te voeren. De totale loonkost mag maar een beperkt deel van de actie zijn. Een voorbeeld van een betoelaagbare loonkost is een milieucoördinator die een voorbereidende, coördinerende en evaluerende rol op zich neemt.**

Alle producentgerichte acties worden opgenomen in bijlage 1 van deel 4 van de NS. Om acties aan deze lijst toe te voegen, kan de PO een aanvraag indienen bij de bevoegde dienst. Deze aanvraag moet gedetailleerd verantwoord worden en voldoende onderbouwd zijn. De bevoegde dienst zal deze onderzoeken en de actie al dan niet opnemen in de bijlage.

Wanneer kosten ingebracht worden voor milieumaatregelen op niveau van de producent moet de toepassing ervan (en de introductie ervan in het OP) kaderen binnen een specifieke actie. De doelstellingen ervan moeten goed omschreven worden in het programma, waaraan de lijst met de concrete maatregelen wordt toegevoegd.

De verslaggeving bevat de resultaten van de introductie van deze maatregelen, de tendensen in de toepassing ervan, het aantal deelnemers, de nog aanwezige uitdagingen. Ook de kostenstructuur, die de nodige transparantie waarborgt over de kostenopbouw per teelt en per deelnemer (producent), wordt aangegeven.

5.7.4 Controle

De beoordeling van de milieumaatregelen gebeurt als volgt:

Cumulatieve subsidiëringsvoorwaarden:

Scenario	GMO-doelstelling	Bijkomende verbintenissen uit NR	Bovenwettelijk	AMM - zelfde vergoeding	Andere milieumaatregelen	Meerkost	Subsidiabel
1	x	x	x	x			ja
2	x	x	x		x	x	ja
3	x	x	x		x		neen
4							neen

Scenario 1: de milieumaatregel is in overeenstemming met de GMO-doelstellingen, is in overeenstemming met de nationale richtsnoeren, is bovenwettelijk (nationaal en/of regionaal), is een agromilieumaatregel in PDPO, voldoet aan de bijkomende verbintenissen en voorwaarden, verslaggeving en facturatie zijn in orde → subsidiabel.

Scenario 2: de milieumaatregel is geen agromilieumaatregel zoals in PDPO maar wel een andere milieumaatregel. Deze voldoet aan de bijkomende verbintenissen en voorwaarden, er zijn specifieke meerkosten, de verslaggeving en facturatie zijn in orde → subsidiabel.

Scenario 3: er is voldaan aan alle voorwaarden maar er zijn geen meerkosten → niet-subsidiabel.

Scenario 4: de milieumaatregel is geen agromilieumaatregel en ook geen andere milieumaatregel, of indien wel een andere milieumaatregel – voldoet hij niet aan een van de andere eisen → niet-subsidiabel.

Bij de controle van de milieumaatregelen zal er door samenwerking met de bevoegde diensten, die verantwoordelijk zijn voor andere agromilieumaatregelen en investeringsmaatregelen binnen plattelandsontwikkeling, gewaakt worden over het uitsluiten van mogelijke dubbele financiering van deze maatregelen en deze in de OP's. Dit laat ook toe om overcompensatie te vermijden wanneer maatregelen gecombineerd worden.

5.7.5 Acties binnen het milieukader

Voor alle acties binnen dit milieukader zijn de algemene voorwaarden en verplichtingen alsook de voorwaarden en verplichtingen per type kosten (bv. investeringen voor individuele bedrijven, verbruiksgoederen,...) van toepassing. De indicatoren worden in hoofdstuk 8 weergegeven.

5.7.5.1 Milieuccluster 1 – IPM

Door middel van deze milieuccluster wordt een zorgvuldige afweging van alle beschikbare gewasbeschermingsmethoden beoogd, gevolgd door de integratie van passende maatregelen die de ontwikkeling van populaties van schadelijke organismen tegengaan, het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen en andere vormen van interventie tot economisch en ecologisch verantwoorde niveaus beperkt houden en het risico voor de gezondheid van de mens en het milieu tot een minimum beperken. Bij de geïntegreerde gewasbescherming ligt de nadruk op de groei van gezonde gewassen, waarbij de landbouwecosystemen zo weinig mogelijk worden verstoord en natuurlijke plaagbestrijding wordt aangemoedigd. De verschillende acties in deze cluster zullen worden uitgevoerd volgens de IPM-principes, zoals beschreven in bijlage III van de Europese Richtlijn 2009/128 tot vaststelling van een kader voor communautaire actie ter verwezenlijking van een duurzaam gebruik van gewasbeschermingsmiddelen.

5.7.5.1.1 Actie 1 - Functionele agrobiodiversiteit (cfr. IPM-principe nr. 1f)

Doelstellingen en motivering

Landbouw en biodiversiteit zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden en hebben elkaar nodig. Veel biodiversiteit is afhankelijk van landbouw en landbouwlandschappen, denk maar aan weide- en akkervogels. Omgekeerd kan biodiversiteit de landbouwer heel wat voordelen opleveren: nuttige insecten helpen plagen bestrijden zodat er minder gewasbeschermingsmiddelen moeten ingezet worden, een gezond bodemleven draagt bij aan de vruchtbaarheid ervan, ... Deze maatregel wil het gebruik van middelen ter bevordering van de biodiversiteit op het groente- en fruitbedrijf, zoals bijenhôtels, zaad voor bloemenranden, nestkastjes, ... stimuleren.

Er is ook aandacht voor biodiversiteit binnen acties 3, 4, 5, 7 en 8.

Verbintenissen

Bevorderen van de biodiversiteit draagt positief bij tot

1. Bodemecosysteemprocessen
2. Bestuiving
3. Natuurlijke plaagbeheersing
4. Interactie met (semi) natuurlijke vegetatie
5. Genetische biodiversiteit

Deze actie draagt bij tot de toepassing van punt 1 van de algemene beginselen van IPM zoals beschreven in bijlage III van de Europese Richtlijn 2009/128 tot vaststelling van een kader voor communautaire actie ter verwezenlijking van een duurzaam gebruik van pesticiden.

Betoelaagbare uitgaven en voorwaarden

De volledige kosten komen voor betoelaging in aanmerking omdat die gelijk zijn aan de meerkosten.

Alleen maatregelen waarvan is bewezen dat ze bijdragen tot de biodiversiteit komen in aanmerking voor subsidies.

Voorbeelden van betoelaagbare acties:

- Zaaigoed voor bloemenrand/bloemenbed;
- Plantgoed voor heggen, hagen, houtkanten en andere landschapselementen;
- Investerings in machines voor onderhoud van deze landschapselementen en bloemenranden;
- Bijenhôtels, nestkasten, zitstangen en insectenhôtels.

Verplichtingen

De bevoegde dienst vraagt volgende verbintenissen of verplichtingen van de producenten en/of de PO:

- de lijst van de producenten die deelnemen samen met hun landbouwnummer, het factuurnummer en het type certificaat (extern gecontroleerd lastenboek milieuvriendelijke productie of biologische landbouw voor de biologische producenten);
- de verslaggeving met de resultaten en de tendensen per teelt, het aantal deelnemers, de nog aanwezige uitdagingen van deze actie;
- de gedetailleerde factuur (ten minste aantal en specificatie) en de registratie van het gebruikte goed ter beschikking hebben.

5.7.5.1.2 Actie 2 - Resistente zaden, gecoate zaden, geënte planten en aanverwanten (cfr. IPM-principe nr. 1c, 4, 5 en 6)

Doelstellingen en motivering

Het gebruik van resistente rassen, het coaten van zaden of het enten van planten op resistente onderstammen kadert in een preventiestrategie om aantasting door ziekten en plagen zo veel mogelijk te beperken of te vermijden en draagt bij tot IPM als deel van een geïntegreerde aanpak. Door de teelt van planten die geënt zijn op resistente onderstammen wordt de kans op infectie door vooral grondgebonden wortelziekten en plagen en virussen gedrukt door de resistentie-eigenschappen van de onderstam. Enten wordt vooral toegepast bij vruchtgroenten. Resistente rassen worden ontwikkeld via veredelings technieken door de nakomelingen nauwgezet te screenen op resistentie-eigenschappen. Op de markt bestaan rassen die resistent zijn tegen bacterieziekten, schimmelziekten, virussen en insecten. Gecoate zaden zijn zaden die omhuld zijn met een dunne coating waarin een kleine hoeveelheid actieve stof van een gewasbeschermingsmiddel vervat zit waardoor veel kleinere hoeveelheden actieve stof nodig zijn.

Verbintenissen

De toepassing van de technieken binnen deze milieuactie impliceert een aanzienlijke beperking van het gebruik van chemische gewasbeschermingsmiddelen. Het gevolg voor het milieu is dat schade door residuen van gewasbeschermingsmiddelen in het gewas, de bodem, de lucht of in het oppervlaktewater beperkt of vermeden wordt. Zo worden met zaadcoating bijvoorbeeld tot 99% besparingen op actieve stof, gerealiseerd. Bij resistente zaden wordt een besparing van 100% van de actieve stof gehaald tegen ziekten of plagen waarvoor de resistentie geldt.

Deze actie draagt bij tot de toepassing van punten 1c, 4, 5 en 6 van de algemene beginselen van IPM zoals beschreven in bijlage III van de Europese Richtlijn 2009/128 tot vaststelling van een kader voor communautaire actie ter verwezenlijking van een duurzaam gebruik van pesticiden.

Betoelaagbare uitgaven en voorwaarden

De meerkosten zijn betoelaagbaar en de bedragen worden weergegeven in de tabel in bijlage 3 in deel 4 van de NS.

Met deze aanvullende kosten (meerkosten) worden de specifieke kosten bedoeld die berekend worden als het verschil tussen de traditionele en de werkelijk gemaakte kosten. Om de vijf jaar worden de meerkosten berekend en wordt hiertoe een maximum forfaitair bedrag per plant/zaad vastgesteld door de bevoegde dienst in samenspraak met experts van erkende praktijkcentra en eventueel andere onderzoeksinstituten. Bij de berekening van deze kosten zal ook rekening gehouden worden met mogelijke besparingen bij het gebruik van het minder duurzame alternatief. Deze lijst wordt minstens jaarlijks geëvalueerd.

Voorbeelden van betoelaagbare acties:

- resistente zaden;
- gecoate zaden;
- geënte planten.

Verplichtingen

De bevoegde dienst vraagt volgende verbintenissen of verplichtingen van de producenten en/of de PO:

- de lijst van de producenten die deelnemen samen met hun landbouwnummer, het factuurnummer, het type certificaat (extern gecontroleerd lastenboek milieuvriendelijke productie of biologische landbouw voor de biologische producenten) en de opgave van de beteelde oppervlakte;
- de verslaggeving met de resultaten en de tendensen per teelt inclusief de toegevoegde waarde van deze actie(s) in een IPM-benadering, het aantal deelnemers, de nog aanwezige uitdagingen van deze actie;
- de gedetailleerde factuur (ten minste aantal en specificatie) en de registratie van het gebruikte middel ter beschikking hebben.

5.7.5.1.3 Actie 3 - Duurzame middelen/technieken ter voorkoming en bestrijding van ziekten en plagen (cfr. IPM-principe nr. 1f, 4, 5, 6 en 7)

Doelstellingen en motivering

Milieuvriendelijke en biologische middelen en –technieken zijn middelen en technieken om ziekten en plagen te bestrijden zonder het gebruik van synthetische gewasbeschermingsmiddelen (producten/actieve stoffen). Hieronder wordt onder andere verstaan: mechanische teeltmaatregelen, natuurlijke vijanden, nuttigen, feromoonverwarringstechnieken, lokstoffen, thermische onkruidbestrijding, biologische en milieuvriendelijke gewasbeschermingsmiddelen, maatregelen voor het vangen van plagen, ... De toepassing van deze actie moet kaderen binnen een specifieke actie en de doelstellingen van het gebruik ervan moet goed omschreven worden in het programma.

De toegelaten biologische producten zijn in overeenstemming met de Verordening (EG) nr. 834/2007 van 28 juni 2007 inzake de biologische productie en de etikettering van biologische producten en tot intrekking van Verordening (EEG) nr. 2092/91 en de Verordening (EG) nr. 889/2008 van 5 september 2008 tot vaststelling van bepalingen ter uitvoering van Verordening (EG) nr. 834/2007 van de Raad inzake de biologische productie en de etikettering van biologische producten, wat de biologische productie, de etikettering en de controle betreft en de en de nationale wetgeving inzake het gebruik

van gewasbeschermingsmiddelen van 28 februari 1994 betreffende de bewaring, de commercialisering en het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen.

Verbintenissen

Het gebruik van milieuvriendelijke en biologische gewasbeschermingsmiddelen en –technieken impliceert een aanzienlijke beperking van het gebruik van chemische gewasbeschermingsmiddelen. Het gevolg voor het milieu is dat schade door residuen van gewasbeschermingsmiddelen in het gewas, de bodem, de lucht of in het oppervlaktewater vermeden wordt.

Deze actie past ook binnen de biologische teelt en draagt bij tot de toepassing van punten 1f, 4, 5, 6 en 7 van de algemene beginselen van IPM zoals beschreven in bijlage III van de Europese Richtlijn 2009/128 tot vaststelling van een kader voor communautaire actie ter verwezenlijking van een duurzaam gebruik van pesticiden.

Betoelaagbare uitgaven en voorwaarden

De meerkosten zijn betoelaagbaar en worden weergegeven in de tabel in bijlage 2 (middelen) en bijlage 1 (mechanische teeltmaatregelen) in deel 4 van de NS. Met deze aanvullende kosten (meerkosten) worden de specifieke kosten bedoeld die berekend worden als het verschil tussen de traditionele en de werkelijk gemaakte kosten. Om de vijf jaar worden de meerkosten berekend. Voor de berekening van de meerkosten van deze milieuactie zal rekening gehouden worden met de mogelijke kostenbesparing op het gebruik van chemische gewasbeschermingsmiddelen, de mogelijke minopbrengst en de mogelijke extra kosten als gevolg van de inzet van biologische of milieuvriendelijke gewasbeschermingsmiddelen. Deze meerkosten zullen vastgesteld worden door de bevoegde dienst in samenspraak met de experts van erkende praktijkcentra en eventueel van andere onderzoeksinstituten. Deze lijst wordt minstens jaarlijks geëvalueerd.

Voorbeelden van betoelaagbare acties:

- milieuvriendelijke en biologische gewasbeschermingsmiddelen en –technieken (Zie lijst deel 4):
 - o mechanische teeltmaatregelen;
 - o natuurlijke vijanden;
 - o predatoren;
 - o lokstoffen;
 - o biologische en milieuvriendelijke gewasbeschermingsmiddelen;
 - o maatregelen voor het vangen van plagen;
 - o fysische technieken;
 - o voedsel voor nuttigen, ...;
- folies, netten en hun oprolsysteem + afsluitingen tegen insecten en wildschade;
- netten om de nuttigen te behouden;
- aaltjesanalyses en zaaizaad voor biologische aaltjesbestrijding;
- duurzame wildafweersystemen en geïntegreerde bestrijding van knaagdieren.

Producten en technieken die nog niet op de lijst voorkomen kunnen steeds ter goedkeuring worden voorgesteld aan de bevoegde dienst.

Verplichtingen

De bevoegde dienst vraagt volgende verbintenissen of verplichtingen van de producenten en/of de PO:

- de lijst van de producenten die deelnemen samen met hun landbouwnummer, het factuurnummer, het type certificaat (extern gecontroleerd lastenboek milieuvriendelijke productie of biologische landbouw voor de biologische producenten), de opgave beteelde oppervlakte;
- de verslaggeving met de resultaten en de tendensen per teelt, het aantal deelnemers, de nog aanwezige uitdagingen van deze actie;

- de gedetailleerde factuur (ten minste het aantal en de specificatie) en de registratie van het/de gebruikte middel/techniek ter beschikking hebben.

5.7.5.1.4 Actie 4 - Beheer en verbetering van de waterkwaliteit (cfr. IPM-principe nr. 1d, 5 en 6)

Doelstellingen en motivering

Dit gaat over technieken die zorgen voor een betere waterkwaliteit door:

- het vermijden van puntvervuiling en milieuvriendelijke verwijdering van spuitresten;
- de duurzame toediening of het vermijden van gewasbeschermingsmiddelen;
- de duurzame toediening van bemesting.

Concreet houdt dit o.a. driftreducerende doppen, duurzaam bemesten, kantstrooitechnieken, specifieke apparatuur voor de toediening van gewasbeschermingsmiddelen, systemen voor het toepassen van precisielandbouw (bv. GPS, analyses in kader van plaatsspecifiek bemesten), ... in.

Verbintenis

Deze actie impliceert een aanzienlijke beperking van het gebruik van chemische gewasbeschermingsmiddelen, het vermijden van puntvervuiling en het gericht toepassen van meststoffen ter verbetering van de waterkwaliteit. Een goede waterkwaliteit is onontbeerlijk voor de biodiversiteit, voor de omgeving, voor de bodem, de lucht en om de watervoorraden te beschermen.

Deze actie draagt bij tot de toepassing van punten 1d, 5 en 6 van de algemene beginselen van IPM zoals beschreven in bijlage III van de Europese Richtlijn 2009/128 tot vaststelling van een kader voor communautaire actie ter verwezenlijking van een duurzaam gebruik van pesticiden.

Betoelaagbare uitgaven en voorwaarden

De meerkosten zijn betoelaagbaar. Met deze aanvullende kosten (meerkosten) worden de specifieke kosten bedoeld die berekend worden als het verschil tussen de traditionele en de werkelijk gemaakte kosten. Om de vijf jaar worden de meerkosten berekend. Bij de berekening van deze kosten zal ook rekening gehouden worden met de mogelijke besparingen, de mogelijke minopbrengst en de mogelijke extra kosten. De additionele kosten worden bepaald door de bevoegde dienst in samenspraak met de erkende praktijkcentra en eventueel andere onderzoeksinstellingen. Deze lijst wordt minstens jaarlijks geëvalueerd.

Investerings binnen deze actie komen volledig in aanmerking voor bijstand. Er moet een gedetailleerde verantwoording gegeven worden voor de investering op basis van de technische specificaties of een rapport over het meststoffen- en gewasbeschermingsgebruik of hun besparing (minstens 15%). De verwachte vermindering en, in voorkomend geval, het verwachte extra milieuvoordeel worden vooraf aangetoond met de projectspecificaties of andere technische documenten. Deze worden gestaafd door de nodige technische documenten of door een onafhankelijke gekwalificeerde organisatie of deskundige die is goedgekeurd door de lidstaat. Een lager percentage is alleen mogelijk wanneer er meervoudige milieubaten zouden zijn, die vooraf door de bevoegde dienst moeten worden beoordeeld.

Voorbeelden van betoelaagbare acties

- vermijden van puntvervuiling:
 - o gesloten transfersystemen (type easy flow);
 - o milieuvriendelijke verwijdering van spuitresten (fytobak, biofilter, heliosec, sentinel, gezamenlijke vul- en spoelplaats met aantal telers of op PO-niveau);
 - o reinigingskit op het spuittoestel zelf voor reiniging aan de buitenzijde;
- duurzame toediening of het vermijden van gewasbeschermingsmiddelen:

- Driftreducerende doppen >50%;
- stomen substraat/containers;
- milieuvriendelijke algendoders;
- machines voor niet-chemische onkruidbestrijding (bv. mechanische onkruidbestrijdingsmachines, cameragestuurde schoffelmachines, ...);
- monteren van vingerwieders of torsiewieders;
- antiworteldoek voor houtig kleinfruit;
- ombouw van spuitbomen in kader van driftreductie (bijvoorbeeld toelaten lager te rijden);
- windnetten voor driftreductie;
- opbouwmodule rond sectieafsluiting op bestaande spuit;
- plaatsspecifieke bespuiting met drones (binnen wettelijk kader);
- GPS-technologie in het kader van gericht zaaien en toepassen van gewasbeschermingsmiddelen;
- hulpmiddelen voor duurzame uitvoering van bemesting;
 - kantstrooiers;
 - precisietechnieken zoals rijen- en bandbemesting tijdens zaaien of planten, sectie strooien, het plaatsspecifiek bijbemesten tijdens het schoffelen en het (plaatsspecifiek) toepassen van meststoffen;
 - sensoren en meettoestellen om plaatsspecifiek meststoffen toe te dienen: bv. aankoop van chlorofylmeters/stikstofsensoren;
 - GPS-technologie in het kader van gericht zaaien en bemesting;

Verplichtingen

De bevoegde dienst vraagt volgende verbintenissen of verplichtingen van de producenten en/of de PO:

- de lijst van de producenten die deelnemen samen met hun landbouwnummer, het factuurnummer, het type certificaat (extern gecontroleerd lastenboek milieuvriendelijke productie of biologische landbouw voor de biologische producenten); de opgave beteelde oppervlakte;
- de verslaggeving met de resultaten en de tendensen per teelt, het aantal deelnemers, de nog aanwezige uitdagingen van deze actie;
- de gedetailleerde factuur (ten minste aantal en specificatie) en de registratie van het/de gebruikte middel/techniek ter beschikking hebben.

5.7.5.1.5 Actie 5 – Waarnemings- en waarschuwingssystemen en hulpmiddelen ter ondersteuning (cfr. IPM-principe nr. 2, 3, 5 en 8)

Doelstellingen en motivering

Waarnemingen en waarschuwingen zijn het geheel van acties waarbij de ontwikkeling van ziekten of plagen in land- en tuinbouwgewassen opgevolgd wordt én waarbij een advies geformuleerd wordt over het juiste moment van bestrijding en de te gebruiken gewasbeschermingsstrategie. Met behulp van waarnemings- en waarschuwingssystemen is een gerichte, duurzame ziektebestrijding mogelijk en worden niet-noodzakelijke behandelingen met chemische gewasbeschermingsmiddelen vermeden (in plaats van de traditionele kalenderbespuitingen) en worden duurzame alternatieven gestimuleerd. Om de ziekte- of plaagdruk te meten bestaan in functie van het type ziekte of plaag, diverse waarnemingsmethoden: van het vangen en tellen van insecten tot het volgen van de evolutie van specifieke weersmodellen. In sommige gevallen moeten de waarnemingen op perceel niveau gebeuren, terwijl voor andere ziekten en plagen de infectiedruk wordt ingeschat op basis van enkele waarnemingspunten binnen een groter gebied. Deze waarnemingen gebeuren door onafhankelijke, gespecialiseerde diensten met gekwalificeerd personeel. Zij informeren de producenten ook over de aanwezige plaag- en/of ziektedruk. Dit voorkomt onnodige bespuitingen en onaangepast middelengebruik. In de groente- en fruitsector zijn voor diverse teelten waarnemings- en

waarschuwingssystemen voor IPM uitgewerkt. Om waarnemingen te kunnen uitvoeren zijn er sinds kort ook heel wat hulpmiddelen die het mogelijk maken om ziekte- en plagenbestrijding zeer gericht en duurzaam toe te passen.

Deze actie beoogt waarnemingen- en waarschuwingssystemen te stimuleren en de hulpmiddelen ter ondersteuning ervan.

Verbintenissen

Dit systeem impliceert een beperking van het gebruik van chemische gewasbeschermingsmiddelen en een keuze voor duurzamere middelen. De schade voor het milieu door residuen van gewasbeschermingsmiddelen in het gewas, in de bodem, in de lucht of in het oppervlaktewater wordt hierdoor verminderd.

Deze actie draagt bij tot de toepassing van punten 2, 3 en 8 van de algemene beginselen van IPM zoals beschreven in bijlage III van de Europese Richtlijn 2009/128 tot vaststelling van een kader voor communautaire actie ter verwezenlijking van een duurzaam gebruik van pesticiden.

Betoelaagbare uitgaven en voorwaarden

De uitgaven situeren zich op niveau van de dienst geleverd door de onafhankelijke specialist (gespecialiseerd personeel en gebruiksgoederen/investeringen voor het waarnemen van plagen, het verzamelen van andere gegevens zoals weersgegevens en kosten voor communicatie van de waarnemingsresultaten) en op niveau van hulpmiddelen. De meerkosten zijn de volledige kosten aangezien het visueel waarnemen door de teler geen kosten inhoudt.

Kosten voor advies over de toe te passen middelen of methodes komen niet in aanmerking als milieuactie maar zijn ondergebracht in de cluster 'Telersbegeleiding' van de NS.

Alleen waarnemingen en waarschuwingen uitgevoerd door een onafhankelijke gespecialiseerde dienst met specifiek voor dit systeem gekwalificeerd personeel komen in aanmerking voor betoelaging.

Voorbeelden van betoelaagbare acties

- hulpmiddelen voor monitoring en ter ondersteuning van waarnemingen en waarschuwingen:
 - o lenzen voor monitoring;
 - o apps/software/modellen voor detectie;
 - o sensortechnologie en camera's (eventueel in combinatie met drones binnen het wettelijk kader) voor erkenning plagen;
 - o plantsensoren en technologie (eventueel in combinatie met drones binnen het wettelijk kader) in het kader van plantgezondheid;
 - o instrumenten ter ondersteuning van waarnemingen zoals weerstations ...;
- waarnemings- en waarschuwingssystemen;
- investeringen in waarnemings- en waarschuwingssystemen;
- digitaliseringstools in het kader van de geïntegreerde productie.

Verplichtingen

De bevoegde dienst vraagt de volgende verbintenissen of verplichtingen van de producenten en/of de PO:

- de lijst van de producenten die deelnemen samen met hun landbouwnummer, het factuurnummer, het type certificaat (extern gecontroleerd lastenboek milieuvriendelijke productie of biologische landbouw voor de biologische producenten); opgave beteelde oppervlakte;
- de verslaggeving met de resultaten en de tendensen per teelt, het aantal deelnemers, de nog aanwezige uitdagingen van deze actie;

- de gedetailleerde factuur (ten minste het aantal stuks en de specificatie) en de registratie van het/de gebruikte middel/techniek ter beschikking hebben.

5.7.5.2 Milieuccluster 2 – Energie- en waterbeheer

5.7.5.2.1 Actie 6 - Energiebesparing (efficiënter energiegebruik)/hernieuwbare bronnen

Doelstellingen en motivering

Deze actie is tweeledig: enerzijds wordt ingezet op investeringen met energiebesparing, anderzijds op de omschakeling naar energie afkomstig van hernieuwbare energie.

Investeren in systemen met energiebesparing is mogelijk als deze leiden tot een verhoging van de energie-efficiëntie of energiebesparing van minstens 15%. Vrijgekomen warmte uit processen kan bovendien ook zinvol worden ingezet voor andere doeleinden door restwarmterecuperatiesystemen. De capaciteit van deze investeringen moet afgestemd worden op het verwachte energieverbruik van de PO.

Voor de omschakeling naar energie afkomstig van hernieuwbare energie wordt gedacht aan andere methoden dan fossiele brandstoffen om energie op te wekken, zoals windenergie, zonne-energie, biomethanisatie, warmtepomp, ... Er bestaan twee verschillende systemen die gebruik maken van zonne-energie. Zonthermische systemen leveren warm water en fotovoltaïsche systemen leveren elektriciteit. Windturbines zetten de kinetische energie van de wind om in mechanische kracht. Een generator zet deze mechanische kracht vervolgens om in elektriciteit.

Biomethanisatie of anaerobe digestie is in feite de afbraak – omwille van het zuurstofgebrek – van verschillende organische stoffen, wat onder meer leidt tot de aanmaak van methaan (CH₄). Op zijn beurt kan dat worden omgezet in warmte en/of in elektriciteit via warmtekrachtkoppeling. Een warmtepomp onttrekt warmte uit een warmtebron zoals grond, water of lucht, om ze daarna door middel van compressie, op een hogere temperatuur af te geven aan het verwarmingssysteem. Door de verduurzaming van de energievoorzieningen is er ook aandacht voor nieuwe en verbeterde energie-opslagtechnieken. Deze actie is tweeledig: enerzijds wordt ingezet op investeringen met energiebesparing, anderzijds op de omschakeling naar energie afkomstig van hernieuwbare energie.

Verbintenis

De voordelen voor het milieu zijn de besparing op fossiele brandstoffen en de verminderde uitstoot van broeikasgassen (koolstofdioxide, ...) en andere luchtvervuilende stoffen. Die stoffen hebben een negatieve impact op de luchtkwaliteit (kans op ozon, zure regen, ...), en op de volksgezondheid. De verhoogde uitstoot van deze gassen houdt verband met de opwarming van ons klimaat. Aangezien de meeste PO's grootverbruikers zijn van energie, is het belangrijk dat zij in energiezuinige systemen en in alternatieve energiebronnen investeren. Niet alle duurzame energiebronnen hebben een continu productie-karakter. Energieopslag- en warmtebuffersystemen zijn dus ook belangrijk.

Betoelaagbare uitgaven en voorwaarden

Investerings binnen deze actie komen volledig in aanmerking voor bijstand. Voor deze investeringen moet:

- een gedetailleerde verantwoording voor het energiegebruik of de energiebesparing (minstens 15%), zoals een energie-audit, een haalbaarheidsstudie, ... gegeven worden (zie ook de algemene voorwaarden). Een lager percentage is alleen mogelijk wanneer er meervoudige milieubaten zouden zijn, die vooraf door de bevoegde dienst moeten worden beoordeeld;
- aangetoond worden dat de energieproductiecapaciteit van de alternatieve bronnen (+ eventuele warmtekrachtkoppeling) op de PO enkel en alleen in functie staat van het jaarlijks eigen

energieverbruik. De energieproductie mag dus hoogstens de jaarlijkse energiebehoefte van de PO dekken;

- aangetoond worden dat de best beschikbare technologie wordt toegepast (die geen excessieve kosten met zich meebrengt).

Voorbeelden energiebesparing en hernieuwbare bronnen:

- anticondensfolie en gevelschermen (geen vaste energieschermen);
- relighting;
- warmtekrachtkoppeling op PO-niveau;
- windturbines op PO-niveau;
- fotovoltaïsche systemen op PO-niveau;
- geothermie op PO-niveau;
- energieopslag- en warmtebuffersystemen op PO-niveau;
- restwarmterecuperatiesystemen op PO-niveau;
- installatie van kappen aan verdampers/snelrolopoorten/flappen aan de ingang van de koelcel;
- ombouw van koelcellen op PO-niveau van chloorfluorkoolwaterstoffen naar natuurlijk en milieuvriendelijk koelmiddel, zoals CO₂ of NH₃.

Verplichtingen

De bevoegde dienst vraagt volgende verbintenissen of verplichtingen van de producenten en/of de PO:

- in voorkomend geval de lijst van de producenten die deelnemen, indienen samen met hun landbouwnummer, het factuurnummer, de opgave van de betaalde oppervlakte;
- de verslaggeving met de resultaten en de tendensen per teelt, het aantal deelnemers, de nog aanwezige uitdagingen van deze actie;
- de gedetailleerde factuur (ten minste het aantal, de omschrijving en de technische specificatie) ter beschikking hebben.

5.7.5.2.2 Actie 7 – Duurzaam waterbeheer

Doelstellingen en motivering

Water is onmisbaar op het land- en tuinbouwbedrijf. Het is een hulpbron en een noodzakelijk productiemiddel. Water is echter ook een schaars goed. Deze actie steunt een duurzaam waterbeheer, zowel tijdens het groeiproces van het gewas als tijdens de processen die nodig zijn voor het geoogst product. Het is immers het meest doeltreffend om op alle stappen in deze keten in te spelen. Ook het Europese en het Vlaamse milieu- en landbouwbeleid vragen bijkomende aandacht voor water, aangezien het een grondstof is die meer aandacht zal vragen in de 21e eeuw. Tegen deze achtergrond worden waterbesparende maatregelen enerzijds en het hergebruik van water en waterzuivering anderzijds gestimuleerd.

Investeren in systemen met waterbesparing is mogelijk als deze leiden tot een waterbesparing van minstens 15%. Investerings in druppelirrigatie- of soortgelijke systemen die gericht zijn op een vermindering van het watergebruik zijn mogelijk indien ze leiden tot een waterbesparing van ten minste 5% van het watergebruik ten opzichte van het verbruik vóór de investering. Ze mogen bovendien niet resulteren in een netto-uitbreiding van het irrigatieareaal, tenzij het totale waterverbruik voor irrigatie van het gehele landbouwbedrijf, ook na uitbreiding van het areaal, niet hoger is dan het gemiddelde waterverbruik in de periode van vijf jaar vóór de investering.

Verbintenis

Deze actie resulteert in een verminderd watergebruik en beschermt water, een niet-hernieuwbare natuurlijke hulpbron.

Een duurzaam gebruik van water door beter gebruik en/of beheer van water in de landbouw is essentieel om de druk op de schaarse waterreserves te verlichten en om de natuurlijke watervoorraden te beschermen. De landbouwsector is een grootverbruiker van water. Het is dus belangrijk om deze natuurlijke hulpbron te beschermen. Verder leidt waterzuivering tot een beperking van de lozing van vervuild restwater in het milieu en waterverontreiniging en tot een verminderd watergebruik.

Betoelaagbare uitgaven en voorwaarden

Investerings binnen deze actie komen volledig in aanmerking voor bijstand. Voor deze investeringen moet:

- een gedetailleerde verantwoording gegeven worden van de waterbesparing (minstens 15% of minstens 5% voor druppelirrigatie): wateraudit, haalbaarheidsstudie, ...(zie algemene voorwaarden);
- aangetoond worden dat de best beschikbare technologie wordt toegepast. Deze mag geen excessieve kosten met zich meebrengen.

Voorbeelden van duurzaam waterbeheer:

- drip tape (bv. T-tape);
- bodemvochtsensoren;
- precisiebereging (type gun corner);
- waterbesparingsmethoden bij irrigatie zoals sturingsystemen, stralingssensoren;
- waterzuivering en hergebruik van water op PO-niveau;
- sprinklers met waterbesparing voor vorstpreventie.

Verplichtingen

De bevoegde dienst vraagt volgende verbintenissen of verplichtingen van de producenten en/of de PO:

- de lijst van de producenten die deelnemen samen met hun landbouwnummer, het factuurnummer, de opgave van de betaalde oppervlakte;
- de verslaggeving met de resultaten en de tendensen per teelt, het aantal deelnemers, de nog aanwezige uitdagingen van deze actie;
- de gedetailleerde factuur (ten minste het aantal en de gedetailleerde omschrijving) ter beschikking hebben.

5.7.5.3 Milieuccluster 3 – Nutriënten- en afvalbeheer

5.7.5.3.1 Actie 8 - Duurzaam bodembeheer

Doelstellingen en motivering

Goede, vruchtbare landbouwgrond is een onvervangbaar productiemiddel voor een duurzame en rendabele landbouw. Duurzaam bodembeheer is een samenspel van verschillende principes, zoals het verminderen van minerale meststoffen (zie ook actie 4 voor hulpmiddelen voor duurzame bemesting), het toevoegen van mest en compost voor het verbeteren van de organische stof in de bodem en de biodiversiteit van de bodem, vermindering van pesticiden (zie milieuccluster IPM) en gewasrotatie.

Tuinbouwpraktijken en -technieken die de bodemstructuur verbeteren zoals groenbedekking, erosiebestrijdingsmaatregelen en teelttechnieken die het organisch materiaal concentreren in de toplaag van de bodem, worden aangemoedigd in deze actie. Een goede, stabiele bodemstructuur komt tot stand dankzij het effect van organische stof in de bodem, de activiteit van het bodemleven en een gunstige bodem-pH. Organische stof is zowel bindmiddel voor de vorming van stabiele aggregaten als voedsel voor het bodemleven.

De landbouwer heeft er dus alle belang bij om de juiste praktijken en teelttechnieken toe te passen zodat hij een goede opbrengst heeft gecombineerd met het behoud van een vruchtbare bodem. Groenbedekkers zijn een voorbeeld van een goede praktijk. Ze worden na de oogst van de hoofdteelt ingezaaid op percelen die anders braak zouden liggen. Een dergelijke teelt zorgt voor een verbetering van de bodemstructuur, draagt bij tot een vruchtbare bodem, vermindert de verslemping van de landbouwgronden en valoriseert de oogstresten van de voorgaande hoofdteelt. Een andere goede praktijk is gewasrotatie, die onrechtstreeks wordt gestimuleerd door onderzoek, adviesdiensten, certificaten van milieuvriendelijke productie,...

Niet-kerende bodembewerkingen zijn een ander middel om bij te dragen tot duurzaam bodembeheer. Dit zijn onder meer machines waarbij de ondergrond bewerkt wordt en niet de bovenste toplaag. Deze 'erosieploegen' dragen ertoe bij dat de erosie sterk gereduceerd kan worden en dat met aangepaste technieken geteeld kan worden op erosiegevoelige percelen. Daarnaast zetten we ook in op maatregelen in het kader van bodemverdichting zoals het monteren van diepgronders op (bestaande) ploegen om zo te zorgen dat harde bodemlagen onder de ploegvoor doorbroken worden. Hierdoor verbetert de infiltratiecapaciteit van water en wordt een betere doorwortelbare bodem gecreëerd. Zo worden nutriënten efficiënt opgenomen en worden gezonde gewassen geteeld die geen extra gewasbeschermingsmiddelen nodig hebben. Dit zorgt voor een milieuvriendelijke teelt.

Verbintenissen

Deze actie voor bodembehoud leidt tot een betere bodemkwaliteit en zorgt voor de bescherming van het milieu en het landschap. Verder draagt een goede bodemkwaliteit bij tot de biodiversiteit in de bodem en wordt de bodem beschermd zodat de bodemkwaliteit goed blijft.

Inzetten op duurzaam bodembeheer heeft dus ook een positieve impact op de waterkwaliteit, de volksgezondheid, de klimaatverandering, de bescherming van de natuur, de biodiversiteit en de voedselveiligheid.

Betoelaagbare uitgaven en voorwaarden

De meerkosten zijn betoelaagbaar voor groenbedekkers en voor de middelen binnen stuifschade. De bevoegde dienst voorziet in een lijst met teelten die voor groenbedekkingssubsidie in aanmerking komen (zie bijlage 4 in deel 4 van de NS). Voor de investeringen in bodemverbeterende technieken komt het volledige bedrag in aanmerking voor betoelaging. Voor investeringen moet aangetoond worden dat de best beschikbare technologie werd toegepast. Deze mag geen excessieve kosten met zich meebrengen.

Voorbeelden van duurzaam bodembeheer:

- groenbedekking;
- bodemverbeterende technieken zoals erosieploegen/Micheltanden/andere types van diepwerkende niet-kerende grondbewerkingsmachines;
- preventie van stuifschade (preventieve maatregelen);
- bodemscans;
- compostverspreider;
- klepelmaaier (om biologische afvalproducten te klepelen en zo te gebruiken als bodemverbeteraar).

Verplichtingen

De bevoegde dienst vraagt volgende verbintenissen of verplichtingen van de producenten en/of de PO:

- de lijst van de producenten die deelnemen samen met hun landbouwnummer, het factuurnummer, het type certificaat (extern gecontroleerd lastenboek milieuvriendelijke productie of biologische landbouw voor de biologische producenten); de opgave van de beteelde oppervlakte;

- de verslaggeving met de resultaten en de tendensen per teelt, het aantal deelnemers, de nog aanwezige uitdagingen van deze actie;
- een gedetailleerde factuur en de registratie van het/de gebruikte middel/techniek ter beschikking hebben.

Verplichtingen bij groenbedekkers

De PO bezorgt uiterlijk op 1 december van het jaar waarin de inzaai van de groenbedekker gebeurt de volgende informatie: een lijst met de producenten (inclusief landbouwnummers) die de actie 'inzaai van een groenbedekker' ingediend hebben, inclusief de voorziene oppervlakte (ha per teler). Voor percelen buiten het Vlaamse grondgebied moet het om een toegelaten milieumaatregel gaan in de andere lidstaat/regio en moet er wederzijdse bijstand verleend worden door de andere lidstaat/regio om aanvaardbaar te zijn.

Indien deze lijst niet tijdig ingediend wordt, kan de controle door de bevoegde dienst niet gebeuren en vervalt deze actie.

De PO dient op 15 februari van jaar N (bij indiening van de steunaanvraag), na het jaar waarin de inzaai gebeurd is, volgende stavingstukken in:

- een lijst met producenten die een groenbedekker inzaaiden na een GMO-hoofddeelt in jaar N-1, inclusief de ingezaaide oppervlakte per teler;
- een lijst met producenten die een groenbedekker inzaaiden voorafgaand aan een GMO-hoofddeelt in jaar N, inclusief de ingezaaide oppervlakte per teler.

De producenten en PO komen volgende verplichtingen na:

- de groenbedekkers worden aangegeven in de verzamelaanvraag (VA) in het jaar van inzaai met de verplichte vermelding van de ingezaaide groenbedekker bij 'nateelt' en de verplichte vermelding van de code 'GNT' bij 'BB' (bijkomende bestemming);
- er gebeurt een registratie van de betreffende percelen, waarbij ook minstens de oppervlakte, de soort groenbedekker en de hoofddeelt vermeld worden;
- de producenten verbinden er zich toe om op de opgegeven percelen een groenbedekker in te zaaien aan een minimum zaaidichtheid (zoals vermeld in onderstaande tabel), te bewerken, en onder te werken;
- de producenten verbinden zich er toe om de ingezaaide groenbedekker te behouden tot en met 1 februari;
- de producenten verbinden er zich toe om alle zaaizaadcertificaten bij te houden en deze bij controle voor te leggen;
- de inzaai van de groenbedekker moet voor 31 oktober gebeuren met gecertificeerd zaaizaad zoals vermeld in de lijst met toegelaten groenbedekkers van de bevoegde dienst;
- cumulatie met andere subsidies voor groenbedekking is uitgesloten;
- de maatregel moet in overeenstemming zijn met de algemene bepalingen in de NS.

Enkel de zaadkosten komen in aanmerking voor subsidie.

Groenbedekking (actie groenbedekking 'GNT' in de verzamelaanvraag) is niet cumuleerbaar met de opgave van groenbedekking binnen de vergroeningsverplichting ecologisch aandachtsgebied ('EAG-GB' in de verzamelaanvraag).

De groenbedekker is niet subsidiabel als voor het betreffende perceel inzaai van een vanggewas na de hoofddeelt verplicht is in het kader van het Mestdecreet.

Dit systeem zal jaarlijks door de bevoegde diensten geëvalueerd worden en zo nodig zullen het bedrag, de lijst van toegelaten teelten en de voorwaarden aangepast worden (zie bijlage 4 van deel 4). Minimaal om de vijf jaar worden de meerkosten berekend.

5.7.5.3.2 Actie 9 – Duurzaam afvalbeheer

Doelstellingen en motivering

De stijgende consumptie legt een steeds grotere druk op de beschikbare grondstoffen waardoor het steeds belangrijker wordt om materialen en energie terug te winnen uit afval en om de hoeveelheid afval te minimaliseren. Met deze actie wordt ingezet op de beperking van de hoeveelheden afval en op het maximaal hergebruik van grondstoffen en producten op verschillende wijzen:

- gebruik van biodegradeerbare materialen en bioplastics tijdens de teelt
- verwerking van teeltafval
- valorisatie van reststromen
- hergebruik van potgrond

Door de hoeveelheid afval te verkleinen en hergebruik en recyclage te stimuleren wordt meer en meer de stap gezet naar een circulaire economie om zo op termijn de kringlopen te kunnen sluiten.

Biodegradeerbare materialen zijn een alternatief voor plastics die enkel hun uitweg vinden via het restafval. Deze biodegradeerbare materialen (o.a. biodegradeerbare plasticfolie, touw, clips, ...) zijn van organische oorsprong en degraderen in de bodem en/of zijn verwerkbaar in een composteringsproces.

Investeringen op het niveau van de PO voor verwerking van teeltafval komen voor steun in aanmerking aangezien ze dragen bij tot een aanzienlijke vermindering van de afvalberg, een beperking van de uitstoot van gewasbeschermingsmiddelen en/of een energiebesparing. Verder komt ook recyclage van substraten in aanmerking op voorwaarde dat het gerecycleerd wordt door gespecialiseerde verwerkingsfirma's tot onder andere nieuwe substraatproducten, grondstof voor bakstenen, bodemverbeteraar en dergelijke. De verwerking van het verwijderde groente- of fruitgewas van de teelt komt eveneens in aanmerking op voorwaarde dat het duurzaam verwerkt wordt door gespecialiseerde verwerkingsfirma's via compostering, biovergisting en andere processen.

Hiernaast wordt ook valorisatie en hergebruik van reststromen gestimuleerd. Zo kunnen bijvoorbeeld tomatenvezels verwerkt worden in de kartonindustrie en zijn er hergebruikmogelijkheden voor potgrond. In dit kader komen er steeds meer mogelijkheden omdat dit van groot belang is voor een circulaire economie.

Verbintenis

Een circulaire economie focust op een maximale herbruikbaarheid van producten en grondstoffen en een minimale waardevernietiging. Afval wordt geminimaliseerd of wordt, waar het blijft bestaan, als grondstof gebruikt voor nieuwe producten. Zo wordt met deze actie ook meegebouwd aan het sluiten van de kringlopen.

Deze actie beschermt de natuurlijke hulpbronnen en beschermt het milieu door de besparing op fossiele brandstoffen en de verminderde uitstoot van broeikasgassen (koolstofdioxide, ...) en andere luchtvervuilende stoffen.

Betoelaagbare uitgaven en voorwaarden

De meerkosten zijn betoelaagbaar. Met deze aanvullende kosten (meerkosten) worden de specifieke kosten bedoeld die berekend worden als het verschil tussen de traditionele en de werkelijk gemaakte kosten. Voor de berekening van de meerkosten van deze milieuactie zal rekening gehouden worden

met mogelijke besparing van kosten, de mogelijke minopbrengst en de mogelijke extra kosten. Minimaal om de vijf jaar worden de meerkosten berekend. Voor investeringen zijn de volledige kosten betaalbaar. Er moet aangetoond worden dat in voorkomend geval de best beschikbare technologie werd toegepast (die geen excessieve kosten met zich meebrengen).

Kosten voor verwerking, recyclage of compostering worden aanvaard op voorwaarde dat het geen wettelijk verplichte uitgaven zijn en duidelijk aantoonbare extra inspanningen zijn.

Voorbeelden van duurzaam afvalbeheer:

- gebruik van biodegradeerbare folie, touwen en clipsen;
- biologisch afbreekbare folie bij de teelt (bv. rond substraten);
- recyclage van tuinbouwplastic;
- verwerking van teeltafval, substraten en gewasafval;
- hergebruik en opwaardering potgrond;
- valorisatie van reststromen (bv. tomatenvezels, champost, ...);
- investeringen voor de verwerking van teeltafval (PO-niveau) zoals composteerinstallatie, biovergistingsinstallatie, ...

Verplichtingen

De bevoegde dienst vraagt volgende verbintenissen of verplichtingen van de producenten en/of de PO:

- lijst van producenten die deelnemen/uitgaven indienen samen met hun landbouwnummer, factuurnummer, type certificaat (extern gecontroleerd lastenboek milieuvriendelijke productie of biologische landbouw voor de biologische producenten); opgave betaalde oppervlakte;
- de verslaggeving bevat de resultaten en de tendensen per teelt, het aantal deelnemers, de nog aanwezige uitdagingen in deze actie;
- indien van toepassing, bij afvalverwerking het attest van de verwerker/inzamelaar (erkend door OVAM) ter beschikking hebben;
- indien van toepassing, recyclingsbewijs bij afvalverwerking ter beschikking hebben;
- een gedetailleerde factuur (bij afvalverwerking moet het areaal, de hoeveelheden, type verwerking en gewas duidelijk vermeld zijn) en registratie van het gebruikte middel of de gebruikte techniek ter beschikking hebben.

5.7.5.4 Milieuccluster 4 – Clustering van bedrijven

5.7.5.4.1 Actie 10 – Collectieve investeringen met betrekking tot milieuvriendelijke acties in het kader van clustering van bedrijven

Doelstellingen en motivering

Deze actie introduceert op zichzelf geen nieuwe acties, maar vormt een afzonderlijke actie doordat het collectieve investeringen op het niveau van clustering van productiebedrijven mogelijk maakt via GMO-subsidiëring. Clustering betekent dat tuinbouwbedrijven worden samengebracht in elkaars directe omgeving met de bedoeling samen te werken. Binnen een tuinbouwcluster is samenwerking mogelijk op het vlak van water, energie en afval.

Door deze clusterstructuur wordt het haalbaarder om dure maar milieuvriendelijke investeringen aan te gaan. In dit kader komen investeringen in zonne-energie (zonthermische of fotovoltaïsche systemen), windenergie (windturbines), warmtekrachtkoppeling, valorisatieprojecten van afvalstromen, afvalbeheer, waterzuivering, ... in aanmerking voor GMO-subsidiëring.

Verbintenissen

Voordelen voor het milieu zijn de besparing op fossiele brandstoffen en de verminderde uitstoot van broeikasgassen (koolstofdioxide, ...) en andere luchtvervuilende stoffen. Die stoffen beïnvloeden de luchtkwaliteit in negatieve zin (kans op ozon, zure regen, ...), hebben een negatieve impact op de volksgezondheid en houden verband met de opwarming van ons klimaat.

Betoelaagbare uitgaven en voorwaarden

De volledige kosten van de investering zijn betoelaagbaar. Voor deze investeringen moet:

- een gedetailleerde verantwoording voor de investering voor energieverbruik of energiebesparing (minstens 15%), zoals een energie-audit, haalbaarheidsstudie ... aangeleverd worden;
- aangetoond worden dat de energieproductiecapaciteit alleen in functie staat van het energieverbruik van de cluster (indien van toepassing);
- aangetoond worden dat het duurzaam waterbeheer en beheer van de waterkwaliteit alleen in functie staat van het waterbeheer en de waterkwaliteit van de cluster (indien van toepassing);
- aangetoond worden dat het valorisatieproject rond afval alleen in functie staat van het afvalbeheer van de cluster (indien van toepassing);
- aangetoond worden dat de best beschikbare technologie werd toegepast die geen excessieve kosten met zich meebrengen (indien van toepassing).

Voor investeringen rond water, energie of afval moeten de verplichtingen worden nageleefd die opgesomd zijn onder acties 4, 6, 7 en/of 9.

Voorbeelden:

- warmtekrachtkoppeling,
- windturbines,
- fotonvoltaïsche systemen,
- geothermie,
- energieopslag- en warmtebuffersystemen;
- restwarmterecuperatiesystemen,
- valorisatieproject rond afvalstromen;
- afvalbeheer,

Verplichtingen

De bevoegde dienst vraagt volgende verbintenissen of verplichtingen van de producenten en/of de PO:

- voor investeringen rond water, energie of afval moeten de verplichtingen worden nageleefd die opgesomd zijn onder acties 4, 6, 7 en/of 9;
- de lijst van de betrokkenen die deelnemen samen met hun landbouwnummer, het factuurnummer, de opgave van de betaalde oppervlakte;
- de verslaggeving met de resultaten en de tendensen per teelt, het aantal deelnemers, de nog aanwezige uitdagingen van deze actie;
- de gedetailleerde factuur (ten minste het aantal en de gedetailleerde omschrijving) ter beschikking hebben.

5.8 CLUSTER 8 - OVERIGE MAATREGELEN (NIET-LIMITATIEVE LIJST)

In deze cluster kunnen acties ondergebracht worden die niet passen binnen de bovenstaande clusters.

Deze cluster moet zo beperkt mogelijk blijven. In de loop van het evaluatieproces kan het voorkomen dat de bevoegde dienst zal vragen om bepaalde acties onder te brengen onder de andere clusters.

Voorbeelden van betoelaagbare acties:

- overheadkosten ten belope van 2% van het goedgekeurde bedrag van het actiefonds na controle van de WAP;
- juridische kosten en administratiekosten in verband met fusies of overnames van PO's, de oprichting van transnationale PO's of transnationale unies van PO's, en met het oog hierop in opdracht van PO's verrichte haalbaarheidsstudies en geformuleerde voorstellen;
- kosten ten behoeve van fusies en overnames van ondernemingen (bij overnames moet gekeken worden naar de activiteiten van het bedrijf of de organisatie in kwestie, en op basis daarvan kan dit aan een bepaalde cluster toegevoegd worden).

6 VOORSCHOTTEN EN VRIJGAVE ZEKERHEID

6.1 ALGEMEEN

PO's of UPO's kunnen een voorschot vragen van een gedeelte van de steun. Dat voorschot komt overeen met de verwachte uitgaven voor het OP in de periode van drie maanden die begint in de maand waarin de aanvraag voor een voorschot wordt ingediend.

6.2 VOORSCHOTAANVRAAG

De aanvragen worden **driemaandelijks** ingediend via elektronische weg. Ze moeten ingediend zijn ten laatste op de laatste werkdag van **januari, april, juli en oktober**.

Het gevraagde voorschot moet overeenkomen met de verwachte uitgaven van het kwartaal waarvoor het voorschot wordt gevraagd. Een overzicht van de werkelijke uitgaven moet na afloop van het kwartaal worden voorgelegd aan de bevoegde dienst. Het te veel aan verkregen voorschotten wordt teruggevorderd of gecompenseerd met de daaropvolgende betalingen in het kader van de GMO.

De bijdragen aan het actiefonds zullen in detail gecontroleerd worden bij de controle op de uitbetaling van het saldo.

Het totale bedrag van de voorschotten voor een bepaald jaar bedraagt niet meer dan 80% van het oorspronkelijk goedgekeurde steunbedrag voor het OP.

De lijst met uitgaven ter verantwoording van de daadwerkelijke besteding van de eerdere voorschotten, mag alleen **betaalde** uitgaven bevatten. De betalingsdatum moet bij elke afzonderlijke uitgave worden vermeld.

Indien GMO-afschrijvingen als kosten worden opgegeven, dan mag per kwartaal slechts één vierde van de afschrijvingen op jaarbasis worden opgenomen in deze lijst.

6.3 ZEKERHEIDSTELLING

De op eerste verzoek vorderbare zekerheid wordt bij voorkeur gelijktijdig bezorgd met de voorschootaanvraag en moet ten laatste voor het einde van het werkingsjaar bij de bevoegde dienst

toekomen. Voorschotten worden niet uitbetaald zolang er geen 110% zekerheid tegenover wordt gesteld.

Enkel zekerheden van erkende kredietinstellingen worden in aanmerking genomen.

6.4 AANVRAAG VRIJGAVE ZEKERHEID

De PO/UPO kan verzoeken om de zekerheid vrij te geven. Een vrijgave van de zekerheid van het vierde kwartaal, is niet mogelijk vóór de uitbetaling van het saldo van de steun. Het resterend bedrag van de zekerheid wordt vrijgegeven samen met de uitbetaling van het saldo van de communautaire financiële steun.

6.4.1 Stavingsstukken bij de aanvragen ‘vrijgave zekerheid in de loop van het werkingsjaar’

Een aanvraag om een zekerheid in de loop van het werkingsjaar vrij te geven wordt via elektronische weg ingediend. Ze wordt vergezeld van de volgende stukken:

- een beknopte omschrijving van de algemene stand van zaken van de uitvoering van het OP;
- een uittreksel uit de specifieke GMO-boekhouding waarop de uitgaven en inkomsten voor het OP zijn geboekt.

De uitgaven kunnen worden bewezen aan de hand van facturen. In de tabel worden alle facturen weergegeven met vermelding van de datum, het factuurnummer en het bedrag. De facturen zelf hoeven niet te worden bezorgd.

De uitgaven van de PO zelf, die in het budget van het OP worden gebracht (bijvoorbeeld personeelskosten, bepaalde forfaitaire kosten, ...), moeten ook in het overzicht worden vermeld.

Naderhand kunnen bepaalde facturen steekproefsgewijs door de bevoegde dienst ter controle worden opgevraagd, of kan aan de PO worden gevraagd bepaalde uitgaven te verduidelijken of te staven.

Zodra de controle is uitgevoerd op basis van de ingediende stukken, wordt de zekerheid voor maximaal 80% van de waarde van het voorschot vrijgegeven.

Er kan een gedeeltelijke vrijgave worden aangevraagd voor het 1ste, 2de en 3de kwartaal.

6.4.2 Vrijgave zekerheid na afloop van het werkingsjaar (15/02)

De aanvraag om een zekerheid van het eerste, tweede en derde kwartaal na afloop van het werkingsjaar vrij te geven, mag samen met de steunaanvraag ingediend worden. De uitgaven worden bewezen door de ingediende steunaanvraag. Het indienen van bijkomende bewijsstukken zoals vermeld in 5.4.1 is hierbij dus niet van toepassing.

De zekerheden worden vrijgegeven rekening houdend met de gestelde maxima van 80% van de waarde van het respectievelijke voorschot.

Het resterend bedrag van de zekerheid wordt vrijgegeven samen met de uitbetaling van het saldo van de communautaire financiële steun.

7 WAARDE VAN DE AFGEZETTE PRODUCTIE

7.1 REFERENTIEPERIODE

Het maximum voor de uit te keren steun wordt jaarlijks berekend op basis van de waarde van de afgezette productie tijdens de referentieperiode van de producenten die bij de PO of UPO zijn aangesloten op 1 januari van het jaar waarvoor de steun wordt gevraagd.

De referentieperiode is de periode van 1 januari tot en met 31 december van twee jaar geleden (**N-2**) ten opzichte van het jaar waarin het programma is uitgevoerd. Een afwijkende referentieperiode (jaar N-1 of jaar N-3) kan slechts uitzonderlijk toegestaan worden op basis van een degelijk gemotiveerde aanvraag, rekening houdende met de bovenstaande reglementaire beperkingen.

Een gemiddelde van meerdere jaren kan niet meer als referentie genomen worden.

7.2 INHOUD VAN HET BEGRIP WAARDE VAN DE AFGEZETTE PRODUCTIE

7.2.1 Productie

Volgende waarden mogen opgenomen worden:

- a) Verkochte productie aangekocht bij eigen leden: de leden die in aanmerking komen, zijn de leden die lid zijn van de PO op 1 januari van het jaar waarin het betreffend OP wordt uitgevoerd. De omzet van producenten die niet langer lid zijn op 1 januari of die zijn toegetreden na 1 januari kan dus niet worden meegerekend in de WAP. Indien mogelijk wordt dit aangetoond door de betreffende boekhoudrekeningen. Zo niet, moet dit met andere documenten gestaafd worden. Deze waarden zijn telkens exclusief BTW en exclusief kosten voor intern transport. Hetzelfde geldt voor alle hieronder beschreven waarden.
- b) Verkochte productie aangekocht bij leden van andere PO's (gastveilers) kan enkel indien de andere PO waar de producent lid van is, schriftelijke toestemming heeft gegeven. Het betreft productie die de PO waar de producent lid van is, niet kan of mag vermarkten (bv. clubbrassen) of enkel onder marginale hoeveelheden kan aanbieden. Indien mogelijk wordt dit aangetoond door de betreffende boekhoudrekeningen. Zo niet, moet dit met andere documenten gestaafd worden.

Volgende waarden mogen **niet** meegerekend worden:

- a) Niet GMO-producten
De waarde van producten die niet opgenomen zijn in bijlage 1, deel IX van Verordening (EU) nr. 1308/2013 of waarvoor de PO op grond van artikel 154 van Verordening (EU) nr. 1308/2013 niet is erkend. De waarde van deze producten moet bewezen worden via verkooprekeningen of interne statistieken. Indien deze worden bewezen door aankoopgegevens, moet er een herberekening gemaakt worden zodat de verkoopprijs in mindering wordt gebracht van de WAP.
- b) De verkochte productie aangekocht bij niet- leden of bij andere PO's

De waarde van producten van producenten of leveranciers die niet op de nominatieve ledenlijst voorkomen en die ook geen gastveiler zijn. De waarde moet bewezen worden via de boekhoudrekeningen. Indien dit wordt bewezen door aankoopgegevens, moet er een herberekening gemaakt worden zodat de verkoopprijs in mindering wordt gebracht van de WAP.

c) Andere correcties

Hieronder valt bv. de productie van leden die niet in orde zijn met de leveringsplicht, productie aangekocht buiten de EU, enz. Elke correctie moet afzonderlijk vermeld worden en de waarde ervan moet bewezen worden via boekhoudrekeningen. Indien deze worden bewezen door aankoopgegevens, moet er een herberekening gemaakt worden zodat de verkoopprijs in mindering wordt gebracht van de WAP.

7.2.2 Verpakkingen en verpakkingskosten

Volgende waarden mogen opgenomen worden:

- a) verloren verpakking,
- b) inpakmaterialen,
- c) benodigdheden,
- d) andere (te staven en ter goedkeuring aan de bevoegde dienst voor te leggen).

Verpakkingskosten zijn enkel toegelaten als ze werkelijk gedragen worden door de PO. Deze moeten bewezen worden via boekhoudrekeningen of andere documenten.

7.2.3 Waarde verhoging

Indien de waarde van een product met ten minste 35% is gedaald, mag de waarde van de afgezette productie van dat product toch gelijkgesteld worden aan 65% van de waarde van het betrokken product in de vorige referentieperiode. Enkel waardevermindering waarvan de oorzaak buiten de verantwoordelijkheid van de PO valt (bv. klimatologische omstandigheden, ziekten, plagen, marktcrisissen, ...) en die geen gevolg is van individuele beslissingen van producenten (teeltverandering, stopzetting, ...) kunnen hiervoor in aanmerking komen.

Indien de waarde van een product met ten minste 35% is gedaald door plantenziekten of plagen waarvoor de producentenorganisatie niet verantwoordelijk is en waarop zij geen vat heeft, mag de waarde van de afgezette productie van dat product toch gelijkgesteld worden aan 85% van de waarde van het betrokken product in de vorige referentieperiode.

Dit geldt enkel voor producten, zonder onderscheid in presentatie- of aanbiedingsvorm, opgenomen in bijlage 1, deel IX van Verordening (EG) nr. 1308/2013 en waarvoor de PO op grond van artikel 153 en artikel 154 van Verordening (EU) nr. 1308/2013 is erkend.

De redenen van de waardevermindering moeten aangetoond worden door interne statistieken of, indien niet mogelijk, door andere documenten. Dit moet elk jaar op dezelfde manier gebeuren, en moet ter goedkeuring aan de bevoegde dienst worden voorgelegd.

7.2.4 De waarde van de gratis uitgereikte producten

Voor de uit de markt genomen producten voor gratis uitreiking aan bepaalde liefdadigheidsinstellingen of -organisaties, bepaalde strafinrichtingen, kindervakantiekampen, ziekenhuizen en bejaardentehuizen wordt de jaarlijkse middenprijs van het betreffende product over het referentiejaar in aanmerking genomen.

7.2.5 Waarde van de vergoedingen i.v.m. oogstverzekering

Dit gaat over de door de verzekering uitgekeerde schadevergoedingen op basis van oogstverzekeringsmaatregelen zoals vastgelegd in artikel 50 en 51 van de gedelegeerde verordening of door de PO of de aangesloten producenten beheerde gelijkwaardige maatregelen.

7.3 INDIENEN VAN DE WAP EN BEWIJSSTUKKEN

Uiterlijk op 15 september van het uitvoeringsjaar worden de bewijsstukken voor de WAP elektronisch ingediend. Ze omvatten de boekhoudkundige stukken (of andere documenten) als bewijs van de hierboven onder 6.2 beschreven onderdelen van de WAP.

Bij de correcties moet, indien de verkochte productie is opgenomen, steeds de verkoopwaarde ingebracht worden. Indien deze waarde niet onmiddellijk uit een verkooprekening kan worden gehaald, worden de aankoopgegevens vermeerderd met de winstmarge. Deze moet door de PO bewezen worden. Ze kan per correctie anders bewezen worden.

De nominatieve ledenlijst, die jaarlijks moet geactualiseerd worden tegen 15 februari, moet verder aangevuld worden met de individuele waarde van de afgezette productie van het jaar N-2, zoals ze in rekening werd gebracht in de globale WAP van de PO.

Daarnaast wordt een nominatieve lijst van de gastveilers met hun respectievelijke productie bijgevoegd.

Verder moet per GN-code de waarde van de verkochte productie van alle toegelaten producten worden opgegeven. De waarden van de producten waarvoor een waarde verhoging is opgenomen, moeten ook apart vermeld worden.

8 STEUNAANVRAAG

8.1 ALGEMEEN

Voor de concrete uitvoering van de acties en de budgettering gelden volgende richtlijnen:

Alleen de uitgaven die noodzakelijk zijn voor de uitvoering van het goedgekeurde OP en die door de producentenorganisatie op of na de effectieve aanvangsdatum, en vóór de afloop van het uitvoeringsjaar worden gemaakt, komen in aanmerking voor subsidiëring en voor financiering uit het actiefonds. Ze moeten in overeenstemming zijn met de bepalingen van de wetgeving en deze strategie en moeten in rechtstreeks verband staan met de actie.

De uitgaven worden beperkt tot de daadwerkelijk gemaakte kosten. Forfaitaire bedragen zijn alleen mogelijk als ze expliciet toegelaten zijn door de verordeningen en deze NS.

8.2 MODALITEITEN VAN INDIENING VAN DE STEUNAANVRAAG

De steunaanvraag moet uiterlijk op 15 februari van het jaar dat volgt op de uitvoering van het OP elektronisch worden ingediend.

In elk geval moeten alle ingediende uitgaven worden getoetst aan de algemene bepalingen rond subsidiabiliteit en aan de vereiste gegevens per type actie. Alleen de uitgaven die op basis van deze algemene bepalingen subsidiabel zijn en die duidelijk deel uitmaken van de goedgekeurde actie kunnen worden ingediend.

Bij het indienen van de steunaanvraag moet de PO/UPO een verbintenis ondertekenen dat zij geen overlappende financiering uit communautaire of nationale bron heeft ontvangen voor maatregelen en/of acties die deel uitmaken van deze aanvraag.

Het totaal bedrag van de uitgaven in de GMO-boekhouding bij de steunaanvraag mag slechts gaan tot 105% van de maximale uitgaven (8,2% of 9,2% van de WAP).

8.2.1 Drempelwaarden

De maximumsteun bedraagt 4,1% van de WAP. Indien ook crisismaatregelen opgenomen zijn in het OP wordt dit verhoogd met 0,5%. Het maximale steunbedrag bedraagt dan 4,6% van de WAP.

Bij UPO's mag dat percentage worden verhoogd tot 4,7% van de WAP, als het bedrag dat 4,1% van de WAP overschrijdt, uitsluitend wordt gebruikt voor crisispreventie- en crisisbeheersingsmaatregelen die de UPO uitvoert namens haar leden.

De verschillende drempelwaarden die van toepassing zijn (bv. met betrekking tot milieu, crisis, overhead, ...) gelden per PO, en worden niet op UPO-niveau beoordeeld.

8.2.2 Stavingstukken bij de steunaanvraag

De steunaanvraag moet worden ingediend, samen met de volgende bewijsstukken:

a) De WAP

De WAP moet worden bewezen voor 15 september van het jaar N waarop de steunaanvraag betrekking heeft (zie hierboven).

Indien al de vereiste bewijsstukken tijdig worden ingediend, zal de bevoegde dienst nog vóór de indiening van de steunaanvraag (op 15 februari van het uitvoeringsjaar), de PO informeren van het resultaat van de controle en het definitief vastgestelde bedrag van de WAP. Dit kan niet bij mogelijke discussiepunten of onduidelijkheden bij de controle.

b) De van de leden ontvangen financiële bijdragen en die van de PO zelf

- een gedetailleerd overzicht van de voor het actiefonds geïnde bijdragen aan de hand van de boekhoudkundige rekening(en) waarop ze werden geboekt;
- een verslag met de beslissing van de raad van bestuur en een uittreksel uit de statuten van de PO waarin de bepalingen inzake de financiële bijdragen van de leden zijn weergegeven;
- de nodige boekhoudkundige bewijsstukken en het verslag met de beslissing van de raad van bestuur indien er ook eigen bijdragen van de PO worden ingebracht in het actiefonds;
- in voorkomend geval overdrachten van eigen middelen van één actiefondsjaar naar een volgend actiefondsjaar aantonen, zo nodig extra-comptabel.

c) De uitgaven die voor het OP zijn gedaan

- de GMO-boekhouding – dit wordt in een apart hoofdstuk beschreven (zie verder);
- een globaal overzicht van de uitgaven die per actie de geraamde uitgave, de reële uitgave, het percentage overschrijding of onderbenutting en een motivatie bij een afwijking van meer dan 20% van de geraamde uitgaven bevat. Voor producentgerichte acties is deze motivatie niet nodig;
- het jaarverslag om de acties inhoudelijk op te volgen en een inzicht te geven in de kostenstructuur van de actie (incl. wat ook aangegeven is onder de hoofdstukken 'Subsidiabiliteit' en 'Specifieke voorwaarden en voorbeelden per cluster' over wat in de verslaggeving moet opgenomen worden).

8.2.3 Niet-daadwerkelijk gedane uitgaven voor acties en uiterste betaaldatum

Alle uitgaven van een werkingsjaar moeten in principe gefactureerd zijn in het werkingsjaar én moeten betaald zijn vóór de uiterste dag waarop de steunaanvraag moet worden ingediend.

Facturen opgesteld in het jaar vóór of volgend op het werkingsjaar (N) kunnen slechts aanvaard worden in de mate dat de factuur een duidelijke verwijzing bevat dat de geleverde goederen of verstrekte diensten betrekking hebben op het werkingsjaar in kwestie en op een actie in het OP.

Facturen of uitgaven van een werkingsjaar (N) die nog niet betaald zijn vóór de uiterste indieningsdatum van de steunaanvraag (uiterlijk op 15 februari (N+1)), kunnen slechts in uitzonderlijke gevallen aanvaard worden voor steun: er moet aangetoond worden dat de laattijdige betaling gebeurde om redenen buiten de wil en de controle van de PO om en op voorwaarde dat de betaling gebeurde **uiterlijk op 30 april (N+1)**. Voor het werkingsjaar 2019 en 2020 (N) dient de betaling te gebeuren uiterlijk op 15 augustus (N+1).

Nog te ontvangen facturen of openstaande betalingen worden bij het indienen van de steunaanvraag in de GMO-boekhouding als dusdanig aangeduid mét opgave van de reden en motivatie dat dit gebeurde buiten de wil van de PO.

De steunaanvraag mag betrekking hebben op geprogrammeerde, maar niet daadwerkelijk gedane uitgaven, indien de volgende elementen worden aangetoond:

- de betrokken concrete acties konden niet uiterlijk op 31 december van het jaar waarin het OP werd uitgevoerd, plaatsvinden door omstandigheden waarop de PO geen vat had;
- die concrete acties kunnen wel plaatsvinden uiterlijk op 30 april of 15 augustus (werkingsjaar 2019 en 2020) na het jaar waarvoor de steun wordt aangevraagd;
- een gelijkwaardige bijdrage van de PO blijft in het actiefonds.

Facturen en betalingen na 30/4 (N+1) of 15/8 (werkingsjaar 2019 en 2020) worden sowieso niet aanvaard.

Alle uitgaven opgenomen in de GMO-boekhouding en de steunaanvraag moeten voor 100% betaald zijn door de PO of UPO aan de leverancier of in voorkomend geval, aan de respectievelijke aangesloten producenten.

8.2.4 Laattijdige indiening van de steunaanvraag

Wanneer de steunaanvraag na 15 februari wordt ingediend, wordt de steun voor elke dag dat de uiterste indieningsdatum voor de aanvraag wordt overschreden, met 1% verlaagd.

8.2.5 Betaling van de steun

De aangevraagde steun wordt **uiterlijk op 15 oktober** na het jaar waarin het programma is uitgevoerd, uitbetaald.

Wanneer het bedrag dat louter op basis van de aanvraag aan de begunstigde zou moeten worden betaald meer dan 3% hoger is dan het bedrag dat op basis van het onderzoek van de subsidiabiliteit van de aanvraag aan de begunstigde moet worden betaald, wordt een boete opgelegd op basis van artikel 61 van de gedelegeerde verordening. Het bedrag van de boete is gelijk aan het verschil tussen deze bedragen.

Bij vaststelling van fraude:

- wordt de erkenning van de PO/UPO ingetrokken;
- wordt de steun voor de betrokken actie of uitgave niet uitbetaald;
- worden alle eventueel al voor die actie betaalde bedragen teruggevorderd;
- wordt de PO/UPO uitgesloten van steunverlening gedurende het volgende jaar.

8.3 GMO-BOEKHOUDING (STAVING BESTEDING ACTIEFONDS)

Elke PO/UPO moet jaarlijks een GMO-boekhouding voeren volgens de onderstaande richtlijnen en de onderliggende bewijsstukken ter beschikking hebben.

De bewijsstukken omvatten o.a.:

- de originele factuur, de interne onkostennota of andere verantwoordingsstukken;
- het bewijs van betaling;
- het bewijs van levering;
- het bewijs van uitvoering indien het gaat om schalen van eenheidskosten of forfaits.

Indien het gaat om een berekende uitgave moet een duidelijke beschrijving van de berekeningswijze bezorgd worden.

De GMO-boekhouding is een 'enkelvoudige' boekhouding die bestaat uit een linkerdeel met informatie over de inkomsten (producentenbijdragen, eigen bijdragen PO, voorschotten en saldo), en een rechterdeel met informatie over de uitgaven (investeringen, afschrijvingen, forfaits, loonkosten, en dergelijke). Elke helft bestaat zelf uit meerdere kolommen. Hierna volgt een toelichting bij de opstelling.

Inkomstenzijde:

Datum: de datum waarop de inkomsten zijn verkregen en die voorkomt op het bankrekeninguittreksel. De tabel wordt in chronologische volgorde van datum opgesteld.

Herkomst: de naam van de betaler van de inkomsten (PO, voorschotuitbetalingen Departement LV, doorstorting voorschot UPO).

Omschrijving: een korte, duidelijke omschrijving van de inkomsten met verwijzing naar de periode waarop ze betrekking hebben (bv. 'producentenbijdrage maart jaar N', 'voorschot derde kwartaal jaar N',...).

Bedrag in euro

Uitgavenzijde:

Drager: de naam van de betaler van de uitgaven (in geval van specifiek toewijsbare uitgaven: individuele PO of in geval van overkoepelende uitgaven: UPO).

Actie/deelactie: het nummer van de actie/deelactie zoals voorzien in het goedgekeurd OP. Voor uitgaven die tot een zelfde actie behoren is dit steeds hetzelfde nummer.

Budgetpost: het nummer van de budgetpost waaronder de uitgave is ingedeeld volgens het goedgekeurd OP.

Datum of periode: de datum die op de factuur voorkomt, ofwel de periode in geval de uitgave niet gerechtvaardigd is door een factuur (bijvoorbeeld personeelskosten, forfaitaire kosten). De tabel wordt in chronologische volgorde van datum opgesteld.

Extern nummer: het extern nummer zoals het door de leverancier op de factuur is vermeld.

Intern nummer: het door de PO aan het document intern toegekende boekhoudkundig nummer.

Leverancier: de naam van de leverancier, of de naam van de eigen PO of van een personeelslid ervan indien deze twee laatste als verstrekker van de diensten kunnen worden beschouwd.

Omschrijving: een korte, duidelijke omschrijving van de ingediende uitgave of een mededeling die een aanduiding geeft dat deze in verband staat met de in het goedgekeurde OP omschreven actie.

Bedrag in euro (exclusief btw en taksen).

Betaling: hetzij de expliciete aanduiding 'betaald' of 'niet betaald' naargelang de toestand van de factuur bij indiening van de steunaanvraag, hetzij de betalingsdatum (valuta). Wanneer er op dat ogenblik onbetaalde facturen zijn, moet een lijst met de motivatie voor deze facturen bij het dossier worden gevoegd.

Steun %: het steunpercentage (50%, 60% of 100%) waarvoor de betrokken factuur of uitgave in aanmerking komt.

Gebruikte grootboekrekening

Uitgaven mogen niet zomaar gegroepeerd worden. Documenten van een zelfde leverancier of dienstverlener die geen betrekking hebben op dezelfde uitgave mogen niet samengevoegd worden. Dit

betekent dat elk document (factuur, creditnota, intern document, ...) afzonderlijk vermeld wordt in de GMO-boekhouding. Betalingen daarentegen mogen wel samen uitgevoerd worden.

Er wordt uitdrukkelijk gevraagd dat de PO's de volgorde en het aantal kolommen als minimum zouden respecteren. De GMO-boekhouding wordt digitaal aan de bevoegde dienst bezorgd.

Op basis van artikel 9, lid 5 van de uitvoeringsverordening mogen UPO's een steunaanvraag indienen namens hun leden die in België erkend zijn en op voorwaarde dat voor alle leden de vereiste bewijsstukken worden ingediend. De PO's zijn de eindbegunstigden van de Europese steun.

Zowel op niveau van de unie als op niveau van de individuele PO wordt een GMO-boekhouding gevoerd.

8.3.1 Specifieke richtlijnen bij het voeren van de GMO-boekhouding

8.3.1.1 Betalingen van uitgaven

Voor de uitgaven die binnen het OP gedaan zijn worden betalingsbewijzen voorgelegd.

Bij bv. cashbetalingen kan een door de schuldeiser ondertekend en gedateerd kwijtschrift aanvaard worden.

8.3.1.2 De naam waarop gefactureerd wordt

De gebruikte facturen zijn op naam gesteld van de PO, de UPO of de dochteronderneming of, in bepaalde gevallen van een of meer aangesloten producenten.

Indien facturen op naam van een lid of leden worden ingediend, moet dit, per actie waarvoor dit het geval is, duidelijk worden vermeld in het jaarverslag.

8.3.1.3 De detaillering van de factuur

Ongeacht de naam waarop gefactureerd wordt, moet de factuur een volledige en duidelijke omschrijving bevatten waaruit blijkt dat ze in verband staat met de in het goedgekeurde OP omschreven actie.

8.3.1.4 Personeelskosten

De toegelaten bewijsvoering door het sociaal secretariaat van de PO bestaat uit een loonstaat opgesteld ofwel per actie, ofwel per werknemer.

Indien de PO voor een attestering per actie kiest, wordt hieraan per actie een nominatieve lijst toegevoegd van alle werknemers van wie de loonlasten zijn samengeteld. Per werknemer wordt het opgenomen percentage van diens werkelijke loonlasten vermeld.

Van elk uitvoeringsjaar kunnen enkel reële personeelskosten per actie worden ingebracht.

Onder personeelskosten worden alle kosten die als zodanig geboekt zijn (rekening 62 van het minimum algemeen-rekeningenstelsel) aanvaard met uitzondering van ontslagvergoedingen en bonussen.

Indien de ingediende loonlasten voor een bepaalde actie groter zijn dan de bewijsvoering van het sociaal secretariaat aangeeft, worden de door het sociaal secretariaat opgegeven bedragen aanvaard.

Zijn de ingediende loonlasten voor een bepaalde actie kleiner dan de bewijsvoering van het sociaal secretariaat aangeeft, dan worden de door de PO ingediende bedragen aanvaard.

De gedetailleerde loonfiches per werknemer moeten beschikbaar zijn.

8.3.1.5 Creditnota's

Alle creditnota's die bij de ingebrachte GMO-facturen behoren worden uiteraard in mindering gebracht. De creditnota's moeten in de mate van het mogelijke worden ingebracht in hetzelfde werkingsjaar als de factuur waaraan ze refereren.

Elke creditnota die betrekking heeft op een GMO-factuur en die de PO ontvangt na de indiening van de steunaanvraag, moet gemeld worden aan de bevoegde dienst en dit vóórdat de controles door deze dienst worden uitgevoerd. In dat geval zal ze ambtshalve en zonder sanctie in mindering worden gebracht van de uitgaven van het werkingsjaar.

8.3.1.6 Afschrijvingen op investeringen

De term 'afschrijvingen' gebruikt in het kader van het OP staat los van het begrip 'afschrijvingen' in boekhoudkundige of fiscale zin, wat betreft termijn en methode. Onder afschrijvingen wordt hier verstaan de spreiding van de kosten van een investering over meer dan één jaar.

Indien een PO een investering verkoopt binnen de looptijd van een OP (huidig of volgend), moet zij de restwaarde (tweedehandsverkoopwaarde in hoofde van de PO) meedelen aan de bevoegde dienst en dit boekhoudkundig staven. De melding moet gebeuren ongeacht of deze investering al dan niet volledig is afgeschreven in de GMO-boekhouding.

8.3.1.7 Wijzigingen achteraf in de GMO- boekhouding

Indien de PO na de indiening van de steunaanvraag in haar GMO-boekhouding nog fouten - van welke aard ook - vaststelt, of indien de PO na die datum nog stukken van derden ontvangt met een invloed op de ingediende GMO-boekhouding (bijvoorbeeld creditnota's ontvangen in jaar N voor het OP van jaar N-1), moeten deze worden meegedeeld vooraleer de bevoegde dienst zijn jaarlijkse controle doet. Deze dienst stuurt een ontvangstbevestiging.

8.3.2 Jaarlijks verslag van de bedrijfsrevisor

De PO (of UPO) moet een bedrijfsrevisor aanstellen die de GMO-boekhouding identificeert, controleert en certificeert volgens de geldende regelgeving.

Het verslag van de bedrijfsrevisor moet jaarlijks, ten laatste op 15 augustus worden ingediend bij de bevoegde dienst.

Met name stelt de revisor de concrete aansluiting vast tussen:

- de gecontroleerde jaarrekening en de financiële administratie van de PO;
- de financiële administratie van de PO en de file die bij de indiening van de steunaanvraag als GMO-boekhouding is ingediend.

9 RAPPORTERINGEN EN EVALUATIE

9.1 JAARVERSLAG EN INDICATOREN

PO's en UPO's dienen, samen met de steunaanvraag, een jaarverslag in over de uitvoering van het OP.

Het jaarverslag heeft o.a. betrekking op het tijdens het voorgaande jaar uitgevoerde OP, de belangrijkste wijzigingen van het OP en de verschillen tussen de geraamde en de aangevraagde steun.

Het jaarverslag moet toelaten de acties inhoudelijk op te volgen en een inzicht te geven in de kostenstructuur van de actie. Onder de hoofdstukken 'Subsidiabiliteit' en 'Specifieke voorwaarden en voorbeelden per cluster' staan specifieke zaken vermeld over wat minimaal in de **verslaggeving** moet opgenomen worden.

Verder moet het jaarverslag:

- volledig, resultaatgericht en overzichtelijk zijn, aangevuld met de verduidelijkende bijlagen;
- in relatie staan tot en in verhouding zijn met de daaraan gekoppelde budgetten;
- een vergelijking geven tussen het voorziene budget per budgetpost, zoals opgegeven bij indiening van het programma en het werkelijk bestede budget, per budgetpost, evenals een verklaring bij een positieve of negatieve afwijking van méér dan 20%;
- een nominatieve opsomming van de uitvoerders bij elke actie voegen;
- een evaluatie maken van het goede of minder goede resultaat (zo veel mogelijk kwantificeren: vb. aantal vergaderingen, aantal analyses, ...);
- een samenvatting geven van de voornaamste problemen bij het beheer van het programma en van maatregelen die werden getroffen om de goede uitvoering van het programma te waarborgen;
- een motivatie geven waarom bepaalde acties niet zijn uitgevoerd;
- in voorkomend geval aangeven welke doeltreffende maatregelen werden getroffen om het milieu te beschermen tegen potentiële hogere druk die wordt veroorzaakt door investeringen die in het kader van het OP gesteund werden;
- eventueel aangeven waar voor het volgende jaar moet bijgestuurd worden;
- aangeven of de actie al dan niet kan of moet worden verdergezet in het volgende werkjaar.

Samen met het jaarverslag moeten volgende gegevens bezorgd worden:

- het aantal leden (totaal en uitgesplitst naar rechtspersonen, natuurlijke personen en groente- en fruitproducenten);
- het deel van de voor de versmarkt bestemde productie (met vermelding van de waarde en het volume ervan);
- het deel van de voor verwerking bestemde productie (met vermelding van de waarde en het volume ervan);
- het groente- en fruitareaal.

De PO's/UPO's moeten informatie verzamelen, registreren en bijhouden om de indicatoren te kunnen samenstellen, zoals hieronder aangegeven. Deze indicatoren dienen voor de monitoring en evaluatie van het OP om te beoordelen in welke mate de verwezenlijking van de in de OP's vastgestelde doelstellingen zijn gevorderd, en om de efficiëntie en doeltreffendheid ervan ten aanzien van die doelstellingen te beoordelen. Ze worden toegevoegd aan de jaarlijkse verslaggeving.

Indicatoren per actie/maatregel en per doelstelling

Investerings:

- productieplanning:
 - aantal bedrijven en totale waarde
- verbetering van de productkwaliteit:
 - aantal bedrijven en totale waarde
- verhoging van de commerciële waarde van de producten:
 - aantal bedrijven en totale waarde
 - totale waarde van de afgezette productie (€) / totaal volume van de afgezette productie (kg)
- milieumaatregelen:
 - aantal bedrijven en totale waarde
- crisispreventie en -beheer:
 - aantal bedrijven en totale waarde

Onderzoek en experimentele productie:

- productieplanning:
 - aantal bedrijven en totale waarde
- verbetering van de productiekwaliteit:
 - aantal bedrijven en totale waarde
- verhoging van de commerciële waarde van de producten:
 - aantal bedrijven en totale waarde
- milieumaatregelen:
 - aantal bedrijven en totale waarde

EU kwaliteitsregeling:

- verbetering van de productkwaliteit:
 - oppervlakte onder EU-kwaliteitsregelingen (ha)
 - aantal bedrijven en volume (ton)

Andere kwaliteitsregelingen:

- verbetering van de productkwaliteit:
 - oppervlakte (ha)
 - aantal bedrijven en volume (ton)

Promotie en communicatie:

- verhoging van de commerciële waarde van de producten:
 - aantal bedrijven en aantal promotiecampagnes
- promotie van producten:
 - aantal bedrijven en aantal promotiecampagnes
- crisispreventie en -beheer:
 - aantal bedrijven en aantal promotiecampagnes

Opleidingsacties en uitwisseling van informatie over best practices:

- productieplanning:
 - aantal bedrijven en aantal acties
- verbetering van de productkwaliteit:
 - aantal bedrijven en aantal acties
- verhoging van de commerciële waarde van de producten:
 - aantal bedrijven en aantal acties
- milieumaatregelen:

- aantal bedrijven en aantal acties
- crisispreventie en -beheer:
 - aantal bedrijven en aantal acties

Adviesdiensten en technische bijstand:

- productieplanning:
 - aantal bedrijven en aantal acties
- verbetering van productkwaliteit:
 - aantal bedrijven en aantal acties
- verhoging van de commerciële waarde van de producten:
 - aantal bedrijven en aantal acties
- milieumaatregelen:
 - aantal bedrijven en aantal acties

Specifieke acties onder milieumaatregelen:

Biologische productie:

- oppervlakte onder biologische productie van groenten en fruit (ha)
- aantal bedrijven

Geïntegreerde productie:

- oppervlakte onder geïntegreerde productie van groenten en fruit (ha)
- aantal bedrijven

Beter gebruik of beheer van water, incl. waterbesparing en drainage:

- areaal met waterbesparingsmaatregelen (ha)
- aantal bedrijven
- verschil in volume (m³) (n-1/n)

Acties voor bodembehoud:

- groente- en fruitareaal dat met bodemerosie wordt bedreigd en waarvoor erosiebestrijdingsmaatregelen worden uitgevoerd (ha)
- aantal bedrijven
- verschil in gebruik van meststoffen per ha (ton/ha) (n-1/n)

Acties voor de aanleg of het behoud van habitats die gunstig zijn voor de biodiversiteit of voor het behoud van het landschap, waaronder het behoud van historische elementen:

- areaal waarop acties die bijdragen tot de bescherming van habitat en biodiversiteit worden toegepast (ha)
- aantal bedrijven

Acties om energie te besparen uitgezonderd transport:

- areaal groenten en fruit betrokken bij energiebesparing (ha)
- aantal bedrijven
- verschil in energiegebruik (n-1/n)
- vaste stoffen (ton/volume van de afgezette productie)
- vloeistoffen (L/volume van de afgezette productie)
- gas (m³ / volume van de afgezette productie)
- elektriciteit (kwh/volume van de afgezette productie)

Acties om de afvalproductie te verminderen en het afvalbeheer te verbeteren:

- aantal bedrijven
- verschil in volume afval (m³ /volume van de afgezette productie) (n-1/n)
- verschil in volume van verpakking (m³ /volume van de afgezette productie) (n-1/n)

Transport:

- verschil in energieverbruik(n-1/n)
- vloeistoffen (L/volume van de afgezette productie)

- gas (m3 /volume van de afgezette productie)
- elektriciteit (kwh/volume van de afgezette productie)

Marketing:

- aantal bedrijven en aantal acties

Specifieke acties onder crisispreventie en –beheer:

Oprichting van onderlinge fondsen:

- aantal bedrijven

Aanvulling van onderlinge fondsen:

- aantal bedrijven

Herbeplanting van boomgaarden:

- betrokken areaal (ha)

Uit de markt nemen van producten:

- aantal ondernomen acties

Groen oogsten:

- aantal ondernomen acties
- betrokken areaal (ha)

Niet oogsten:

- aantal ondernomen acties
- betrokken areaal (ha)

Oogstverzekering:

- aantal bedrijven

Coaching:

- aantal ondernomen acties

Andere acties:

- productieplanning:
 - aantal bedrijven
- verbetering van de productkwaliteit:
 - aantal bedrijven
- verhoging van de commerciële waarde van de producten:
 - aantal bedrijven
- milieumaatregelen:
 - aantal bedrijven

9.2 EVALUATIE

De evaluatie is een verslag in het voorlaatste jaar van de uitvoering van het OP. Het wordt bij het jaarverslag van dat jaar gevoegd.

In de evaluatie wordt nagegaan welke vooruitgang is geboekt ten aanzien van de brede doelstellingen van het programma, op basis van de hierbovenvermelde indicatoren. In het verslag moet ook worden ingegaan op de factoren die er al of niet mee toe hebben geleid dat de uitvoering van het programma is geslaagd of mislukt, en op de wijze waarop met die factoren rekening is gehouden in het lopende programma of rekening zal worden gehouden in het volgende OP.

In voorkomend geval omvat de evaluatie een kwalitatieve beoordeling van de resultaten en de impact van de milieuacties die gericht zijn op:

- de voorkoming van bodemerosie;
- een verminderd gebruik of beter beheer van gewasbeschermingsproducten;
- de bescherming van habitats en van de biodiversiteit, en
- de instandhouding van het landschap.

De resultaten van de evaluatie worden gebruikt om:

- de inhoud van het OP te verbeteren;
- na te gaan of en waar het OP ingrijpend moet worden gewijzigd, en
- lessen te trekken die nuttig zijn om toekomstige OP's te verbeteren.